

تابش غدیر بر برگهای تحقیق

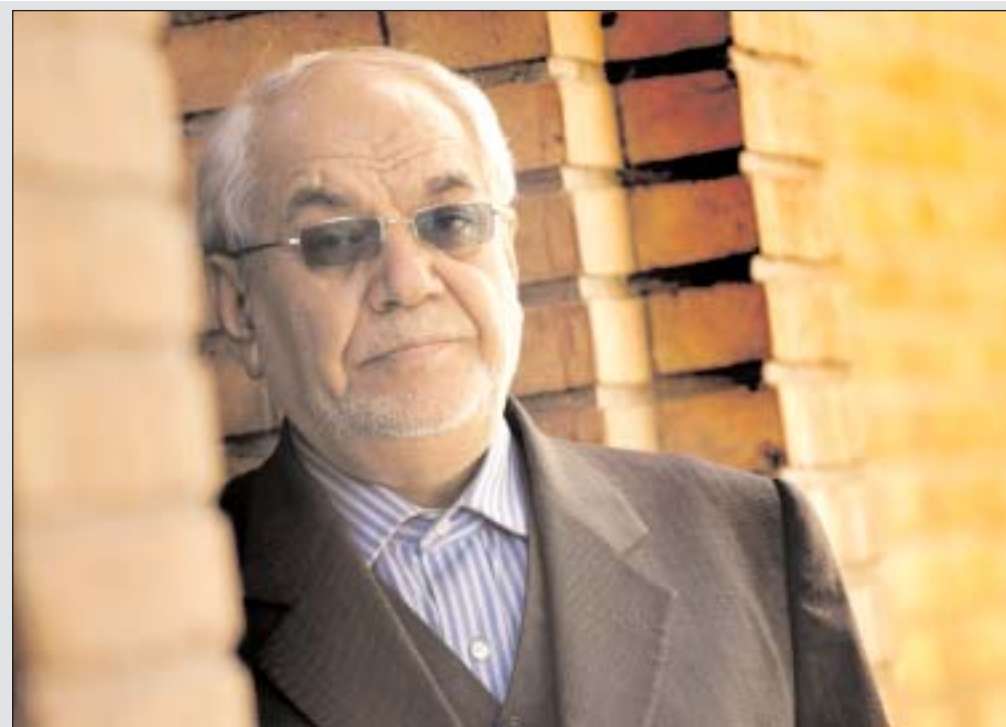
غدیر در ظاهر یک عنوان و یک موضوع به نظر می رسد، ولی در مراجعه به کتاب های غدیر می بینیم که موضوعات مختلفی از این واژه منشعب شده است. برخی از این موضوعات عبارتند از: خطبه پیامبر (ص) در غدیر، خطبه امام علی (ع) در روز غدیر، عید غدیر و اعمال آن، خلافت و امامت، آیات غدیر: واقعه غدیر و حجة الوداع، شعر غدیر، حدیث غدیر، چهل حدیث غدیر، خطبه غدیر، احتجاج به غدیر، رد شبهات، کتابشناسی غدیر و... این گزارش نگاهی اجمالی به برخی نگاشته ها پیرامون این رویداد بزرگ تاریخ اسلام است.

۱۰

در گفت و گوی کتاب هفته با دبیر طرح وزارت ارشاد تشریح شد

جزئیات انتشار ۱۰۰ کتاب از داستان نویسان

۱۵

کارشناسان از شیوه های معرفی کتاب در رسانه ملی می گویند

نقش اول؛ کتاب

برنامه سازی تلویزیونی با محوریت کتاب و کتابخوانی از معمول ترین روش های حمایت از این حوزه مهم و تاثیر گذار فرهنگی در جهان است. تلویزیون امروزه به عنوان یک رسانه مهم که قدرت فراگیری بی نظیری در مقایسه با سایر رسانه ها دارد، این توانایی بالقوه را داراست تا با استفاده از قدرت خود، میزان مطالعه و استقبال از کتاب را در جوامع گوناگون افزایش دهد. طبیعی است که این برنامه ها باید نسبت به سایر گزینه های تلویزیونی متفاوت و از نظر مفهومی در سطح بالاتری باشند و در عین حال با جذابیت های تصویری و تکنیک های بصری مخاطب را وادار به مطالعه بیشتر کتاب ها کنند.

در کشور ما نیز نیاز به ساخت هر چه بیشتر برنامه های تلویزیونی با کیفیتی که در حد انتظار مخاطبان کتابخوانی باشد به شدت احساس می شود. مخصوصاً در میان نسلی که با هجوم رسانه های اینترنت کمتر جذابیتی را در خواندن و مطالعه می یابد. کودکان و نوجوانان، پتانسیل فوق العاده برای ساختن جامعه کتابخوان فردا هستند که اگر به این نیروی بالقوه توجهی نشود، این فرصت خوب از دست خواهد رفت. امام مهم ترین مسئله ای که در ساخت این گونه برنامه ها احساس می شود، تفاوت سلیقه در چگونگی ساخت آن است. یک عقیده از ساخت برنامه هایی مفهومی که در آن کتاب و عناصر محتوایی موجود در آن معرفی می کند و دارای ریتم سنگین است و مخاطبان خاص دارد، حمایت می کند و گروهی دیگر برنامه ایده آل تلویزیونی در مورد کتاب را برنامه ای می دانند که با استفاده از جذابیت های تصویری و تکنیک های بصری بتواند مخاطب را ترغیب به مطالعه کتاب مورد نظر کند می دانند به هر حال برای بررسی بیشتر و شناخت معیارهایی که باید در ساخت یک اثر تلویزیونی مورد نظر باشد باید بیش از پیش بحث و بررسی انجام داد و نظرات اهل قلم و نظر و البته تصویر را جمع بندی کرد تا از دل آن به یک فرمول ایده آل دست پیدا کرد.

۸

با دکتر غلامرضا اعوانی درباره کتاب خلاصه مقالات کنگره مولانا

رد پای در دو سوی دریا

کنگره بین المللی بزرگداشت مولانا؛ پوشش خبری ۲۵۰ خبرنگار داخلی و خارجی و حضور ۸۹ تن از مولانا پژوهان غیرایرانی در آبان ماه امسال برگزار شد. پس از فراخوان این کنگره، بیش از ۴۰۰ مقاله به دبیرخانه ارسال شد که پس از بررسی های صورت گرفته از سوی کمیته های علمی، نزدیک به ۳۲۵ خلاصه مقاله برای انتشار در کتاب «خلاصه مقالات همایش بین المللی بزرگداشت هشتادمین سال تولد مولانا جلال الدین محمد بلخی رومی» انتخاب شد. به گفته کارشناسان یکی از مهم ترین دستاوردهای این کنگره، شناسایی فهرست مولانا پژوهان ارزشمند داخل کشور بود که در نهایت، منجر به انتشار کتاب دیگری با عنوان «فهرست مولانا پژوهان ایران» شد که از سوی موسسه حکمت و فلسفه در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفت. آنچه به عنوان خلاصه مقالات در کتاب «خلاصه مقالات همایش» به چاپ رسیده، شامل همه مقالاتی می شود که در نظام نمره دهی کمیته های علمی کنگره، واجد امتیازی بیش از ۶۰ از ۱۰۰ نمره شده اند. از این بین، تعدادی که امتیازی بالای ۸۰ نمره کسب کرده بودند، به منظور ارائه شفاهی در جریان کنگره برگزیده شدند. دکتر غلامرضا اعوانی رئیس موسسه حکمت و فلسفه ایران، دبیر کمیته علمی این کنگره بود و طبعاً بیشترین اطلاع را درباره چند و چون مقالات ارسالی به کنگره و کتاب «خلاصه مقالات» در اختیار داشت. با او درباره

کیفیت مقالات ارسالی، چگونگی شناسایی مولانا پژوهان برای سفارش مقاله و دیگر مسائل مرتبط با کتاب «خلاصه مقالات» به گفت و گو نشستیم. کتاب «خلاصه مقالات» به تلاش موسسه خانه کتاب و موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، در آبان ماه سال جاری در شمارگان ۲۰۰۰ نسخه منتشر شده است. اعوانی درباره این کتاب می گوید از مجموع مقاله هایی که در فرخوان به دست ما رسید، حدود ۳۸۰ مقاله پذیرفته شد. ولی ما بیشتر بر مقاله های سفارشی تکیه داشتیم. پیش از کنگره هم ۶ پیش همایش در دانشگاه های مختلف کشور برگزار شد که مجموع مقاله های آنها نیز به چاپ رسیده اند. البته ما ۱۲ پیش همایش پیش بینی کرده بودیم که امکان برگزاری مراسم از آنها مهیا شد و این مراسم به پیش همایش تبدیل شد که آثار ارائه شده در آنها هم به زودی منتشر می شود. تاکید می کنم که مقاله های این ۱۲ پیش و پس همایش، غیر از خلاصه مقاله هایی است که شما در این کتاب مشاهده می کنید و شامل مقاله های ارسالی به خود کنگره می شوند.

وی درباره سطح مقالات رسیده به کنگره نیز می گوید: مقاله های مولانا پژوهان خارجی سطح خوبی داشت ولی ما از ایران خودمان نباید غافل شویم. مسلمان در میان کشورهایی که کنگره های مولانا شناسی برگزار کرده اند، ایران جایگاه خاصی دارد چرا که در هیچ جای دیگر، زبان فارسی، زبان مادری نیست.

۱۲

شنبه ۸ دی ۱۳۸۶
۱۸ ذی الحجه ۱۴۲۸، ۲۹ دسامبر ۲۰۰۷
شماره ۱۱۳، پیاپی ۷۶۴
۲۸ صفحه، ۲۰۰ تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۵-۶۶۹۶۱۵۱
سازمان آگهی ها: ۲۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

جایزه حفظ و مرمت کتابهای خطی

رئیس کمیته ملی حافظه جهانی از آماده شدن و تدوین نهایی برنامه های پیشنهادی ایران برای اجرا در سطح منطقه و ارسال آنها به سازمان علمی فرهنگی ملل متحد (یونسکو) خبر داد.
علی اکبر اشعری، مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی افزود: باتوجه به شرایط و وضعیت نسخ خطی منطقه، آموزش نسخه شناسی و مرمت و تدوین فهرست نسخ خطی به عنوان دو برنامه از طرف کمیته ملی حافظه جهانی کشورمان به یونسکو پیشنهاد خواهد شد.

ع

WWW.GAJ.IR
Tel: 6419 [100 Lines] SMS: 1000 425

شیمی (۱)، شیمی (۲)، شیمی (۳)

کتابهای
پرسیمان

گاج
مکان مناسب برای آموزش با بهترین کیفیت

حمایت بنیاد ادبیات داستانی از نو قلم ها

افکار فلاسفه و نویسندگان و متفکران مادی غرب، امروز در سطح دانشگاه های مابعد صورت کتاب و ترجمه وجود دارد. نمی شود سدی درست کرد که اینها وارد نشوند؛ این امکان ندارد و مصلحت نیست. افکار باید بیایند و حضور داشته باشند. در مقابل آن افکار، باید پادزهر ایجاد کرد...

مارکسیست ها در این مملکت مگر کم کار می کردند، کم جزوه منتشر می کردند و بحث می کردند؟ همین متفکران اسلام و روحانیون بودند که توانستند در مقابل آن همه حرف پر جاذبه و شیرین و عوام فریب - که از آن عوام فریب تر، انسان کمتر حرفی را سراغ دارد - جوانان ما را حفظ کنند. حالا دیگر هر فکری باشد، جاذبه اش بیشتر از آنها که نیست. ما باید مطالبی را آماده کنیم که رد انحرافات و تحریفات و اشتباهاتی باشد که به شکل خوراک فکری در کتاب ها و جزوه های مختلف میان جوانان ما تقسیم می شود. حتی گاهی نادانسته در جزوه ها و کتاب های درسی دانشگاه و نیز در گفت و گو هایی که در رسانه های جمعی ما منتشر می شود، این مطالب می آید.

**بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار
انته جمعه سراسر کشور (۱۳۷۰/۶/۲۵)**

برگزیدگان نخستین جشنواره داستان های ایرانی هفته گذشته در مشهد معرفی شدند. معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد در این مراسم با اشاره به این که پیش از این در وزارتخانه متبوعش، دو بخش شعر و داستان متولی و جایگاه خاصی نداشته است، گفت: در بخش شعر، کارهای گسترده ای انجام شده و به دنبال تعریف جایگاهی در وزارتخانه برای این حوزه هستیم در عین حال قدم های اساسی نیز برداشته شده که از آن جمله می توان به برگزاری دومین جشنواره شعر فجر در سال جاری با اشاره کرد.

دکتر پرویز خاطر نشان کرد: در خصوص بخش داستان، کارهایی از گذشته انجام شده و در حال حاضر بنیاد ادبیات داستانی به عنوان یک مؤسسه مانند سایر مؤسساتی که در معاونت فرهنگی راه اندازی شده اند، در حال شکل گیری است. بنیاد ادبیات داستانی با هویتی مشابه با مؤسسه خانه کتاب طراحی شده و مراحل نهایی ثبت آن در حال انجام است. با این کار داستان نیز برای خود صاحب یک مؤسسه مستقل خواهد شد و در آنجا با عنایت مشخص به جوان ها و پرورش استعداد های جوان، پرداختن به نوع داستان ایرانی پایه ریزی می شود.

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در عین حال از برگزاری جشن ۳۰ سالگی انقلاب در سال آینده خبر داد و گفت: مسئول بخش داستان این جشن، امیرحسین فردی است و قرار بر این است که جلسه ای با داستان نویسان در این خصوص داشته باشد. برنامه امسال حوزه هنری که با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جوائز آن به دو برابر افزایش پیدا کرده است، پایه ای برای جشن ۳۰ سالگی انقلاب در زمینه داستان خواهد شد. وی تأکید کرد: استعدادیابی از سراسر کشور، پرداختن به داستان نویسان جوان، فراهم کردن امکان چاپ آثار آنها و کمک به رونق ادبیات داستانی و نشر آثار مناسب داستانی از کارهایی است که برای این مؤسسه تعریف شده است. دکتر پرویز افزود: آسلوب، شیوه و آنچه که داستان باید حائز آن باشد، شاید در بسیاری از نقاط دنیا مشترک باشد، اما محتوای داستان تعیین کننده ماهیت آن است.

دکتر پرویز در ادامه افزود: اقتدار و اراده بیرونی به دنبال این است که بعضی داستان نویسان و داستان ها را بزرگ کند تا از آنها استفاده کند، مانند خالد حسینی که با کتاب 'بادبادک باز' رشد پیدا کرد. وی تصریح کرد: متأسفانه طرح مسائل بومی ملت های دیگر با یک نگاه تحقیر آمیز در غرب بیشتر مورد استقبال قرار می گیرد. نوشتن و طرح خوبی های مردم ایران می تواند این امر را تغییر دهد. این امر در بین نویسندگان کودک و نوجوان زیاد انجام می شود و فضای بومی به صورتی دلچسب، دلپذیر و جذاب طرح می شود.

هادی مظفری؛ دبیر نخستین جشنواره داستان های ایرانی نیز در ادامه این مراسم به ذکر نکاتی در خصوص این جشنواره پرداخت و گفت: دبیرخانه این جشنواره از اردیبهشت ماه ۱۳۸۶ کار خود را آغاز و در روز دوم دی ماه سال جاری پس از گذشت ۲۴۷ روز به کار خود پایان داد.

او در ادامه از تلاش ۴۲ نفر برای برگزاری مراسم اختتامیه نیز خبر داد و گفت: تعداد ۲۰۹۰ اثر از سراسر ایران و کشورهای خارجی به دبیرخانه جشنواره ارسال شد و حدود ۱۰ هزار نفر از آدرس اینترنتی این جشنواره بازدید کردند. همچنین در این مراسم از حسین آتش پور - داستان نویس - تقدیر و به تمامی

فتاحی، دبیر جایزه داستان دفاع مقدس

حسین فتاحی به عنوان دبیر دومین جایزه داستان دفاع مقدس انتخاب شد. حسین فتاحی متولد ۱۳۳۶ در شهرستان یزد است و مدرک کارشناسی در رشته حسابداری دارد. وی که در سه حوزه تألیف، ترجمه و بازنویسی آثار کلاسیک فعال است، در زمینه ادبیات پایداری نیز آثاری چون 'آتش در خرمن' و 'پسران جزیره' را برای نوجوانان تألیف کرده است.

'عشق سال های جنگ' رمان دیگر اوست که از سوی انتشارات قدیانی منتشر شده و تاکنون شش بار تجدید چاپ شده است. از دیگر آثار وی می توان 'مدرسه انقلاب'، 'کودک و توفان' و 'امیر کوچولوی هشتم' و در حوزه بازنویسی 'قصه های شاهنامه' و 'سَمک عیار' را نام برد.

در این جایزه به نفر اول ۱۰ عدد سکه تمام بهار آزادی، نفر دوم ۷ عدد سکه تمام بهار آزادی، نفر سوم ۵ عدد سکه تمام بهار آزادی و به هر یک از برگزیدگان چهارم تا بیستم نیز یک عدد سکه تمام بهار آزادی اهدا می شود. جایزه ادبی یوسف با مشارکت انجمن قلم ایران، معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، حوزه هنری و معاونت ادبیات و انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس برگزار می شود.

همچنین معاونت ادبیات و انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس در نظر دارد داستان های منتخب از مجموعه آثار ارسالی به دومین دوره از مسابقه سراسری داستان دفاع مقدس را در قالب کتابی منتشر کند.

شایان ذکر است معاونت ادبیات و انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس پس از برگزاری اولین دوره از مسابقه سراسری داستان کوتاه دفاع مقدس، در بهمن ماه سال جاری دومین دوره آن را برگزار می کند.

اعضای جدید شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی

اعضای جدید شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی انتخاب شدند. در این نشست به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی، دکتر جلیل تجلیل، دکتر منوچهر اکبری (استادان دانشگاه تهران)، دکتر غلامحسین غلامحسین زاده (دانشیار دانشگاه تربیت مدرس) و دکتر احمد تمیم داری (دانشیار دانشگاه علامه طباطبائی) به عنوان اعضای جدید شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی انتخاب شدند.

با اعلام اسامی نامزدها قوت گرفت رقابت فصلی ۲۹ کتاب کودک

کتاب های حوزه کودکان و نوجوانان منتشر شده در تابستان ۱۳۸۶، به مرحله دوم داوری دومین دوره جایزه کتاب فصل راه پیدا کردند. ۲۹ کتاب راه یافته به

مرحله دوم داوری به این شرح اند: راز قدرت عجیب، مرتضی امین، درازلنگه، علی ناصری، مجموعه ۳۰ قصه، ۳۰ شب، مژگان شیخی، گربه کاغذی، طاهره ایبد، شاه پارس، ابوالحسن آقاریع، قشنگ ترین جا، لاله جعفری، لباس به نازکی پر زنبور، علی ناصری، روزها دیوها از آدم های زند، علی اصغری سیدآبادی، مجموعه مدرسه مالوری، انید بلایتون، میر علی غروی، مجموعه در سنت کله، انید بلایتون، ایلونا جودمردی، مجموعه ماجراهای مانولیتو، الویرا لیندو، ترجمه فرزانه مهری، چهارخانه سیاه - سپید نوشته الزه کلبرگ و ترجمه زهره زادسر، شاه موش و پنیر، نانسی گرنی و اریک گرنی، به خاطر پرند ها، جعفر ابراهیمی (شاهد)، او چیه که، اون کیه که، مصطفی رحماندوست، من بابا رو دوس دارم، هادی خورشاهیان، پرچم سبز درخت، اسدالله شعبانی، خورشید آن دشت، فریبرز لرستانی، سفر به یونان باستان، ترجمه کامیار جولایی، سفر به روم باستان، ترجمه شهکام جولایی، دایرة المعارف اینترنتی علوم، ترجمه زیر نظر امیر صالحی طالقانی، معجون های علمی معرکه، جیل فرانکل هاورز، ترجمه جواد نظیری، هنرهای تزئینی، علی خاکبازان، دنیای گیاهان، ریچارد اسپیلز بری و دیگران، ترجمه مینا اخباری آزاد، به دنبال محمد (ص)، محمد حسینی، چگونه با امام زمان (عج) ارتباط برقرار کنیم، احمد قندی، ظرافت در آفرینش، محمد غفاری، آنچه که یک جوان باید بداند، رضا فرهادیان و مجموعه زندگی نامه معصومین (ع)، سعید قانع.

مراسم اهدای جوائز دومین دوره جایزه کتاب فصل ویژه تابستان ۱۳۸۶، ۱۸ دی ماه سال جاری در سرای اهل قلم خانه کتاب برگزار می شود.

۵۰ اثر برگزیده لوح تقدیر اهدا شد. در پایان برگزیدگان نخستین جشنواره داستان های ایرانی به این شرح معرفی شدند: مهدی زارع با داستان 'درخت ها های های گریه کردند' از سمنان و عطیه جوادی راد با داستان 'پامزار' از کاشان دو نفر برگزیده رتبه اول و نسیبه فضل الهی با داستان 'شیر صبحگاهی' از تهران، خسرو عباسی خودلان با داستان 'تیربند' از تهران و فاطمه جعفریان با داستان 'عقرب خالکوب' از تهران به عنوان سه نفر برگزیده رتبه دوم انتخاب شدند. همچنین هشت نفر برگزیده رتبه سوم این جشنواره، آریا یعقوب نژاد با داستان 'آهای من اینجا هستیم' از تهران، طیبه گوهری با داستان 'هزار و یک بار از شیراز، علی اصغر حسینی با داستان 'فنجان های نشسته' از دهلران، وحیده ابراهیم زاده با داستان 'کافه عکس' از مشهد، عباس پیرنیایی دزفولی با داستان 'کم حرفی' از شیراز، زهرا سیادت موسوی با داستان 'پرده رمن' از تهران، پرستو آزادی ابد با داستان 'آرامش مرده ها را به هم نزنید' از همدان و نرگس جورابچیان با داستان 'گلوگیر' از تهران بودند. در این مراسم از باران توجهی هشت ساله از مشهد به عنوان کم سن ترین نویسنده این جشنواره تقدیر و داستان 'تیربند' به عنوان بهترین داستان در بخش دفاع مقدس شناخته شد.

قند پارسی

به آن سوی آبها رفت

پنج جلد دیگر از مجموعه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبان ها به وسیله احمد صفار مقدم به رشته تحریر درآمد.

دکتر احمد صفار مقدم - پژوهشگر و زبان شناس - که اخیراً چهار جلد از مجموعه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبان ها را به چاپ رسانده، قرار است پنج جلد دیگر آن را هم به همت مرکز شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی منتشر کند. این پنج جلد دربرگیرنده چهار کتاب کار و یک کتاب راهنماست که باز هم برای افزایش معلومات معلمان فارسی خارج از کشور تألیف شده است. درس های پایه، پایتخت ایران، ایران امروز، تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران به همراه یک جلد 'پاسخنامه' عنوان جلد های باقیمانده این مجموعه را تشکیل می دهند.

به گفته صفار مقدم، این مجموعه ۹ جلدی در ردیف مهارت های عمومی محسوب می شوند و برای یادگیری زبان فارسی در هر نقطه از دنیا کاربرد دارند. وی که دانشیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی نیز هست، در حال حاضر تألیف یک مجموعه دولجلی با عنوان 'مکالمه فارسی' را نیز در دست دارد که نگارش آن سال ۸۸ به اتمام می رسد.

دانشکده مجازی ادبیات فارسی تأسیس می شود

رئیس مرکز آموزش و گسترش زبان فارسی از تدوین طرحی با هدف ایجاد دانشکده مجازی برای تدریس رشته زبان و ادبیات فارسی به دانشجویان خارجی و ارائه آن به وزارت علوم در آینده ای نزدیک خبر داد.

عباسعلی وفایی رئیس مرکز آموزش و گسترش زبان فارسی (وابسته به سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی) در گفت و گو با خبرنگار مهر، با اعلام این خبر گفت: در باز دیدی که هفته قبل از مراکز فعال در امر آموزش از راه دور داشتم، امکانات ایران را برای راه اندازی چنین دانشکده ای مناسب دیدم. ضمن این که ما از سال گذشته نیز بر لزوم استفاده مرکز گسترش زبان فارسی و مجموعه سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی تأکید داشته ایم.

وی افزود: اخیراً هم در نشستی که با رئیس سازمان داشتیم، مقرر شد که مابین نامه های لازم را برای آموزش از راه دور تدوین کنیم و طرح را برای تصویب به وزارت علوم ارسال کنیم. بسیار امیدواریم با مجوزی که از این وزارتخانه کسب خواهیم کرد، حداقل در رشته زبان و ادبیات فارسی بتوانیم فعالیت کنیم.

وفایی اضافه کرد: آنچه در حال حاضر به دانشجویان زبان و ادبیات فارسی در داخل کشور تدریس می شود با رسالت ما متفاوت است. دانشجویانی که برای تحصیل این رشته از خارج به ایران می آیند واحدهایی را می گذرانند که شاید خیلی مناسب آنها نباشد. به عبارت دیگر اگر واحدهای درسی دیگری جایگزین واحدهای فعلی شود بسیار بهتر است. امروز ادبیات معاصر ایران در دنیا محل توجه است اما ما نتوانسته ایم این ظرفیت و نیز بسیاری از موضوعات قابل طرح در این زبان را در خارج از کشور بیان کنیم.

رئیس مرکز گسترش زبان فارسی گفت: یک دانشجوی زبان آموز رشته زبان و ادبیات فارسی

نیازی ندارد که چهار واحد درس کلیه و دمنه را بخواند و بگذراند. این کتاب متنی فنی است و برای یک ایرانی ممکن است سودمند باشد اما یک دانشجوی خارجی ممکن است چیزی از آن نفهمد. در مورد بسیاری از واحدهای دیگر هم همین نکته صادق است. با توجه به این که سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی می تواند از راه زبان فارسی ارتباط خوبی را با جامعه دانشگاهی خارجی و حتی مردم دنیا برقرار کند، اگر چنین طرحی اجرا شود بدون شک فعالیت سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در دنیا دوچندان خواهد شد.

وفایی با بیان این که کمیته ای علمی برای تدوین این طرح تشکیل شده، درباره جزئیات طرح افزود: در این طرح، آموزش از راه دور و به صورت مجازی

نویسنده «مرگ در پائین»

در زمستان رفت

اکبر رادی، نمایشنامه نویس، چهارشنبه گذشته پس از تحمل یک دوره بیماری سخت در بیمارستان پارس تهران دار فانی را وداع گفت.

رادی که چندی پیش نمایشنامه لبخند باشکوه آقای گیل و پائین گذر سقاخانه او به کارگردانی هادی مرزبان روی صحنه بود، در سال های پایانی دهه ۳۰ کار خود را با داستان نویسی آغاز کرد. او سپس به نوشتن نمایشنامه علاقمند شد و از داستان نویسی فاصله گرفت؛ به گونه ای که می توان کل آثار داستانی اش را در یک مجموعه خلاصه کرد.

اکبر رادی متولد ۱۰ مهر ۱۳۱۸ در رشت چند سال پس از تولد به دلیل شغل پدر مجبور به مهاجرت به تهران شد و به تحصیل در این شهر پرداخت. از سال ۱۳۳۴ شروع به نوشتن داستان کرد. یکسال پس از شروع داستان نویسی اولین داستانش موش مرده به چاپ رسید و همان سال با خواندن نمایشنامه «دوشیزه اورلئان» شیلر به نمایشنامه نویسی علاقمند شد.

رادی سال ۲۸ در مسابقه داستان نویسی شرکت و بین ۱۱۴۸ نفر جایزه اول را به خاطر داستان «باران» از آن خود کرد. اما شوق نوشتن نمایشنامه باعث شد یکسال پس از دریافت این جایزه یعنی سال ۱۳۳۹ اولین نمایشنامه خود «روزنه آبی» را بنویسد. افول، محقق، از پشت شیشه ها، ارنیته ایرانی، صیادان، لبخند باشکوه آقای گیل، در مه بخوان، هاملت با سالاد فصل، مرگ در پائین، پلکان و ... از جمله نمایشنامه های ماندگار رادی هستند.

نامزدهای گروه علوم سیاسی

کتاب سال

نامزدهای بیست و پنجمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در بخش علوم سیاسی معرفی شدند.

نگرش ها در جامعه شناسی سیاسی، ترجمه رحیم ابوالحسنی، مبنای سیاست گذاری عمومی، ترجمه حمیدرضا ملک محمدی، روش شناسی نظریه های جدید در سیاست، تألیف جهانگیر معینی، تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر کشورهای اثر محمدباقر حشمت زاده، گنواشتر اوس و فلسفه سیاسی و فلسفه سیاسی اسلامی، تألیف محسن رضوانی و کتاب تاریخ اندیشه سیاسی اسلام، ترجمه محمدحسین وفار، عنوان کتاب هایی است که در گروه علوم سیاسی این دوره از کتاب سال به مرحله دوم رسیدند.

پیش بینی شده و در واقع نیازی نیست که دانشجویان خارجی در ایران حضور داشته باشند. ما باید طرح را آماده و به وزارت علوم ارائه کنیم تا به تصویب این وزارتخانه برسد. تاکنون رشته ای به صورت از راه دور و برای دانشجویان خارجی تدریس نشده است. با توجه به نیروهای توانمندی که در اختیار داریم، می توانیم بعد از تهیه نرم افزار مربوط به این رشته و تعیین واحدهای درسی آن استادان مجربی را هم برای تدریس انتخاب و معرفی کنیم. از لحاظ سخت افزاری هم مشکل چندانی نداریم و امکان این کار بریمان فراهم است.

وی با بیان این که به زودی این طرح به وزارت علوم می رود، ابراز امیدواری کرد تأسیس چنین رشته و دانشکده ای به تصویب وزارت علوم برسد.

۲۰۰ جلد کتاب خطی در انتظار قیمت گذاری کتابخانه مجلس

هم نسخه ای خطی عربی وجود دارد. کتابخانه مجلس با در اختیار داشتن بودجه قابل توجهی در سال جاری در تلاش است نسخه های خطی را از مجموعه داران و افراد مختلف خریداری کند.

به گزارش فارس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد کتابخانه مجلس یکی از قدیمی ترین کتابخانه های تهران است که مجموعه های خطی با ارزش و منحصر به فردی را در خود جای داده است.

یک مجموعه دار تهرانی در اقدامی جالب ۲۰۰ جلد نسخه خطی خود را برای فروش به کتابخانه مجلس عرضه کرد.

این مجموعه خطی ارزشمند که حاوی ۲۰۰ جلد نسخه خطی مربوط به دوران های مختلف است برای فروش به کتابخانه، موزه و مرکز اسناد کتابخانه مجلس شورای اسلامی عرضه شده است. بنا بر این گزارش، این مجموعه را یکی از مجموعه داران نسخ خطی ساکن تهران که از علاقه مندان به میراث مکتوب است برای فروش به کتابخانه مجلس برده است.

کارشناسان نسخ خطی کتابخانه مجلس در حال حاضر مشغول بررسی این مجموعه برای ارزش گذاری و قیمت گذاری آن هستند.

پیش بینی می شود ظرف یک ماه آینده محتویات این مجموعه و ارزش آن اعلام شود. در این مجموعه هم نسخه های خطی فارسی و

۴۰۳ هزار کتاب به کتابخانه های روستایی رفت

۴۰۳ هزار جلد کتاب از سوی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به کتابخانه های روستایی کشور اهدا شد. این طرح در ادامه تجهیز کتابخانه های روستایی از ابتدای سال جاری به اجرا در آمده است.

این طرح تاکنون در استان های آذربایجان غربی، خراسان رضوی، گیلان، همدان، یزد، خراسان جنوبی، کردستان، کرمان، گلستان و قزوین اجرا شده و از سوی معاونت امور فرهنگی به ترتیب ۶۰ هزار، ۱۱۱ هزار، ۱۲ هزار، ۱۵ هزار، ۱۴ هزار، ۹۳ هزار، ۹ هزار، ۱۹ هزار، ۴۳ هزار و ۲۷ هزار جلد کتاب به کتابخانه های روستایی اهدا شده است.

اداره های کل ارشاد باید پس از شناسایی تمامی کتابخانه های روستایی استان، اسامی آن ها را به معاونت فرهنگی وزارت ارشاد اعلام کنند تا این امر با ارسال هزار جلد کتاب برای هر کتابخانه محقق شود.

طرح اهدای کتاب به کتابخانه های روستایی به منظور تجهیز این کتابخانه ها و تحقق شعار عدالت محوری دولت نهم برای دسترسی آسان عموم مردم به تازه های نشر اجرا می شود.

انتشارات نور دانش

قابل توجه اهل قلم
مؤلفین و مترجمین

چاپ نوشته های شما در اسرع وقت

**با قیمت مناسب
از حرفه چینی تا چاپ**

آدرس: خیابان ۱۶ آذر، روبروی درب غربی
دانشگاه تهران پلاک ۲۴

سایت: www.noordanesh-pub.com
ایمیل: info@noordanesh-pub.com
تلفن: ۶۶۴۱۳۳۰۸ فکس: ۶۶۹۶۶۳۱۳

انواع زینک های
دو ورقه، جی تی او، چهار و نیم ورقه

Euro
Plate

نماینده انحصاری در ایران
POSITIVE OFFSET PLATE

**مورد استفاده
در صنعت چاپ اروپا**

با قابلیت ارائه ترام های پایین
ظهور ساده
تیراژ بالا

خیابان عبیر اسلام، کوچه رزاقی، پلاک ۶
تلفن: ۳۳۹۵۸۰۸۳ - ۳۳۹۵۶۶۲۴

جلد دوم دانشنامه زبان و ادب فارسی منتشر شد

جلد دوم از دانشنامه زبان و ادب فارسی، به سرپرستی اسماعیل سعادت، عضو پیوسته و رییس گروه دانشنامه زبان و ادب فارسی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، منتشر شد.

این کتاب که به تازگی منتشر شده است، دانشنامه‌ای است در شش جلد که مهم‌ترین اطلاعات ادبی تاریخ ادب فارسی را در بر می‌گیرد. این دانشنامه به صورت مقالاتی در موضوعات رجال و کتب ادبی، دستور زبان، اصطلاحات عرفانی و معانی و بیان و عروض و قافیه، قالب‌های شعری، سبک‌های ادبی، زبان‌های ایرانی، انواع ادبیات، ادبیات پیش از اسلام، اسطوره‌های ایرانی، اعلام شاهنامه فردوسی و برخی دیگر از اعلام، خاصه اعلام قرآنی، ادبیات معاصر و احوال و آثار ایران‌شناسی که در داخل و خارج کشور، در حوزه زبان و ادب فارسی تحقیق کرده‌اند، تنظیم شده است.

ادبیات دوره معاصر، از موضوعاتی است که این دانشنامه با تأکیدی ویژه به آن می‌پردازد و نویسندگان و شاعران این دوره و آثار آنها را در مدخل‌های مستقل معرفی می‌کند. بنا بر تصمیم شورای علمی دانشنامه، مدخل‌های مستقل این اثر تنها به نویسندگان و شاعران در گذشته و برجسته‌ترین آثارشان اختصاص می‌یابد.

این دانش‌نامه، نخستین دانشنامه اختصاصی در معرفی اهم اطلاعات مربوط به زبان و ادب فارسی در همه شاخه‌های آن است که در تألیف و تنظیم مقالات خود، از سنت‌های جاافتاده و پذیرفته شده دانشنامه‌نویسی به اسلوب جدید پیروی می‌کند و بر درستی و رعایت کامل قواعد دستور زبان فارسی، پرهیز از اطناب و عبارت‌پردازی و اکتفا به عبارات ساده، روشن و قابل فهم و خالی از حشو و ابهام تأکید دارد. از دیگر نکات مهمی که دانشنامه زبان و ادب فارسی در تألیف مقالات مد نظر داشته است، رعایت تناسب موضوع آنهاست.

به گزارش اینستاگرام تعداد مقالات جلد دوم دانشنامه زبان و ادب فارسی به ۴۱۲ مقاله بالغ می‌شود که در شمارگان ۳۰۰۰ نسخه و به بهای ۱۵۰ هزار ریال، در ۷۶۶ صفحه منتشر شده است.

۵۰ کتاب، نامزد جایزه جهانی کتاب سال

۵۰ عنوان کتاب به مرحله نهایی پانزدهمین دوره جایزه جهانی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران راه یافتند که از این تعداد، ۳۳ عنوان در حوزه مطالعات اسلامی و ۱۷ عنوان در حوزه مطالعات ایرانی هستند.

در این دوره بیش از یک هزار و ۵۰۰ اثر در دو حوزه یاد شده به زبان‌های انگلیسی، عربی، آلمانی، فرانسوی، ژاپنی، روسی، اردو، ترکی استانبولی، ترکمنی، گرجی، ارمنی و آلبانیایی شناسایی شدند.

مراسم معرفی برگزیدگان پانزدهمین دوره جایزه جهانی کتاب سال با رویکرد مطالعات اسلامی و مطالعات ایرانی هم‌زمان با دهه فجر، برگزار می‌شود. شناسایی و معرفی آثار برتر در حوزه‌های مطالعات اسلامی و مطالعات ایرانی منتشر شده در کشورهای خارجی و تجلیل و تکریم از پدیدآورندگان این آثار از اهداف این برنامه فرهنگی است.

در نشست مسئولان چاپ ایران و کشورهای عضو اکو عنوان شد

قیمت کتاب‌های آسیای میانه، پنج برابر ایران

صنعت چاپ با فضای فرهنگی و تجاری این کشورها، حضور در نمایشگاه کتابی است که بهار سال آینده در تاجیکستان برپا می‌شود.

حرکت به سمت کارایی بیشتر

در عین حال جلال ذکایی، مدیر کل دفتر امور چاپ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز در این نشست گفت: در حوزه چاپ و بسته‌بندی با توجه به پیشرفت فناوری، کوچک شدن حجم ماشین‌آلات و کارایی بیشتر آنها، ضرورت دارد علاوه بر بازار ۷۰ میلیونی داخلی، بازار خارجی را نیز در نظر بگیریم.

وی افزود: در حوزه صادرات برای گام نخست سراغ کشورهای حاشیه خلیج فارس نرفتیم و کشورهای عضو اکو را به دلیل تشابه مذهب، فرهنگ و زبان برگزیدیم.

ذکایی با اشاره به بند «ب» ماده ۱۴ قانون چهارم توسعه، تصریح کرد: در این قانون وظایفی برای وزارت ارشاد تعیین شده است که براساس آن ارشاد مکلف به ایجاد فضای رقابتی است تا به لحاظ کمی و کیفی سطح چاپ ارتقا یابد که در این دوره چاره‌ای جز صادرات محصولات چاپی وجود نداشت.

ذکایی تأکید کرد: در برخورد با کشورهای عضو اکو به خصوص حوزه قفقاز باید دقت داشت که ما حریف را دست کم بگیریم معلوم نیست که بتوانیم موفقیت آمیز عمل کنیم. باید این مسئله را نیز در نظر گرفت که بعضی از این کشورها در برخی امور از ما بسیار جلو ترند.

در این نشست مدیر کل دفتر امور چاپ معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر نهادسازی و تشکیل دبیرخانه‌ای برای پیگیری مواردی که بر اثر تغییر مدیریت در سازمان‌ها رها می‌شوند، تأکید کرد.

کارخانه‌ها را با متخصصان آن خریداری کردند که از جمله این کارخانه‌ها و صنایع، چاپخانه بزرگ آن کشور بود. با وجود مردم صد درصد باسواد شوروی سابق این بهترین سرمایه‌گذاری شد. در این کشورها شمارگان یک کتاب تا ۷۵۰ هزار جلد با چندین نوبت چاپ هم می‌رسید.

رجبی ادامه داد: در آسیای میانه قیمت یک کتاب پنج برابر ایران است در حالی که کیفیت آن اصلاً برابری نمی‌کند.

رئیس موسسه فرهنگی اکو از تاجیکستان به عنوان یک نمونه از این کشورها نام برد و تصریح کرد: تاجیکستان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان پنبه در جهان است که از ضایعات آن برای تولید کاغذ می‌توان استفاده کرد. با وجود دستمزد پایین در این کشور سرمایه‌گذاری در آن بسیار به صرفه است.

به گفته رجبی، ساده‌ترین راه ارتباط صاحبان

حضور سران کشورهای عضو اکو در نمایشگاه چاپ و بسته‌بندی می‌تواند زمینه دعوت از صاحبان چاپ این کشورها را فراهم کند و حضور در این کشورها گام نخست برای راه یافتن و سرمایه‌گذاری در دیگر کشورهای شوروی سابق است.

دکتر محمد رجبی، رئیس موسسه فرهنگی اکو که در نشست مسئولان چاپ کشورهای عضو اکو با دست‌اندرکاران چاپ، نشر و بسته‌بندی حضور داشت، با اعلام این مطلب گفت: شوروی به کشوری کارگری معروف بود، این به آن معناست که این کشور کارخانه و کارگر فراوان داشت. بعد از فروپاشی مقرر شد کارخانه‌ها به بخش خصوصی واگذار شوند. این مسئله به دلیل وجود نظام کارگری از سوی مردم آن کشورها محقق نمی‌شد زیرا آنها توان خرید کارخانه‌ها را نداشتند.

وی افزود: چینی‌ها و هندی‌ها بسیاری از این

اشعری به مدیرکل یونسکو پیشنهاد کرد

جایزه حفظ و مرمت کتابهای خطی

رئیس کمیته ملی حافظه جهانی در بخش دیگری از اظهارات خود اعلام کرد: با توجه به این امر که ممکن است در مراکز مذهبی اقلیت‌های کشورمان آثاری با ارزش فرهنگی جهت پیشنهاد به یونسکو وجود داشته باشد، شروع به رایزنی با آنها کردیم.

مشاور فرهنگی رئیس جمهور همچنین افزود: در سفر اخیر به فرانسه و ملاقات با آقای

کوشیشیر و ماتسورا، مدیرکل یونسکو در خصوص ایجاد جایزه حفظ، نگهداری و مرمت نسخ خطی و چاپی مربوط به تمدن ایرانی و اسلامی و استانداردهای طراحی صفحه‌کلید رایانه برای فارسی‌زبانان به بحث و تبادل نظر پرداختیم.

اشعری با اشاره به ثبت دو اثر وقف‌نامه ربع رشیدی و شاهنامه بایسنقری در سال ۲۰۰۷ در حافظه جهانی اعلام کرد: قرار است لوح اهدایی یونسکو به کتابخانه تبریز به مناسبت ثبت وقف‌نامه ربع رشیدی در حافظه جهانی، هم‌زمان با برپایی همایشی در تبریز، پرده برداری شود.

رئیس کمیته ملی حافظه جهانی از آماده شدن و تدوین نهایی برنامه‌های پیشنهادی ایران برای اجرا در سطح منطقه و ارسال آنها به سازمان علمی فرهنگی ملل متحد (یونسکو) خبر داد.

علی اکبر اشعری، مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی افزود: با توجه به شرایط و وضعیت نسخ خطی منطقه، آموزش نسخه‌شناسی

و مرمت و تدوین فهرست نسخ خطی به عنوان دو برنامه از طرف کمیته ملی حافظه جهانی کشورمان به یونسکو پیشنهاد خواهد شد.

اشعری همچنین با اشاره به اهمیت شهرت جهانی آثار پیشنهادی برای بالابردن ضریب موفقیت آثار به منظور انتخاب نهایی توسط یونسکو و ثبت اثر در حافظه جهانی افزود: به محققان مراکز عضو کمیته ملی حافظه جهانی در سراسر کشور اعلام شده است تا از هم‌اکنون برای تولید و انتشار مقاله درباره آثار ارزشمند و پیشنهادی کشور در مراجع و منابع گوناگون داخلی و خارجی اقدام کند.

با تکمیل بانک اطلاعات توسط

خانه کتاب صورت می‌گیرد

بیمه و صدور

کارت شناسایی اهل قلم

مسئول بانک اهل قلم موسسه خانه کتاب از تمامی پدیدآورندگان کتاب درخواست کرد تا پایان دی ماه برای تکمیل و روزآمد کردن اطلاعات خود به این موسسه مراجعه کنند.

مژگان حقانی، با اعلام این مطلب گفت: تاکنون اطلاعات حدود دو هزار و ۴۰۰ پدیدآورنده در این بانک ثبت شده است که امیدوارم پس از این فراخوان، تعداد افزایش پیدا کند.

وی افزود: این واحد برای حمایت از پدیدآورندگان کتاب، برنامه‌های مختلفی از جمله بیمه و صدور کارت شناسایی برای اهل قلم را اجرا می‌کند. حقانی با اشاره به اینکه از سوی این واحد، پدیدآورندگان برای دریافت وام به صندوق اعتباری حمایت از نویسندگان، هنرمندان و روزنامه نگاران معرفی می‌شوند، اظهار داشت: برای ورود اطلاعات پدیدآورندگان نیاز به ارائه مشخصات کامل و صحیح از سوی آنهاست.

بانک اطلاعات اهل قلم از سال ۱۳۸۱ فعالیت رسمی خود را در موسسه خانه کتاب آغاز کرده است.

www.bustaneketab.com

تازه‌های نشر از طریق پیام کوتاه با ارسال (SMS) شماره همراه خود به شماره ۱۰۰۲۱۵۵ مشترک این شبکه گردید و از تازه‌های نشر موسسه مطلع شوید

انتشار هر هفته کتاب

در حوزه اندیشه اسلامی

اهدای قرآن نفیس و شاهنامه خطی به کتابخانه ملک

قرآن کریم و شاهنامه فردوسی دو اثر نفیس معنوی و ادبی که در دوره های زندیه و قاجاریه توسط استادان هنر خوشنویسی ایرانی کتابت و تصویرسازی شده اند، به کتابخانه ملی ملک تهران اهدا شدند.

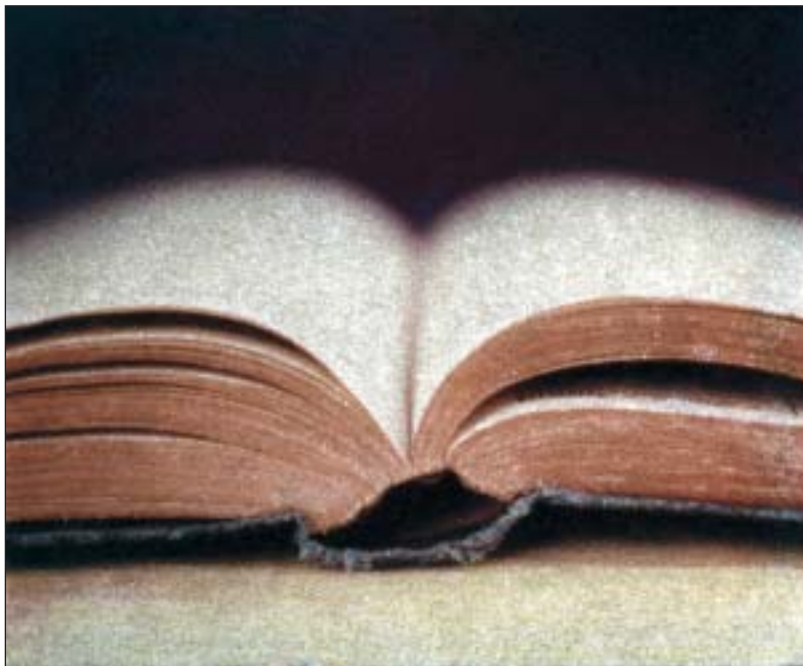
سیدمحمدرضا فاضل هاشمی، رئیس اداره مخطوطات سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی (ع) با بیان این مطلب گفت: یکی از این آثار، قرآن خطی ارزشمندی است که توسط محمدهاشم لولؤی اصفهانی، که از پیروان سبک استاد احمد نیریزی بوده، در سال ۱۱۸۳ هجری قمری کتابت شده است.

وی خاطر نشان کرد: چهار صفحه اول این قرآن خطی، تمام تذهیب با دو کتیبه پهن دالیری زرین و در پنج صفحه اول سوره بنی اسرائیل بین السطور زراندازی شده است.

فاضل هاشمی افزود: این قرآن، ۲۸۷ صفحه در ابعاد ۲۲ در ۴۳ سانتی متر دارد که جلد مشکی آن با گل، برگ زرین و شاخه گل نرگس به شکل بسیار چشم نوازی تذهیب شده است.

وی همچنین به شاهنامه فردوسی اشاره کرد و گفت: صفحه اول این شاهنامه نیز علاوه بر سرلوح نیم ترنجی شرفه دار، به کتیبه قلم دانی مذهب و مرصع مزین شده است. جداول اوراق نیز به زر تحریردار و لاجورد، کمند کشی به زر زینت یافته و چهار مجلس تصویر میناتور ظریف متناسب با اشعار دارد که نقاش آن، موضوع شعرها را به طرز بسیار زیبایی به تصویر کشیده است.

رئیس اداره مخطوطات، کتابخانه مرکزی آستان قدس را یکی از کتابخانه های کم نظیر جهان اسلام

دانست و گفت: از آنجا که این کتابخانه دارای تجربیات مفیدی در زمینه حفاظت و نگهداری آثار خطی است، به کسانی که کتاب های خطی و مجموعه های اسنادی را در منزل نگهداری می کنند توصیه می شود آنها را به هر صورت که صلاح می دانند (اهداء یا فروش) به این مرکز تحویل دهند تا از این آثار، مطابق با استانداردهای جهانی، حفاظت و نگهداری شود. سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان

قدس رضوی در سال های اخیر با ایجاد اداره حفاظت و مرمت آثار فرهنگی با کارگاه های مختلف، فعالیت های گسترده ای را برای حفاظت از آثار فرهنگی انجام داده که از جمله دستاوردهای آن می توان به مرمت قرآن های منسوب به دستخط مبارک ائمه اطهار (ع)، قرآن خطی منحصر به فرد بایسنقری، تابلوهای نقاشی کمال الملک و بزرگترین پرده تعزیه خوانی دوره قاجار اشاره کرد.

خالقی در تازه ترین اثر خود بررسی می کند

حماسه پس از شاهنامه

جلال خالقی مطلق بررسی حماسه و فرهنگ ایران باستان را به چاپ می رساند. بررسی حماسه درباره این نوع ادبی است که خالقی با تطبیق کتاب های حماسه آن را نگاشته است. او در این باره می گوید: حماسه هم پیش و هم پس از اسلام اهمیت فراوانی، هم در ایران و هم در کشورهای مختلف دنیا داشته؛ اما تاکنون کتابی درباره آن نوشته نشده است. در این اثر سعی کردم درباره این گونه ادبی بحث کنم و به بررسی انواع مختلف آن بپردازم. فرهنگ ایران باستان کتاب دیگری از خالقی است که بخش زیادی از آن ترجمه و بخش هایی نیز تألیف است که درباره فرهنگ قدیم ایران نوشته شده است.

خالقی که در آلمان سکونت دارد، سال گذشته پژوهش و ویرایش ۳۰ ساله اش بر شاهنامه را در ایران منتشر کرد. او در این زمینه نیز می گوید: هنوز درگیر کارهای دیگری بر روی شاهنامه هستم، که مانده و این روزها اگر بیماری بگذارد، روی این اثر کار می کنم. از سوی دیگر، گل رنج های کهن این پژوهشگر شامل مقالات او که در سال ۱۳۷۲ از سوی نشر مرکز منتشر شده است، به زودی تجدید چاپ خواهد شد. خالقی مطلق متولد بیستم شهریور ۱۳۱۶ در تهران است و برخی از تألیفاتش عبارت اند از: اساس اشتقاق فارسی، یادداشت های شاهنامه و شاهنامه (در شش جلد). از او تاکنون مقالات زیادی نیز به زبان های فارسی، انگلیسی، آلمانی و فرانسوی در نشریات گوناگون به چاپ رسیده اند.

دومین کتاب ماه فلسفه منتشر شد

دومین شماره ماهنامه تخصصی اطلاع رسانی، کتاب ماه فلسفه منتشر شد.

این شماره از کتاب ماه فلسفه با سردبیری علی اوجبی، شامل دو پرونده، نقد کتاب، جستار، گزارش مترجم، از میان خبرها و گزارش ها است.

در پرونده اول حسین کاجی و غلامرضا مهرداد در مقاله در مورد راجر تریگ و اهمیت اخلاق نوشته اند و در پرونده دوم گزارش نشست بررسی کتاب درآمدی به اندیشه لویناس و مقاله سیاوش جمادی در مورد امانوئل لویناس آمده است.

در بخش نقد کتاب این شماره از کتاب ماه فلسفه، ۳ کتاب هر مونتیک طبیعت گرایانه، درخشش این رشد در حکمت مشاء و فضایل فکری و جستاری در معرفت شناسی تنظیمی مورد بررسی قرار گرفته است. نویسندگان این بخش کامیار سعادت، عبدالله صلواتی و رسول تیموری اند.

در بخش بعدی، لیدا فخری ۲ کتاب ژیل دلوز با نام های؛ فلسفه نقادی کانت و جستاری در اندیشه های نیچه را مورد بحث و بررسی قرار داده و سپس علیرضا رضایت، مقاله ای درباره اندیشه ها و آثار چارلز تیلور نوشته است.

در قسمت گزارش مترجم دومین شماره کتاب ماه فلسفه، ان شاءالله رحمتی، ابن سینا و تمثیل عرفانی اثر هانری برکن را ترجمه کرده است، آخرین بخش از کتاب ماه فلسفه، خبرها و گزارش های برگزیده در حوزه فلسفه است.

دومین شماره کتاب ماه فلسفه (ویژه آبان ماه)، با ۱۰۹ صفحه و به قیمت هزار تومان برای علاقه مندان به آثار فلسفی منتشر شده است.

جشن کتاب بر پهنه کشتزار

نخستین جشنواره کتاب علوم ترویج و آموزش کشاورزی چهارشنبه ۱۲ دی ماه برگزار می شود. هدف از برپایی این جشنواره، ارتقای کمی و کیفی دانش نظری و کاربردی علوم کشاورزی است.

دکتر فتح الله آقاصی زاده، رئیس نخستین جشنواره کتاب علوم ترویج و آموزش کشاورزی با اعلام این گفت: ۹۲ عنوان کتاب در حوزه ترویج علوم کشاورزی و نظام بهره وری به این جشنواره ارسال شده اند.

وی ادامه داد: کتاب های ارسالی، آثار تألیف یا ترجمه در حوزه ترویج و آموزش کشاورزی و توسعه روستایی اند.

به گزارش اینها، آقاصی زاده خاطر نشان کرد: این جشنواره به منظور ارتقای کمی و کیفی دانش نظری و کاربردی علوم کشاورزی، برگزار خواهد شد.

بوستان سعدی انیمیشن می شود

بوستان سعدی عنوان انیمیشنی ۱۳۰ دقیقه ای است که در سیزده قسمت ده دقیقه ای و با تکنیک دوبعدی به کمک کامپیوتر توسط مرکز فرهنگی هنری صبا و به کارگردانی ملوس مراد تهیه و تولید می شود.

به گفته کارگردان این مجموعه برای بسترسازی فرهنگی برای قشر کودک و نوجوان و آشنایی بیشتر این قشر با هنرمندان و شاعران دورانهای مختلف و پی بردن به فرهنگ و زبان گذشتگان تصمیم گرفته شد آثار این هنرمندان به لحاظ تأثیرگذاری بیشتر بصری، به صورت انیمیشن ساخته شود. در این کار سعی شده است که سادگی فضا و شخصیت ها به لحاظ زمانی کاملاً در طراحی ها رعایت شود.

چهره ها، تن پوشها و حتی نوع چیدمان وسایل زندگی و نوع بازارها و محیط شهر و کاخ های آن زمان حاکی از زندگی در قرن هفتم دارد. داستان این مجموعه حاوی پیامها و پندهایی است که درخور فهم کودکان و نوجوانان است.

در دانشکده‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی چه می‌گذرد؟

شکاف دیجیتالی در کلاس کتابداری

انجام پژوهش‌های کتابخانه‌ای مسئله‌ای است که هیچ‌یک از دانشجویان و محققان در رشته‌های مختلف تحصیلی از آن بی‌نیاز نیستند و کتابداران به عنوان واسطه انتقال داده‌های این پژوهش‌ها به قشر فرهنگی، نقش مهمی را در پیشبرد اهداف درازمدت علمی و پژوهشی کشور برعهده دارند. حتی اگر نخواهیم تا این حد تخصصی به موضوع بنگریم نیز نمی‌توان نقش کتابداران را در انتقال فرهنگ مکتوب به آحاد مردم جامعه نادیده گرفت. اما این رشته نیز مانند بسیاری دیگر از رشته‌ها، برای روزآمد شدن نیازمند بازنگری است.

برای بررسی وضعیت آموزش رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌ها ایران به سراغ تئوری چند استادان این رشته رفته‌ایم تا با استفاده از نظرات آنها راهی به سوی شناخت وضعیت فعلی این رشته تحصیلی در ایران و راهکارهای روزآمد شدن آن گشوده شود. پیش از تلاش برای ارائه تصویری کلی از وضعیت رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، بهتر است برای ورود به بحث به سراغ واحدهای درسی طراحی شده برای این رشته برویم. نخستین پرسش ما از صاحب نظران رشته کتابداری این است که آیا واحدهای درسی این رشته به گونه‌ای هست که به نیازهای آینده کتابداران در زمینه‌های شغلی پاسخ دهد؟

سید کاظم حافظیان رضوی استاد رشته کتابداری دانشگاه‌های کشور پیش از ورود به بحث درباره واحدهای درسی این رشته می‌گوید: من معتقدم واحدهای درسی یکسان و بدون تغییر در هیچ رشته‌ای پاسخگوی نیازهای آینده استاد و دانشجو نیست. آموزش در دانشگاه باید به گونه‌ای باشد که دانشجو را برای پذیرش تحولات آینده آماده کند و آنچه که باید در هر حوزه درسی دانشگاهی مورد توجه قرار بگیرد، فعالیت علمی استاد و دانشجو برای روزآمد نگه داشتن خودشان است. به عنوان مثال در رشته کتابداری، استادی که درس مرجع‌شناسی را ارائه می‌کرده، امکان ندارد بتواند درسی را که ده سال قبل می‌داده، امروز هم به همان صورت ارائه کند.

او ادامه می‌دهد: برنامه‌های درسی باید مرتب مورد بازبینی قرار گیرد و تذکرات لازم به استادان داده شود. خیلی از استادان این رشته از برنامه‌های درسی دانشگاه جلوتر هستند ولی متأسفانه خیلی‌ها هم در برنامه‌های درسی قدیم متوقف شده‌اند و همگام با تغییرات زمانه پیش نرفته‌اند. رشته کتابداری یکی از قدیمی‌ترین رشته‌های تاریخ است و از دوره لوح‌های سنگی، به صورت لوح داری شروع شده اما در طول تاریخ با تغییر زمینه‌های اطلاعاتی و همچنین اختراعات بشری، شکل ارائه آن تغییر کرده است. وظیفه یک کتابدار این است که با مدارج تحصیلی که طی می‌کند و با آموزش حرفه‌ای که می‌بیند، اطلاعات را در بهترین شرایط، در سریع‌ترین زمان ممکن و با عالی‌ترین امکانات در اختیار استفاده‌کننده قرار دهد.

دکتر رضا خانی‌پور استاد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید بهشتی و مدیرکل پردازش و سازماندهی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، می‌گوید: برنامه‌های درسی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی به طور کامل پاسخگوی نیازهای آینده کتابداران در بازار کار نیست. به همین دلیل اکثر فارغ‌التحصیلان این رشته وقتی وارد عرصه‌های کاری می‌شوند، با محیط‌های عملیاتی حالت تضاد پدید می‌آید. چون در دانشگاه هادر آموزش حوزه‌های سازماندهی، اطلاع‌رسانی و ذخیره و پردازش، معمولاً به طور سنتی عمل می‌شود.

وی ادامه می‌دهد: اخیراً در برخی دانشگاه‌ها تغییراتی در واحدهای درسی دوره‌های کارشناسی و کارشناسی

کتابخانه‌های ما به ویژه کتابخانه‌های عمومی و آموزشگاهی و تخصصی مان عموماً ناسامان است. البته تلاش برای بهبود وضعیت در سال‌های گذشته کم‌نبوده و در مقایسه با چند دهه پیش پیشرفت داشته‌ایم، اما بیشتر پیشرفت‌ها کمی بوده است.

حافظیان نیز می‌گوید: آموزش کتابداری در ایران بیشتر منوط به استاد است چون منابع تقریباً مشترک است و کتابخانه‌های تخصصی کتابداری هم مشخص هستند اما این که استاد در هر دانشکده با درس‌های این رشته چگونه برخورد کند مهم است. بنا بر تجربیات شخصی خودم می‌گویم که وضعیت آموزش در رشته کتابداری در دانشگاه‌های مختلف، متفاوت است و نمی‌توان یک ارزیابی کلی از آن ارائه داد. البته این وضعیت در همه رشته‌های تحصیلی و در همه جای دنیا وجود دارد. خانی‌پور می‌گوید: ارائه یک ارزیابی کلی بدون انجام مطالعات آماری، سخت است. اما به طور کلی می‌توان گفت که وضعیت این رشته در مقایسه با سه، چهار سال گذشته بهتر شده است اما در سطح متوسطی قرار دارد.

رضایی شریف‌آبادی نیز می‌گوید: مقایسه باید با آمار و ارقام و همچنین با توجه به تأثیری که برنامه‌های درسی هر کشور بر روی کار کتابخانه‌ها می‌گذارد انجام شود. ولی مجموعاً به دلیل امکانات شبکه اینترنت قطعاً مطالب ارائه شده در این رشته در سراسر جهان به هم نزدیک‌تر شده است. به عنوان مثال اگر در درس فناوری اطلاعات از پرتال‌های کتابخانه‌ای صحبت می‌کنیم، این موضوعی است که در سراسر جهان در درس‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی مطرح می‌شود و هر جا که امکان دسترسی به اینترنت باشد، امکان دسترسی به اطلاعات روزآمد هم وجود دارد. بنابراین می‌توان ادعا کرد که بسیاری از مباحث مطرح شده در گروه‌های کتابداری دانشگاه‌های کشور، همان چیزی است که در سطح دنیا ارائه می‌شود.

دوره‌های بازآموزی

به دلیل تحولات روزافزون رشته کتابداری همان‌گونه که استادان به روزآمد کردن اطلاعات خود نیاز دارند، دانش‌آموختگان نیز از دوره‌های بازآموزی بی‌نیاز نیستند. حافظیان می‌گوید: اگر فردی بخواهد در رشته

آموزشی عمیق در طول چند دهه در آمریکا و تقابل‌های خصمانه کتابداری (جامعه‌گرا) و اطلاع‌رسانی (فن‌گرا) عیناً به محیط‌های آموزشی ما منتقل شده و مصیبت‌های فراوانی به بار آورده که کم‌ترین آنها چندپارگی و بی‌انسجامی حاکم بر رشته است. شواهد مربوط به این تأثیرپذیری‌ها را من در کتاب اخیرم «فلسفه کتابداری و اطلاع‌رسانی» که یکی دو هفته پیش منتشر شد، به تفصیل آورده‌ام.

دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه الزهراء و معاون سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران نیز می‌گوید: گروه‌های آموزشی کتابداری که در برنامه‌ریزی واحدهای درسی بازنگری انجام داده‌اند، به جذب دانشجویان به بازارهای کار توجه بیشتری داشته‌اند. اما مسلم است که آنچه از گذشته وجود داشته، روزآمد نیست و باید تغییر کند. خیلی از دانشگاه‌ها به همین دلیل در واحدهای درسی بازنگری انجام داده‌اند و طبق سرفصل‌های جدید تدریس می‌کنند. البته با توجه به تحولاتی که متأسفانه از فناوری اطلاعات اتفاق می‌افتد، به عقیده من این بازنگری‌ها باید هر سه تا پنج سال یک بار اتفاق بیفتند.

جایگاه علمی کتابداری

رشته کتابداری در ایران در مقایسه با دیگر کشورها در چه جایگاهی قرار دارد؟ رهادوست می‌گوید: فکر کردن به این پرسش غمگینم می‌کند. چون به یاد می‌آورم که ما ایرانیان از چه پیشینه‌های درخشان علمی و ادبی و هنری و تاریخی برخورداریم و در دنیای کتاب و کتابت و کتابداری بر سر چه گنج‌های معرفتی کم‌نظیری نشسته‌ایم و با این حال به لحاظ اعتماد و اعتقاد به ارزش و اصالت این پیشینه‌ها و بهره‌گیری مناسب از آنها، با جامعه اطلاعاتی فاصله زیادی داریم.

وی ادامه می‌دهد: امیدوارم این سخن من به بدبینی تعبیر نشود، چون به هر حال، چشم‌انداز کتابداری مادر حال حاضر چنین است: از یک سو شاهد حرکت‌های جدید در ایجاد نظام‌های اطلاعاتی و کتابخانه‌های دیجیتالی هستیم که برون داده‌های آن برای جامعه ما ملموس و واقعیت آن چنان که باید نهادینه نشده است و از سوی دیگر وضعیت مراکز اطلاع‌رسانی و

ارشد داده شده است و روزآمدتر شود. مثلاً در واحدهای فهرست‌نویسی دانشگاه‌ها، بیشتر نقل کاروری فهرست‌نویسی‌های دستی و سنتی است. البته واحدهایی هم برای فهرست‌نویسی ماشینی وجود دارد اما مهم این است که در کار عملی چه اتفاقی می‌افتد. مادر دوره‌های کارورزی تلاش می‌کنیم ضعف‌هایی را که در عمل اتفاق می‌افتد، جبران کنیم. اما متأسفانه در بسیاری از موارد دوره‌های کارورزی حالت فرمالیته و پرکردن ساعت را پیدا کرده است. یعنی نه سازمان‌هایی که کارورزی می‌پذیرند، وقت لازم را در اختیار می‌دهند ساعت‌های کارورزی دارند، نه دانشگاه‌ها نظارت دقیقی دارند که این معادله با بی‌توجهی دانشجویان نسبت به اهمیت این دوره‌ها کامل می‌شود. در حالی که باید توجه داشته باشیم که دوره‌های کارورزی در واقع نوعی سرمایه‌گذاری علمی و فرهنگی برای آینده کتابداری است و باید به آن اهمیت داد.

فاطمه (بهار) رهادوست پژوهشگر و آموزشگر کتابداری و اطلاع‌رسانی نیز می‌گوید: برنامه‌های درسی کتابداری و اطلاع‌رسانی حاصل تلاش صاحب نظران آموزشگرانی است که از قضا برخی از آنان بسیار هم دلسوز بوده‌اند. اما این برنامه‌ها نتوانسته آموزش رشته را اثربخش و حرفه‌ای کتابداری را در جامعه از منزلتی درخور برخوردار کند. آنچه موجب نارسایی و ناکارایی این برنامه‌ها شده، ریشه در مسائل دیگر دارد.

وی ادامه می‌دهد: اولاً تدوین برنامه‌های درسی نیاز به ملزومات بسیاری از جمله آموزش صاحب نظران هر رشته در این زمینه دارد که متأسفانه این آموزش تا آنجا که می‌دانم به طور یکپارچه عملی نشده است. ثانیاً بسیاری از طراحان این برنامه‌ها هنگام بهره‌گیری از الگوهای آموزشی غربی به ویژه الگوهای متداول در غرب - که پشتوانه محکمی در اطلاع‌رسانی دارند - این الگوها و پژوهش‌های مربوط به آن را نقد نمی‌کنند و فرایند برنامه‌نویسی بدون توجه به عوامل تعیین‌کننده دیگر یعنی امکانات آموزشی و از همه مهم‌تر نیروهای آموزشگر دانا و توانا صورت می‌گیرد. در نتیجه، نه تنها برنامه‌ها عقیم می‌ماند، بلکه در مواردی هم که غربی‌ها دچار اشتباه‌های آموزشی می‌شوند، این اشتباه‌ها عیناً به فضای آموزشی ما منتقل می‌شود. چنان‌که شکاف‌های

نگاهی به فعالیت های خانه کتاب آذربایجان غربی

نسیم کتاب در ساحل ارس

کتابداری شاخص بماند، بی نیاز از یادگیری مباحث جدید نیست و تمامی امکانات آموزش از راه دور، و رک شاپ ها و... در خدمت این یادگیری مداوم است. خانی پور نیز می گوید: «رفتارهای اطلاع یابی و نیازهای اطلاعاتی کاربران و محققان هر روز در حال تغییر و تحول است و کتابدار باید توان علمی خود را پس از فارغ التحصیلی تقویت کند. ضمن این که برگزاری دوره های بازآموزی منطبق با تحولات روز در حوزه های مختلف کتابداری نظیر فیزیک، شیمی، ریاضی، پزشکی، نجوم و... ضروری به نظر می رسد تا سبب شود شکاف میان محقق و کتابدار کم تر شود یا از میان برود.» او ادامه می دهد: «در این حوزه تنها بازآموزی صرف مهم نیست، باید سطح علمی کتابداران به طور دقیق ارزیابی شود و نیازهای روز نیز احصا شود تا این دو در کنار هم بتوانند معادله بازآموزی را کامل کنند. بازآموزی باید از نظر کیفیت، ساعات تدریس و مقطع تحصیلی برای مقاطع تحصیلی مختلف، متفاوت باشد تا به نتیجه صحیح برسد.»

رهادوست نیز ضمن این که فواید برگزاری هیچ دوره بازآموزی را نفی نمی کند می گوید: «معتقدم برگزاری کلاس ها با بافت و ترکیب فعلی راهگشا نیست، مگر این که بافت و ترکیب و محتوای این دوره ها متحول شود. به عبارت دقیق تر، حیاتی دانستن سیاست ملی اطلاع رسانی منسجم برای تحقق هدف های توسعه که عمل و اجرا را به دنبال خواهد داشت، بازنگری درست و اصولی برنامه های آموزشی (رسمی و آزاد) و جایگزین سازی مسئله مداری به جای موضوع مداری در رشته و حرفه کتابداری، مهم ترین اقدامات برای برون رفت از وضعیت نابسامان فعلی آموزش کتابداری است.»

رضایی شریف آبادی نیز می گوید: «قطعا چون تحولات در حوزه کتابداری و اطلاع رسانی خیلی سریع اتفاق می افتد، دوره های آموزشی حتما لازم است. این مسئله تنها مختص کتابخانه های بزرگ نیست، بلکه در کتابخانه های روستایی هم امکان رسوخ اطلاعات روز آمد توسط اینترنت وجود دارد. بنابراین کتابدار امروز بادیانی اطلاعات سروکار دارد نمی تواند بدون نیاز به بازآموزی و آشنایی با مسائل جدید، اطلاعات را به درستی در اختیار کاربر قرار دهد.»

چه باید کرد؟

برای ارتقای این رشته چه باید کرد، سخنان رهادوست بهترین پاسخ به این سوال است. او می گوید: «قاعدتا باید اهمیت پویاسازی نظام ملی اطلاع رسانی ما در صدر برنامه ریزی ها قرار گیرد، چون در دنیایی معترف به حاکمیت سایبر اسپیس، برنامه ریزی برای آینده بدون برنامه ریزی برای اطلاعات مثل طراحی ساختمانی بلند و زیبا بدون محاسبات دقیق درباره فونداسیون آن است.»

او ادامه می دهد: «جامعه کتابداری، به ویژه آموزشگران و پژوهشگران ما بهتر است در کنار بهره گیری از گنجینه های معرفتی غرب - که بسیار لازم و حیاتی هم هست - به مسائل واقعی رشته و حرفه ما در ایران بیشتر توجه کنند و به جای مصرف اطلاعات بر پایه الگوهای کلیشه ای، به تولید دانش بومی پردازند؛ تولید دانشی داخلی بر پایه شناخت و تحلیل دقیق و عمیق مسئله ها در محیط واقعی ما و با بهره گیری از روش شناسی سنجیده. در حال حاضر یکی از بزرگ ترین مسائل نظام اطلاع رسانی ما بی انسجامی و بی ارتباطی اجزای آن است و نخستین گام برای حل هر مسئله، شناسایی دقیق و عمیق آن است. به نظر من پویاسازی انجمن های علمی و حرفه ای و در کنار آن متحول کردن نظام آموزشی کتابداری و اطلاع رسانی، از موثرترین اقدامات برای شناخت مسئله ها و وحدت بخشی به بی انسجامی هاست.»

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان آذربایجان غربی به واسطه مرزی بودن استان برنامه های فرهنگی متنوعی را در طول سال اجرا می کند. این برنامه ها که به ویژه قشر جوان و نوجوان را تحت پوشش قرار می دهند بیشتر به حوزه کتاب و کتابخوانی تعلق دارند؛ برپایی چندین دوره نمایشگاه کتاب استانی، برگزاری بزرگداشت ها و همایش های مختلف، مسابقات کتاب و کتابخوانی و کارگاه ها و جلسات نقد کتاب از جمله برنامه هایی است که در طول سال در استان آذربایجان غربی انجام می شوند.

محسن فغاری آذر مدیرکل اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان آذربایجان غربی درباره برنامه های ترویج فرهنگ مطالعه در استان به برنامه های واحد تازه های کتاب اشاره دارد و می گوید: «واحد تازه های کتاب با هدف توسعه فرهنگ مطالعه و کتابخوانی برنامه های متعدد و متنوعی دارد که سعی دارند برنامه های خود را تنها به مناسبت ها محدود نکنند و در طول سال فعالیت هایشان را ادامه دهند.»

آموزش برای آینده سازان

یکی از فعالیت هایی که همیشه برای ترویج فرهنگ مطالعه مدنظر کارشناسان بوده است توجه به مسئله آموزش کودکان در مدارس است؛ آشنایی دانش آموزان با کتاب و تشویق آنها به مطالعه از جمله فعالیت هایی است که می تواند نتایج ارزنده ای را در برنامه ریزی فرهنگی کشور به دنبال داشته باشد؛ اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان آذربایجان غربی هم در این راستا برنامه هایی را در طول سال اجرا کرده است، بازدید اعضای کانون پرورش کودک و نوجوان از خانه کتاب، بازدید

دانش آموزان از خانه کتاب، برپایی جلسات پرسش و پاسخ با دانش آموزان با موضوع کتاب و کتابخوانی، بازدید دانش آموزان از تازه های کتاب و تجهیز کتابخانه های مدارس از جمله برنامه هایی بود که در طول سال توسط خانه کتاب اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان انجام شده است.

جشن کتاب و نشست های نقد

امسال در پانزدهمین دوره هفته کتاب در سال اتحاد ملی و انسجام اسلامی هم خانه کتاب اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فعالیت هایی با هدف توسعه فرهنگ کتابخوانی و اطلاع رسانی تازه های نشر انجام داد که از جمله این برنامه ها برپایی جلسه ای با عنوان «جایگاه کتاب در عصر اینترنت»، برپایی کارگاه نقد ادبی و داستان نویسی، اهدای ۴۰ هزار جلد کتاب به مدارس، مساجد، کتابخانه های مردمی و عمومی به ویژه روستاهای مناطق محروم، برگزاری جشن کتاب با حضور کودکان تحت سرپرستی بهزیستی، اهدای کتاب به بهترین مقالات در حوزه ترویج فرهنگ کتابخوانی در مدارس و... بود.

فرشید مرادی مسئول خانه کتاب استان آذربایجان غربی درباره دیگر برنامه های خانه کتاب استان در طول سال می گوید: «سعی می کنیم برنامه های متنوعی را در طول سال در برنامه خود داشته باشیم از جمله جلسات نقد و بررسی کتاب که امسال سه جلد نقد کتاب داشته ایم. علاوه بر این کارگاه های نقد ادبی با حضور متخصصان و علاقه مندان برپا می شود.»

مرادی هدف از اجرای این برنامه را تربیت منتقدان آگاه می داند و می گوید: «سعی کنیم معنای درست نقد را به جوانان بیاموزیم تا در آینده بتوانیم منتقدان

آگاهی داشته باشیم.»

معرفی کارشناسان استانی

یکی دیگر از برنامه های خانه کتاب دعوت از کارشناسان حوزه های مختلف ادبیات برای تشویق و ترغیب مردم به مطالعه است. مرادی در این باره می گوید: «سعی می کنیم در طول سال از افراد مطرح در حوزه های مختلف استفاده کنیم و آنها را به استان دعوت کنیم تا بتوانند مردم را به کتابخوانی تشویق کنند که در این راستا در سال گذشته از مصطفی رحماندوست دعوت به عمل آوریم.» فرشید مرادی می افزاید: «علاوه بر این سعی می کنیم فعالیت هایی را در راستای شناخت و معرفی کارشناسان استانی هم داشته باشیم تا افرادی که تا حدی بین مردم ناشناخته هستند به آنها معرفی شوند.»

مسئول خانه کتاب استان آذربایجان غربی درباره بازتاب و استقبال این برنامه در بین مردم می گوید: «استقبال مردم از برنامه ها بسیار چشمگیر بود و به ویژه از همایش هایی که در طول سال برپا شدند. یکی از این همایش ها بزرگداشت استاد شهریار بود که با حضور پسر ایشان در نمایشگاه کتاب برگزار شد و با استقبال مردم روبه رو شد.»

فرشید مرادی درباره برنامه های آینده خانه کتاب می گوید: «طرح هایی را در دست داریم از جمله برپایی مراسم بزرگداشت پروین اعتصامی که قبل از ۲۵ اسفندماه سعی می کنیم آن را اجرا کنیم و در این بزرگداشت سعی داریم به مقالات برتری که در فراخوان اعلام خواهیم کرد جوایزی اهدا کنیم و امیدواریم که این برنامه هم مانند برنامه های دیگری که در طول سال در حوزه کتاب و کتابخوانی برگزار می شوند با استقبال و تشویق مردم مواجه شوند.»

www.whc.ir
hajar@whc.ir
تلفن: ۰۲۵۱-۷۸۳۰۹۴۰
همراه: ۹۱۲۳۳۰۱۶۸

تم / خیابان صفاییه / کوچه مناز

کتابخانه های مختلف

کارشناسان از شیوه‌های معرفی کتاب در رسانه ملی می‌گویند

نقش اول؛ کتاب

می‌شود اگر خواننده بدانند از نویسنده مورد علاقه‌اش اثری چاپ شده است قطعاً برای خرید آن اقدام می‌کند. متأسفانه ناشران از نظر مالی در سطح خوبی قرار ندارند و نمی‌توانند هزینه‌های بالای آگهی را بپردازند.»

وی گروه کودک و نوجوان را مهم‌ترین بخش جامعه برای معرفی کتاب‌های تازه، مهم و با کیفیت دانست و تصریح کرد: «برای گروه سنی کودک و نوجوان، ضرورت ساخت برنامه تلویزیونی با موضوع کتاب، بیش از سایر قشرها احساس می‌شود. تهاجم فرهنگی رسانه‌های بیگانه، کودکان و نوجوانان را از مطالعه آثار فخریم ایرانی دور ساخته و این وظیفه رسانه‌ای مانند تلویزیون است که در این باره تلاش و مساعی بیشتری را نشان دهد.»

وی رقابت با اینترنت را مهم‌ترین چالش برای تلویزیون کشور خواند و ادامه داد: «وقتی مایک کتاب چاپ چندم خارجی را تبلیغ می‌کنیم نباید از کودک و نوجوان انتظار داشته باشیم که بتواند به سمت کتاب‌های فرهنگ خودمان جذب شود. بنابراین کتاب‌های داخلی مظلوم واقع می‌شوند و تنها یک قشر خاص کتابخوان - تازه اگر علاقه‌ای به این حوزه داشته باشند - از چاپ و انتشار آن باخبر می‌شوند. با این شرایط نفروختن کتاب‌ها تعجبی ندارد.»

راهکار چیست؟

بررسی صحبت‌های این کارشناسان و برنامه‌سازان تلویزیون نشان می‌دهد که نیاز به تولید برنامه‌های شاخص تلویزیونی در میان جامعه احساس می‌شود و به طور کلی آنها از ساخت برنامه‌ها استقبال می‌کنند. در تمامی حرف‌ها، یک نکته مهم به چشم می‌خورد و آن هم نیاز به حمایت مدیران صدا و سیما برای تامین بودجه و توجه بیشتر برای ساخت آثار تلویزیونی بود.

حسن احمدی در جایی از صحبت‌هایش به طرح‌هایی اشاره کرد که برای ساختن این برنامه‌ها دارد و از مدیران سیما درخواست کرد تا تعامل بیشتری را در این حوزه از خود نشان دهند.

الله کسمایی نیز از ما خواست تا با پرداخت بیشتر در این زمینه از اهالی ادب و هنر برای تولید آثار در سطح بالا راهکارهای تازه را جويا شويم او حضور مشاوران ادبی را در ساخت آثار اینچنینی با اهمیت ذکر کرد و از نبود اهالی ادب در برنامه‌های تلویزیونی اظهار تأسف کرد.

کاسم احمدی با اشاره به تلاشش در مجموعه «زی‌زی گولو» مبنی بر ادبی صحبت کردن این شخصیت تلویزیونی، آشنایی گروه سنی کودک و نوجوان با کتاب را دغدغه فکری خویش خواند و ساخت آثاری چون «کتابخانه هدهد» به کارگردانی مرضیه برومند را زمینه‌ساز تولید مجموعه‌های قدرتمند تلویزیونی دانست.

به‌رحال ساخت برنامه‌های تلویزیونی با محوریت کتاب دغدغه‌ای است مهم برای جامعه کتابخوان و انسان‌هایی که کتاب خواندن یک کودک یا یک نوجوان ایرانی برایشان دغدغه است.

بصری طوری نمایش داد تا مخاطب و کودک که داستان را مشاهده کرده، علاقه پیدا کند که کتاب آن را هم بخرد ولی همان گونه که قبلاً گفتم این اتفاق نیازمند برنامه‌ریزی قوی و همکاری چند نهاد فرهنگی و رسانه‌ای با هم است.»

جای خالی خلاقیت

حسن احمدی، کارشناس و نویسنده برنامه‌های تلویزیونی جذابیت رسانه‌ای مانند تلویزیون را بزرگ‌ترین کمک برای ساخت آثار تلویزیونی می‌داند. وی معتقد است که با ساخت برنامه‌هایی در سطح بالا می‌توان به هدف افزایش سطح کتابخوانی در جامعه دست پیدا کرد: «تلویزیون یک رسانه تصویری است. مردم دوست دارند تصاویر جذاب ببینند و هر چه این جذابیت بیشتر شود مردم نیز بیشتر به سمت کتاب می‌روند.»

وی کیفیت را مهم‌تر از کمیت ساخت دانست و افزود: «در فضایی که نمایش آثار سطحی طنز، میزان توقع مردم را پایین آورده است، حمایت از ساخت برنامه‌هایی با محوریت کتاب بزرگ‌ترین کمک به قشر ناشر و نویسنده و کتابخوان است. می‌توان با نمایش بخش‌هایی از رمان، بیننده را تشنه کتاب کرد و در واقع نمایشی کردن کمک بزرگی است چون دارای جنبه‌های تصویری جذاب است و این جنبه‌های تصویری و جذابیت به خودی خود دایره‌ای فراگیر از مخاطبان کافی است.»

او ساخت برنامه‌های ترکیبی را نیز روشی دیگر برای ساخت آثار تلویزیونی با محوریت کتاب دانست و گفت: «جای برنامه‌های ترکیبی با محوریت کتاب در تلویزیون خالی است. خود من البته چندین بار برای ساخت چنین برنامه‌ای پیشنهاد داده‌ام که متأسفانه هر بار به دلیل رد شد.»

وی معتقد است که تلویزیون باید دارای نگاه حمایتی نسبت به کتاب باشد و با تخصیص یک تخفیف با درصد بالا و حتی رایگان به ناشران و حتی برای معرفی آثارشان بدهد: «وقتی کتابی چاپ

تهیه کننده مجموعه «فیلمساز کوچک» ادامه داد: «مشکل صرفاً نبود و کمبود بودجه برای ساخت این گونه آثار نیست. فکر خوب خودبه‌خود موفق می‌شود که مخاطب را قانع کند. با این وجود نمی‌توان نقش بسیار مهم هزینه‌ها در ساخت آثار تلویزیونی با محوریت کتاب را انکار کرد و نادیده گرفت.»

کسمایی در پایان یاد آور شد: «ما باید در این زمینه بیشتر کار کنیم. خود من به عنوان یک برنامه‌ساز کودک هنوز فرمول موفق را برای ساخت برنامه‌های کتاب محور نمی‌شناسم، بنابراین فقدان شناخت معیارهای موفق دست هنرمندان و برنامه‌سازان را برای ساخت این آثار پیش می‌بندد.»

کاسم اخوان، نویسنده مجموعه‌های موفق تلویزیونی کودک و نوجوان استفاده از تکنیک‌های قدرتمند نمایشی را راهکار ساخت برنامه‌های جذاب تلویزیونی می‌داند. او گفت: «زبان و نگاه تصویر و ادبیات دو هویت مستقل از یکدیگر هستند. بنابراین شما در ساخت یک برنامه با محوریت کتاب آنقدرها هم آزاد نیستید.»

وی استفاده همزمان از عناصر ادبی، خبری، تصویری و نمایشی را یک اقدام مناسب برای ساخت برنامه با موضوع کتاب می‌داند: «باید از تمام ظرفیت‌های موجود برای ساخت برنامه‌های اینچنینی استفاده کرد. از نقد و مصاحبه و تحلیل گرفته تا ساخت برنامه‌های کوتاه نمایشی بر اساس داستان کتاب تا با قرار دادن این جزئیات در کنار هم بتوان درچه تازه‌ای را برای مخاطبان گشود تا از رهگذر آن به مطالعه و کتابخوانی دست یابند.»

نویسنده مجموعه تلویزیونی «زی‌زی گولو» ادامه داد: «مشکل اصلی در ساخت برنامه‌های تلویزیونی کمبود بودجه است که نیرو و فکر برنامه‌سازان نویسندگان تلویزیونی را مشغول خود می‌کند. در صورتی که تلویزیون بهترین مکان برای تشویق جامعه به مطالعه و کتابخوانی است. حتی به نظر من می‌توان با ساخت برنامه‌هایی به نقد آثار اقتباسی پرداخت و آن کتاب‌ها را به مخاطبان معرفی کرد.»

نویسنده مجموعه قورباغه سبز برای ساخت برنامه طرح جالبی را در ذهن دارد: «با آفرینی تصویری و نمایشی از یک کتاب و همکاری نهادها و ارگان‌های دیگر برای عرضه متفاوت این کتاب می‌توان از تلویزیون یک بهره بزرگ در جهت حمایت از کتاب و کتابخوانی برد و از آن استفاده کرد که به طور مثال می‌توان جوهر اردک زشت را با قوی‌ترین جلوه‌های

برنامه‌سازی تلویزیونی با محوریت کتاب و کتابخوانی از معمول‌ترین روش‌های حمایت از این حوزه مهم و تاثیرگذار فرهنگی در جهان است. تلویزیون امروزه به عنوان یک رسانه مهم که قدرت فراگیری بی‌نظیری در مقایسه با سایر رسانه‌ها دارد، این توانایی بالقوه را داراست تا با استفاده از قدرت خود، میزان مطالعه و استقبال از کتاب را در جوامع گوناگون افزایش دهد. طبیعی است که این برنامه‌ها باید نسبت به سایر گزینه‌های تلویزیونی متفاوت و از نظر مفهومی در سطح بالاتری باشند و در عین حال با جذابیت‌های تصویری و تکنیک‌های بصری مخاطب را وادار به مطالعه بیشتر کتاب‌ها کنند.

در کشور ما نیز نیاز به ساخت هر چه بیشتر برنامه‌های تلویزیونی با کیفیتی که در حد انتظار مخاطبان کتابخوانی باشد به شدت احساس می‌شود. مخصوصاً در میان نسلی که با هجوم رسانه‌ای اینترنت کمتر جذابیتی را در خواندن و مطالعه می‌یابد. کودکان و نوجوانان، پتانسیل فوق‌العاده برای ساختن جامعه کتابخوان فردا هستند که اگر به این نیروی بالقوه توجهی نشود، این فرصت خوب از دست خواهد رفت.

اما مهم‌ترین مسئله‌ای که در ساخت این گونه برنامه‌ها احساس می‌شود، تفاوت سلیقه در چگونگی ساخت آن است. یک عقیده از ساخت برنامه‌هایی مفهومی که در آن کتاب و عناصر محتوایی موجود در آن معرفی می‌کند و دارای ریتم سنگین است و مخاطبان خاص دارد، حمایت می‌کند و گروهی دیگر برنامه ایده‌آل تلویزیونی در مورد کتاب را برنامه‌ای می‌دانند که با استفاده از جذابیت‌های تصویری و تکنیک‌های بصری بتواند مخاطب را ترغیب به مطالعه کتاب مورد نظر کند می‌دانند به هر حال برای بررسی بیشتر و شناخت معیارهایی که باید در ساخت یک اثر تلویزیونی مورد نظر باشد باید بیش از پیش بحث و بررسی انجام داد و نظرات اهل قلم و نظر و البته تصویر را جمع بندی کرد تا از دل آن به یک فرمول ایده‌آل دست پیدا کرد.

کاری ضروری

الله کسمایی برنامه‌ساز تلویزیونی در حوزه کودک و نوجوان، ساخت این برنامه‌ها را برای گروه سنی کودک و نوجوان یک نیاز ضروری می‌داند. وی که تهیه کننده برنامه آستانه است معتقد است که پیشرفت تکنولوژی و ورود اینترنت به خانه‌ها دلیلی برای دوری مخاطبان از کتاب نیست. این را او در تجربه شخصی خود و سفر به کره و ژاپن لمس کرده است و فضای روحی نوجوانان این کشورها را به رغم گسترش تکنولوژی علاقه‌مند به کتاب و کتابخوانی می‌داند.

این برنامه‌ساز تلویزیونی گفت: «وقتی یک برنامه‌ساز تلویزیونی قصد ساختن یک مجموعه با محوریت معرفی کتاب را داشته باشد خود باید تمام این کتاب‌ها را خوانده باشد و گرنه بدون اطلاع از محتوای آن، نمی‌تواند تصویر باورپذیری را برای مخاطبان ایجاد کند.»

تهیه کننده برنامه «مشاهیر ایران» نوع مخاطب را در ساخت یک برنامه تلویزیونی مهم می‌داند: «باید توجه کرد که کتاب چه حوزه فراگیری دارد. چون ساخت برنامه برای گروه سنی کودک با گروه سنی نوجوان بسیار متفاوت است. در ساخت برنامه برای کودکان ضربه‌ها، رنگ و فضا سازی بسیار مهم است در حالی که ساخت برنامه تلویزیونی برای نوجوانان را باید جدی گرفت و او را به چالش طلبید.»

تفسیر و نقد و تحلیل
مثنوی
جلال الدین محمد مولوی
علامه محمد تقی جعفری

The Commentary
Criticism & Analysis
to The Mathnawi Molawi
By: Allameh M.T.Jafari

آدرس: مقاله‌ها، دانشگاه تهران، خیابان فخر رازی، تهران، ایران
نویسنده: به چارلز نظری، گروه شمس فانتازیا، تهران
پلاک: ۳۳/۱، صندوق پستی: ۵۹۱ - ۱۳۳۵
تلفن و تماس: ۰۲۱-۶۶۹۷۵۳۹۷ - ۰۲۱-۶۶۹۷۵۳۹۷

دکتر علی اکبر ولایتی این روزها درگیرتر از روزهای پیش می نماید. سرپرستی بیمارستان مسیح دانشوری از سویی و مدیریت انجمن قلم ایران و عضویت در شورای عالی انقلاب فرهنگی در کنار مشاورت مقام معظم رهبری در امور بین الملل تمام وقت او را به خودش اختصاص داده، اما به هر حال این متخصص برجسته اطفال، از جمله تاریخ پژوهان برجسته ای به شمار می آید که آثار درخوری نیز در حوزه تاریخ و تمدن اسلام و ایران از خود به جای گذاشته و گاه حتی از معدود تاریخ پژوهانی معرفی می شود که به شکلی جدی در حوزه تاریخ و تمدن اسلام و ایران کمر همت بسته است و حاصل این همت پویایی آثاری نظیر پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران است. اما آنچه باعث شد در این فرصت با وی به گفت و گو بنشینیم انتشار قریب الوقوع و ویراست جدید کتاب پویایی تاریخ و تمدن اسلام و ایران بود.

دکتر علی اکبر ولایتی از ویراست جدید «پویایی تاریخ و تمدن اسلام و ایران» می گوید

یادآوری ریشه های علم

طب، داروشناسی و در حوزه و توسط علمای حوزوی دنبال می شد و طبعاً با ورود نظام آموزشی جدید، پرداختن به این مسائل بر دوش دانشگاه ها گذاشته شد. از سوی دیگر دایره امور فقهی و دینی به دلیل پرسش های مبتنی بر زمان به قدری گسترده شده که حوزه ناگزیر از پاسخگویی به مسائل مبتلا به مسلمانان شد چراکه پرسش ها به شکل تصاعدی رشد پیدا می کردند و فقها نیز می بایست به این پرسش ها پاسخ می دادند و بر همین اساس حوزه عملاً وقت خود را وقف علوم اسلامی، فقه و اصول، تفسیر، عرفان و فلسفه کرد و به دلایل متقنی امروز پرداختن به دیگر علوم از سوی حوزویان اولویت ندارد. مهم تر از همه دانشگاه ها از زمان دارالفنون تاکنون هر چه از این علوم نظیر طب یا ریاضی می دانند از غربی ها اخذ کرده اند. فراموش نکنید که تخصصی تر شدن علوم موجب شد که متفکران حوزوی ما بر علوم اسلامی تمرکز کنند و مهم تر از همه ما در بستر زمان حرکت می کنیم. امروز دیگر کسی برای رصد کردن ستارگان از رصدخانه الغ بیگ در سمرقند یا رصدخانه خواجه نصیر استفاده نمی کند.

مهم ترین نقدی که بر سیستم دانشگاه ما در مورد اهمیت دادن به موارد علمی وجود دارد، چیست؟ این قضیه نیز چنان که پیشتر عنوان شد ریشه تاریخی دارد. اما به هر حال برنامه ریزی های دانشگاه های ما به گونه ای نبوده که اگر در حوزه های مختلف علمی، تجربی و کار می کنند، به تاریخچه و سوابق آن در فرهنگ و تمدن - که در کتابخانه های خطی مختلف میان قفسه ها خاک می خورند - اشاره ای شود.

از سوی دیگر بخش عمده ای از آثار موجود در مورد علوم مختلف برگرفته از منابع غربی است و جالب تر این که استناد به همین منابع غربی بر مبنای یک قانون نانوشته موجب اعتبار اثر می شود. در چنین شرایطی است که می بینیم آثار علمی و فرهنگی تمدن اسلامی ایرانی مهجور می ماند.

آیا این نظر درست است که در این حوزه مستشرقان بیشتر از خود ما در بازشناسی موارد فرهنگی و علمی ایران و اسلام کار کرده اند؟

البته تصور می کنم که باید تلاش مستشرقان را به صورت طبقه بندی شده مورد ارزیابی قرار داد. از سویی برخی از آنها مثل پروفیسور پوپ به قدری دلبسته فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی می شود که بعد از مرگ نیز وصیت می کند تا او را در اصفهان به خاک بسپارند و طبعاً کار و تلاش این شرق شناس و ایران شناس را با کسی که در آن گوشه دنیا نشسته و درباره ایران مطالعه می کند نمی توان مقایسه کرد. اما به هر تقدیر باید این تذکر را پذیرفت که ما آنگونه که شایسته و بایسته این فرهنگ و تمدن عظیم است کار نکرده ایم در حالی که در تاریخ و علوم در علم اسلام ما شخصیتی چون خواجه نصیر طوسی را داریم که در علم نجوم جایگاهی بس رفیع دارد و با شرحی که بر اصول اقلیدس نگاشته جزو اولین کسانی به شمار می آید که فرضیه گشتن زمین بر گرد خورشید را مطرح می کند و جزو اندیشمندان و دانشمندان پرکوپرنیکی به شمار می آید. کشف این دانشمند نیز به نوعی از سوی خود غربی ها بود.

نیز در ایران زیر نظر و به سروراستاری آقای عبدالرحمان العلوی به صورت دوجلدی ترجمه و توسط انتشارات الهادی در بیروت منتشر شد. علاوه بر این یک ناشر مالزیایی نیز در تدارک انتشار برگردان انگلیسی این کتاب است که تصور می کنم مجلد اول آن به سروراستاری پروفیسور عطاس تا پایان ماه آینده منتشر شود. البته یک سری مذاکرات با سفرای جمهوری اسلامی در کشورهای مختلف، نمایندگان ایران در آیسسکو و مراکش در مورد برگردان این کتاب به فرانسه صورت گرفته است. چندی پیش هم یکی از دستیاران پروفیسور عطاس به نام ادیس از من برای برگردان این کتاب به زبان آلبانیایی اجازه رسمی گرفتند تا اثر حاضر هم در آلبانی و هم در کوزوو ترجمه و منتشر شود.

مترجمان از چه زبانی به آلبانیایی و انگلیسی ترجمه می کنند؟

تا جایی که من اطلاع دارم کتاب حاضر بر اساس ترجمه عربی به زبان های دیگر ترجمه می شود، با این توضیح که یک نفر از گروه مترجمان این کتاب، متن ترجمه شده را با متن اصلی مطابقت می دهد.

جناب دکتر ولایتی، شاید در این مجال پرسیدن در مورد کم کاری ما پیرامون موارد علمی و تمدن ایران و اسلام ضرورت داشته باشد. چراکه امروزه گاه می بینیم بخش عمده ای از دغدغه هایی که در حوزه های مختلف علوم گریبانگیر جامعه علمی است پیشتر در تاریخ فکری و علمی ما مطرح بوده، اما به هر تقدیر این بازشناسی آنگونه که بایسته و شایسته است دنبال نمی شود. شما دلیل این کم کاری ها را در چه می بینید؟

آنچه می توان در پاسخ به این سوال گفت به نوعی ریشه در تاریخ دارد و طبعاً اگر به تاریخ تمدن اسلام و ایران مراجعه کنیم، متوجه خواهیم شد که بستر بخش عمده ای از علوم دقیقه حوزه های علمیه بوده و امروزه تنها بخشی از آن مباحث در حوزه مورد توجه است. البته باید پذیرفت که این مسئله ناشی از جبر زمانه است، چراکه اساساً تا دوره هایی که سیستم های جدید آموزش وارد این جغرافیا نشده بود، مباحث مطرح در علوم نظیر نجوم، ریاضی،

اما به هر حال در این کتاب سعی کرده ایم آثار باقیمانده از هر متفکر اثرگذاری را گردآوری و او را معرفی کنیم.

در این باره تاکنون کار دقیق و منسجمی نشده. چطور شد که به فکر تدوین و نگارش این کتاب افتادید؟

طبعاً باید پذیرفت در عصری که هر کدام از دشمنان فرهنگ و تمدن ایرانی - اسلامی یکی از بزرگان این فرهنگ را مصادره به مطلوب کرده اند و نمی توان با رویکردهای زورنالیستی حقوق فرهنگی خود را استیفا کرد.

در دوره ای که سرقت ادبی و علمی و شخصیتی و حتی مقبره های بزرگان فرهنگ ملتی باب شده بهترین راه به باور من اثبات حقانیت ایرانیان و نقش برجسته آنان در فرهنگ اسلامی با استناد به منابع و مستندات تاریخی است تا تعریض های مطبوعاتی. همیشه بر این باور خود مصر هستم که به جای داد و بیداد، باید کار کرد چراکه اساساً شان ایرانیان بسیار اجل از آن اظهار نظرهای یکسونگرانه است. بهترین پاسخ به اعتقاد بنده کار پژوهشی مستند و پاسخگو است.

اما این پاسخ ها عموماً محدود به جغرافیایی خاص هستند و معمولاً به زبان های دیگر ترجمه نمی شوند. بگذریم از کتاب پویایی فرهنگ و تمدن اسلامی که به زبان های دیگر هم ترجمه شده

می پذیرم اما به هر حال هر تلاشی قابل احترام است و به هر حال جای خودش را پیدا خواهد کرد. طبعاً در این میان گذر زمان حلال تمامی این مشکلات خواهد بود هر چند این معرفی نیازمند عزمی ملی است و معرفی آثار بایسته و شایسته که بحمدالله تا حدودی انجام می شود، اما به اعتقاد من هنوز هم این معرفی ها جای کار دارد.

از ترجمه کتاب پویایی فرهنگ و تمدن ایران و اسلام به زبان آلبانیایی بگویید. ظاهراً این کتاب به عربی هم ترجمه شده...

ترجمه عربی این کتاب چیزی حدود دو سال به طول انجامید به طوری که یک گروه از مترجمان در لبنان، گروه دیگری در بغداد و یک گروه از مترجمان

جناب دکتر ولایتی! تصور می کنم بهتر است این گفت و گو را با اشاره ای به ویراست جدید کتاب پویایی تاریخ و تمدن اسلام و ایران آغاز کنیم. در این ویراست مخاطب با چه تغییراتی مواجه خواهد شد؟

در ویرایش جدید این کتاب هم به لحاظ شکلی و هم محتوا با تغییرات زیادی مواجه خواهید بود و برخلاف گذشته که این پژوهش در چهار مجلد سامان یافته بود، این بار هر دو مجلد در یک جلد گنجانده شده است. در مورد مباحثی چون نظام اسلامی در دوران حکومت اسلامی تجدید نظرهایی شده و حتی سعی کرده ایم در تعریف مفاهیم در فرهنگ و تمدن اسلامی تغییراتی دهیم تا اثری که به دست مخاطب می رسد، به حد وسع و توان منقح تر و پاکیزه تر باشد با چیزی حدود بیست درصد تغییر در محتوا و شکل کار.

یکی از ویژگی های اثر حاضر استفاده از منابع و مآخذ فراوان بوده و این تغییرات در فصول و مباحث طبعاً کار را دشوارتر می کند، چراکه پژوهشگر را مجبور می سازد که مآخذشناسی اثرش را از نو بنویسد.

کاملاً درست است! من نیز با چنین مسئله ای مواجه شده ام و بیش از یک سال برای اعمال تغییرات و مهم تر از همه تنظیم مآخذشناسی هر فصل وقت صرف شده چراکه تصور می کنم خود همین کار تاثیر زیادی به لحاظ روانشناسی روی مخاطب خواهد گذاشت. کافی است یک شماره پس و پیش شود تا مستند بودن اثر زیر سوال برود یا کم دقتی پژوهشگر را برساند. بر همین اساس در ویراست جدید کتاب به این نکته توجه جدی داشته ام.

در خبرها آمده بود که مشغول سامان دادن به پژوهش دیگری با محوریت نقش ایرانیان در فرهنگ و تمدن اسلامی هستید. برای این کار چه مولفه هایی را مورد توجه قرار داده اید؟ فردمحور عمل شده یا جریان محور؟

در این پژوهش سه مولفه مد نظر بوده؛ تبار، زادگاه و سرانجام اثر. با این ترتیب می توان مدعی بود که این پژوهش رویکردی جامع تر اتخاذ کرده است، چراکه وقتی صحبت از تبار می شود به نوعی جریان فکری و نوع تربیت هر متفکری مورد واکاوی قرار می گیرد و مهم تر از آن وقتی صحبت از یک اثر مهم فارسی نگاشته به میان می آید اثرگذاری آن روی متفکران متاخر از مولف مشخص می شود. اما به هر حال برای آغاز و فرجام صحیح این پژوهش بهترین گزینه فرد محور عمل کردن بود تا مگر از این رهیافت بتوان به مسائل دیگر نیز پرداخت.

البته همین مسئله نیز با مشکلاتی مواجه است، برای نمونه با وجودی که از سلمان فارسی به عنوان یک ایرانی اثرگذار در فرهنگ اسلامی یاد می شود اما هیچ اثری از او در میان متون اسلامی نیست و به تعبیری حضور مستند ندارد. با مشکلاتی از این دست چگونه مواجه شده اید؟

البته فراموش نکنید که سلمان فارسی یک نماد است و می توان گفت که سلمان آئینه مردم ایران و فرهنگ ایرانی است و اتفاقاً راهنمایی است بر همین تشخیص نقش ایرانیان در فرهنگ و تمدن اسلامی.

غدیر در ظاهر یک عنوان و یک موضوع به نظر می‌رسد، ولی در مراجعه به کتاب‌های غدیر می‌بینیم که موضوعات مختلفی از این واژه منشعب شده است. برخی از این موضوعات عبارتند از: خطبه پیامبر (ص) در غدیر، خطبه امام علی (ع) در روز غدیر، عید غدیر و اعمال آن، خلافت و امامت، آیات غدیر، واقعه غدیر و حجة الوداع، شعر غدیر، حدیث غدیر، چهل حدیث غدیر، خطبه غدیر، احتجاج به غدیر، رد شبهات، کنابشناسی غدیر و... این گزارش نگاهی اجمالی به برخی نگاشته‌ها پیرامون این رویداد بزرگ تاریخ اسلام است.

تابش غدیر بر برگ‌های تحقیق

غدیر خم (تحقیقی مستند پیرامون حادثه بزرگ غدیر)، محمد دشتی، قم: مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع)، فارسی

تحقیقی درباره واقعه غدیر است. نویسنده با اشاره به اهمیت و ویژگی‌های حادثه غدیر، اهداف این حادثه را اعلام و ولایت حضرت علی و فرمان بیعت با حضرت می‌داند. در قسمت‌های دیگر شاهدان صحنه غدیر، روایان حدیث غدیر طی چهارده قرن گذشته، احتجاج‌گران حدیث غدیر و اعترافات دانشمندان اهل سنت آمده است.

پیمان آسمانی: نگرش و طرح نوینی از متن و برگردان خطابه مهم پیامبر خدا (ص) در روز غدیر، به کوشش محمدحسین رحیمیان، قم: نشر حماسه

ترجمه و شرح خطبه غدیر پیامبر (ص) در بیان ولایت و خلافت و وصایت حضرت علی (ع) است. اصل این خطبه از کتاب الاحتجاج طبرسی گزینش شده و بعد از نقل هر فراز، ترجمه آن آمده و در ادامه جنبه‌های خداشناسی، عقیدتی و اخلاقی این فرازها بیان شده است.

الامام علی (ع)، علی شریعتی، ترجمه سید علی حسینی، قم: دارالکتاب اسلامی، عربی

بررسی شخصیت امام علی (ع) از دیدگاه جامعه‌شناسی و انسان‌شناسی است. نویسنده با استفاده از منابع تاریخی، ضمن بحث از انسان، شخصیت سیاسی و اخلاقی و اجتماعی علی (ع) را مورد تحلیل قرار می‌دهد. وی عید غدیر را که پیامبر اسلام جانشین پس از خود را در آن به مردم اعلام کرده، نه فقط از آن شیعه و اسلام بلکه متعلق به بشریت می‌داند. سرانجام از شیوه‌های رسیدن به وحدت اسلامی بحث می‌کند و امام علی (ع) را بنیانگذار آن معرفی می‌کند.

مناقب الطاهرین، حسن بن علی طبری، با تحقیق حسین درگاهی، ۲ جلد، جلد اول و دوم، تهران: رایزن، فارسی

این کتاب به زبان فارسی و در قرن هفتم هجری نوشته شده است. موضوع کتاب، زندگانی و دلایل امامت و ولایت چهارده معصوم (ع) است. کتاب حاضر در ضمن، یک دوره تاریخ قرن اول و دوم هجری را نیز در بر دارد. نویسنده در این کتاب بیشتر از معجزات چهارده معصوم (ع) سخن گفته و به مناسبت از تشیع و دلیل نام‌گذاری شیعه؛ تقیه؛ غدیر خم و باغ فدک بحث کرده است. مؤلف، بیشتر مطالب را از کتاب الثاقب فی المنقب نوشته عماد الدین ابو جعفر محمد بن علی بن حمزه طوسی - از دانشمندان قرن ششم هجری - نقل کرده است به طوری که می‌توان کتاب حاضر را ترجمه کتاب این حمزه دانست.

بخش‌های برجای مانده کتاب فضائل علی بن ابی طالب و کتاب الولایة، محمد بن جریر بن یزید طبری، به کوشش رسول جعفریان، قم: دلیل ما

بخش‌هایی از کتاب فضائل علی (ع) و کتاب الولایة از آثار شیعی محمد بن جریر طبری متعلق به سده سوم و چهارم است که از متون کهن استخراج و تصحیح شده است. طبری این کتاب را در رد عالمی سنجستانی که به انکار حدیث غدیر پرداخته، نوشته است. بیشترین گزیده‌ها و نقل‌ها از کتاب الولایة و توسط قاضی نعمان در مجلد نخست شرح الاخبار صورت گرفته است. اطلاعات و بخش‌هایی از کتاب در آثار نجاشی، شیخ طوسی، یاقوت حموی، ابن شهر آشوب و ابن طاووس آمده است. در دوره اخیر

شده است که عناوین آن عبارتند از: شرح حال امام و جنگ‌های آن حضرت، حدیث غدیر در آثار مکتوب کهن، سیره سیاسی علوی در گذر تاریخ، آسیب‌شناسی حکومت دینی از نگاه امیر مؤمنان، جایگاه امام علی (ع) در میان اهل سنت، امام علی (ع) و مردم.

داستان غدیر خم: برگرفته از کتاب الغدیر اثر علامه امینی، ترجمه محمدحسن شفیعی شاهرودی، قم: سنابل

حادثه تاریخ «غدیر خم» و اعلام «خلافت حضرت علی (ع)» و خطبه معروف پیامبر در این اثر بررسی شده است. مطالب از «الغدیر» «علامه امینی» اقتباس شده است. نویسنده غیر از اینکه مقام و جایگاه اهل بیت (ع) و رابطه عترت و قرآن را تحلیل می‌کند، مجموعه‌ای از روایان و استدلال‌های مربوط به حدیث غدیر را ذکر کند. بعد آیت‌های قرآن را شاهد استدلال خود قرار می‌دهد. عید غدیر، معنای حدیث غدیر، مفهوم مولی و ولایت از دیگر مطالب کتاب است.

جایگاه غدیر، محمد دشتی، قم: مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع)، فارسی

از مجموعه پژوهش‌هایی پیرامون غدیر و تحلیلی است از جایگاه حادثه غدیر و ولایت و اصحاب امام علی (ع). نویسنده با بررسی تاریخ حادثه غدیر و مسائل مربوط به آن، از جمله علل نگرانی پیامبر، راز تکمیل دین و جمعیت حاضران در غدیر را تحلیل کرده است. وی به اثبات این نکته می‌پردازد که ولایت در حادثه غدیر، به معنای دوستی نبود، چرا که دوستی حضرت علی (ع) در مدت‌ها قبل، از جمله در جنگ احد، در جنگ خیبر تأکید و شناخته شده بود. به همین سبب مؤلف به پیشینه ولایت علی (ع) در آغاز بعثت، و در هنگام نزول وحی و در حدیث تقلین پرداخته و با استناد به روایات و روایان اهل سنت، طرق متعدد اعلام ولایت حضرت علی (ع) و یازده امام از فرزندان علی (ع)، مراحل تحقق امامت، فضایل علی (ع)، حکومت حضرت مهدی (ع) را بررسی کرده و راه‌های تفسیر صحیح آیات غدیر و وظایف مردم نسبت به علی (ع) را آورده است.

ارتباط نزدیک علی (ع) با او می‌پردازد. آن‌گاه ابعاد مظلومیت و عظمت امام علی (ع) را مورد توجه قرار می‌دهد. در ادامه سخنانی از بزرگان شیعه و سنی و غیر مسلمان در وصف منزلت علی (ع) بیان شده و شرح داستان غدیر و تحلیل این واقعه و اهمیت تاریخی آن در اسلام آمده است. در قسمتی دیگر از کتاب، به کتاب «الغدیر» و مؤلف آن علامه امینی اشاره شده و اهمیت این کتاب از جهات مختلف بررسی شده است. اهمیت مسئله غدیر در آیات قرآن و روایات اسلامی، نظر صحابه و تابعین در باب غدیر، نظر دانشمندان در باره مسئله غدیر، تألیفات ویژه غدیر و استشهادات و استدلال‌های پیرامون این واقعه از دیگر موضوعات مورد بحث در این کتاب است.

غدیر به‌های فارسی (از قرن چهارم تا چهاردهم)، به کوشش محمدصحتی سردودی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، فارسی

نویسنده بر پایه کتاب الغدیر، برخی اشعار متعلق به یکصد و هشتاد شاعر پارسی‌گو را پیرامون واقعه غدیر و ولایت علی (ع) به ترتیب تاریخی از قرن چهارم تا چهاردهم هجری جمع‌آوری کرده است. این کتاب، نشان دهنده اعتقاد به حدیث غدیر در میان شاعران فارسی و بیانگر تاریخ تکامل ادبیات آیینی و تأثیر و تأثر شاعران از یکدیگر در این زمینه است. برخی از شاعرانی که شعر آنها پیرامون غدیر در این کتاب آمده است عبارت‌اند از: کسایی مروزی، دقیقی طوسی، منوچهری، ناصر خسرو، سنایی غزنوی، عطار، مولوی، سعدی، وحشی بافقی، فیاض لاهیجی، حزین لاهیجی، هانف اصفهانی، وصال شیرازی، عمان سامانی، ملک الشعرای بهار، جلال الدین همایی، شهریار تبریزی، اخوان ثالث، آژرم، احمد عزیزی، مجاهدی.

عوامل العلوم والمعارف والأحوال من الآیات والأخبار والأقوال: الامام علی بن ابی طالب (ع) (حدیث الغدیر)، عبدالله بحرانی اصفهانی، به کوشش حسن صافی اصفهانی، جلد سوم، قم: مؤسسه الامام المهدی (عج)، عربی

این مجلد از مجموعه دایره‌المعارف کتاب عوالم مشتمل بر گزارشی مفصل و مستند از حدیث غدیر و احتجاجات مربوط بدان، همراه با اضافات و ملحقات مصحح آن است که از آثار و منابع مختلف شیعه و سنی گردآوری شده است. نویسنده که از محدثان شیعی در عصر علامه مجلسی بوده کتاب حدیثی عوالم را در مجلدات زیادی همانند بحار الانوار گردآوری کرده است. مجموعه مطالب این جلد از کتاب، شامل اخبار و گزارش‌هایی در روز غدیر و احتجاجات به حدیث غدیر، روایان غدیر، استدلال به حدیث غدیر و مباحثی درباره بررسی دلالت حدیث مورد اشاره است.

تاریخ و سیره سیاسی امیر مؤمنان علی بن ابی طالب (ع)، رسول جعفریان، قم: دلیل ما

کتاب حاضر یک فصل از کتاب تاریخ سیاسی اسلام تألیف رسول جعفریان است که در آن، سیره اجتماعی و سیاسی امام علی (ع) را با استناد منابع معتبر تاریخی، حدیثی و کلامی شیعه و سنی تحلیل و بررسی می‌کند. مطالب کتاب در شش بخش تنظیم

داستان‌های الغدیر، تجلی امیرمؤمنان علی علیه السلام، تألیف سید رضا باقریان موحد

مشتمل بر مجموعه داستان‌های تاریخی شیرین و آموزنده‌ای است که از کتاب الغدیر تألیف علامه امینی جمع‌آوری و در یازده فصل و با عنوان‌های زیر تنظیم شده است: داستان‌هایی از زندگی رسول خدا (ص)، داستان‌هایی از زندگی حضرت علی (ع)، داستان‌هایی از زندگی امامان معصوم (ع)، داستان‌هایی از شاعران اهل بیت (ع)، داستان‌هایی از دوستان اهل بیت (ع)، داستان‌هایی از مناظرات، داستان‌هایی از قضاوت‌های علی (ع)، داستان‌هایی از زندگی خلفا، داستان‌هایی از احادیث ساختگی و داستان‌های پراکنده.

غدیر در شعر فارسی، به کوشش سید مصطفی موسوی گرمارودی، قم: الهادی، فارسی

معرفی شاعران مشهوری که در باره غدیر شعر سروده‌اند، متن غدیری به آنها و شرح فقراتی از این غدیری به هاست. نویسنده ضمن معرفی اجمالی ۲۲ تن از شاعران سده اخیر، متن اشعاری را که آنان در وصف غدیر و ولایت امام علی (ع) سروده‌اند، ذکر کرده و نوع شعر آنها و همچنین لغات و مفاهیم مهم مندرج در این اشعار را توضیح داده است. وی همچنین در ضمن شرح اشعار غدیری، به نقل سخنانی از برخی علمای اسلامی درباره عظمت و مناقب علی (ع) می‌پردازد.

غدیر به‌های فارسی (از قرن چهارم تا چهاردهم)، به کوشش محمدصحتی سردودی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، فارسی

نویسنده بر پایه کتاب الغدیر، برخی اشعار متعلق به یکصد و هشتاد شاعر پارسی‌گو را پیرامون واقعه غدیر و ولایت علی (ع) به ترتیب تاریخی از قرن چهارم تا چهاردهم هجری جمع‌آوری کرده است. این کتاب، نشان دهنده اعتقاد به حدیث غدیر در میان شاعران فارسی و بیانگر تاریخ تکامل ادبیات آیینی و تأثیر و تأثر شاعران از یکدیگر در این زمینه است. برخی از شاعرانی که شعر آنها پیرامون غدیر در این کتاب آمده است عبارت‌اند از: کسایی مروزی، دقیقی طوسی، منوچهری، ناصر خسرو، سنایی غزنوی، عطار، مولوی، سعدی، وحشی بافقی، فیاض لاهیجی، حزین لاهیجی، هانف اصفهانی، وصال شیرازی، عمان سامانی، ملک الشعرای بهار، جلال الدین همایی، شهریار تبریزی، اخوان ثالث، آژرم، احمد عزیزی، مجاهدی.

الغدیر و وحدت اسلامی، استاد شهید مرتضی مطهری

پژوهش کوتاهی است درباره علامه امینی و کتاب نفیس الغدیر. تبیین مفهوم وحدت اسلامی و حدود آن، بررسی افکار و اندیشه‌های علامه امینی، بررسی آراء مخالفان و دانشمندان بی‌غرض از موضوعات مورد بحث در فصل اول کتاب هستند. فصل دوم و سوم کتاب نیز به نقل خاطرات علامه امینی از دوران تألیف الغدیر و اشعاری در مدح و منقبت علی (ع) و مسئله غدیر اختصاص یافته است.

سیری در الغدیر، ابوالفضل اسلامی، قم: فقاقت، فارسی

نگاهی به شخصیت امام علی (ع)، مظلومیت آن حضرت و کتاب «الغدیر» و مؤلف آن است. نویسنده ابتدا به بررسی سیمای علی (ع) از نگاه پیامبر (ص) و

علامه امینی در الغدیر، حدیث غدیر را به روایت طبری در کتابش آورده است.

آیات غدیر، علی کورانی، ترجمه بدر شاهین، قم: انصاریان، انگلیسی

تحقیقی در اثبات امامت امیر المؤمنین علی (ع) با استفاده از منابع روایی و تاریخی شیعه و اهل سنت است. عمده مباحث کتاب به حجه الوداع و حدیث معروف غدیر خم و نیز نزول آیه اکمال دین مربوط می شود. همچنین سایر اشارات پیامبر اکرم (ص) در مورد جانشین بعد از خود و نیز احادیث منقول از ایشان از طریق شیعه و سنی در باب دوازده امام بررسی شده است.

آخرین سفر رسول خدا (ص)، سیداسدالله یاور، قم: لوح محفوظ

تحلیل و بررسی یکی از مقاطع مهم زندگانی پیامبر اسلام (ص)، یعنی حجه الوداع است. نویسنده شیعی به دلیل فقدان کتابی مستقل در این موضوع و با هدف ارائه حقایقی در باره آخرین حج پیامبر، دست به تألیف آن زده است. وی عمدتاً از منابع اهل سنت استفاده کرده و هر گاه منابع مذکور را از جهت بیان مطالب، ناقص یافته است، از مآخذ شیعی بهره گرفته است. برخی از عناوین مورد بحث بدین قرار است: پژوهشی پیرامون حج و عمره پیامبر، عوامل اهمیت حجه الوداع، بهره‌هایی از این سفر، سخنرانی پیامبر و درسی از آن، عوامل جاودانگی غدیر، درباره معنای مولی.

غدیر در ولایت قلم، محمد انصاری، قم: دلیل ما
حدیث غدیر و حادثه بزرگ اعلام ولایت و خلافت حضرت علی (ع) در غدیر خم از موضوعات قطعی و متواتر تاریخ اسلام است. در این کتابچه گزارش این حادثه و اهتمام عالمان، محدثان و نویسندگان اسلامی در ثبت و مراقبت از این حقیقت تاریخی بیان شده است. نویسنده تلاش می کند آمارها و اطلاعاتی از تعداد نویسندگان، تألیفات، زبان‌های مختلف، ترجمه‌ها، مقالات، کتابخانه‌ها و تحقیقات پیرامون موضوع غدیر ارائه کند.

غدیر در آئینه کتاب، محمد انصاری زنجانی، قم: دلیل ما

کتابشناسی تفصیلی غدیر خم است. هر کتابشناسی در دو بخش، ابتدا تعریف کلی و روش کار مؤلف و سپس تفصیل و چکیده مطالب اثر ارائه شده است. در زیر هر اثر، مشخصات چاپی کتاب‌ها و نیز نسخ خطی آمده است. کتابنامه فقط حاوی آثاری است که به طور مستقل و با موضوع غدیر نگارش یافته است. کتاب‌های این چاپ شامل ۶۷۳ عنوان است که پوشش زبانی وسیعی را در بر می گیرد. فهرستی از منابع غیر مستقل درباره غدیر، در انتهای کتاب آورده شده است.

چهارده قرن با غدیر: اتمام حجت‌ها، بحث‌های علمی، مناظرات و... محمد باقر انصاری زنجانی، قم: دلیل ما

کتاب حاضر به گردآوری برخی آثار مرتبط با واقعه غدیر در طول چهارده قرن پرداخته است. نویسنده با بهره‌مندی از کتاب‌هایی چون الغدیر و نیز کتب روایی شیعه، کوشیده است تا تأثیر غدیر بر رویدادهای تاریخ اسلام و عقاید و افکار مسلمانان را بیان دارد و ولایت علی (ع) را اثبات کند. مهم‌ترین عناوین مطرح شده عبارت‌اند از: اتمام حجت خداوند و معصومین (ع) با مردم به واسطه غدیر؛ استدلال و احتجاج اصحاب پیامبر (ص) و علی (ع) با حدیث غدیر؛ اقراهای مخالفان غدیر؛ بررسی سند و متن حدیث غدیر؛ غدیر در دعاها و زیارت‌ها؛ مسجد غدیر؛ جشن غدیر؛ میراث مکتوب و شعر و ادبیات غدیر.

زرفای غدیر، محمد باقر انصاری زنجانی، قم: دلیل ما

تلاشی برای تحلیل حادثه غدیر از دیدگاه نسل حاضر و تبیین جوانب قرآنی و ابعاد اعتقادی آن است. به عقیده نویسنده، نسل جدید با رشد فکری و تحلیلی که دارد با نگاهی عمیق با مسئله غدیر مواجه شده است. وی سپس با تبیین جایگاه تاریخی غدیر و تفسیر آیات مربوط و خطبه و حدیث غدیر،

به اهمیت آن در خلافت و امامت اسلامی پرداخته است. نویسنده در پایان، مواضع و دیدگاه‌ها و تلاش‌های علی (ع) را برای روشننگری و زنده نگه داشتن غدیر بازگو کرده است.

حماسه غدیر، محمد رضا حکیمی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

این کتاب، پژوهشی است در تکریم علامه امینی و تحلیل و تفسیر کتاب «الغدیر» که در ضمن آن از مسائل امروزی مسلمانان نیز به تفصیل سخن رفته است. استاد حکیمی در این کتاب، نخست بر اتحاد مسلمانان تأکید می‌ورزد و سپس به تشریح فلسفه سیاسی اسلام و اهمیت اعتقادی غدیر می‌پردازد. وی علامه امینی را شیعه علی (ع) می‌نامد و او را امین و احیاگر سنت رسول الله (ص) می‌خواند. سرانجام به تفصیل به آثار قلمی و علمی علامه امینی به ویژه «الغدیر» و کتاب «شهداء الفضیله» می‌پردازد و یاد و نام علامه امینی را به عنوان یک مرد بزرگ، منادی آزادی، مصلح دینی و اجتماعی و خطیب تاریخ گرامی می‌دارد.

فرهنگ غدیر، جواد محدثی، قم: نشر معروف
نوعی دایرةالمعارف فرهنگنامه الفبایی است که دانستنی‌های ضروری لازم و مهم را در قلمرو تشیع و آنچه به موضوع امامت، ولایت، غدیر خم امیرمؤمنان (ع)، اهل بیت (ع)، مذهب جعفری، و... مرتبط است، به صورت فشرده، مستند و دور از حاشیه روی ارائه می‌دهد. محتوای کتاب تنها در بعد کلامی و اعتقادی و تاریخی تشیع و واقعه غدیر خلاصه نمی‌شود، بلکه موضوعات، مفاهیم و اصطلاحات، وقایع، کتاب‌ها، آیات و احادیث، اشخاص و اعلام، رموزها و نمادها، آداب و سنت‌ها، گروه‌ها و فرقه‌ها و آنچه به نوعی مرتبط با غدیر است، از دیرباز تا عصر حاضر را شامل می‌شود. نویسنده از شیوه نظام ارتباطی بهره گرفته و در پایان اغلب موضوعات، به رخدادهای مرتبط نیز ارجاع داده است.

غدیر در قرآن، مرتضی مهدوی یگانه، تهران: جمهوری

در این کتاب به بیان و توضیح چهل آیه از قرآن کریم در ارتباط با غدیر پرداخته شده. از این چهل آیه تعدادی مستقیماً با غدیر ارتباط دارد، یعنی در روز هجدهم ذی حجه سال دهم هجرت و در آن بیابان نازل شده است و بقیه آنها در مرحله بعد قرار دارد؛ بدین معنا که در مراحل گوناگونی که به نوعی با مسأله غدیر مرتبط است، نازل شده یا در سخنان رسول گرامی اسلام (ص) و امامان معصوم (ع) در این ارتباط مورد استشهاد قرار گرفته است. البته با این نگاه تعداد آیات مربوط به غدیر از چهل نیز می‌گذرد، اما نویسنده در این کتاب فقط چهل آیه را تشریح و تبیین موضوعی و معنایی کرده و دلالت آن را بر ولایت و خلافت حضرت علی (ع) نشان داده است.

الغدیر، ترجمه جلیل تجلیل، ۲۲ جلد/جلد ۲۱-۲۲، تهران: بنیاد بعثت،

این کتاب‌ها به بررسی جنایات معاویه ابن ابی سفیان نسبت به امام حسن مجتبی (ع) و یاران امیر المؤمنین علی (ع) می‌پردازد. نویسنده به دشمنی‌های سرسختانه معاویه با شیعیان علی (ع) اشاره دارد. به جنایات او در حق شیعیان می‌پردازد و مسئله سب علی (ع) و سنت سینه معاویه در این باره و از بین بردن این بدعت توسط عمر بن عبد العزیز را شرح می‌دهد. وی در ادامه شعرا و نویسندگان غدیر در قرون نهم، دهم، یازدهم و دوازدهم هجری قمری را معرفی می‌کند.

الغدیر، ترجمه زین العابدین قربانی لاهیجی ۲۲ جلد/جلد نهم-دهم، تهران: بنیاد بعثت

کتابی است علمی، کلامی، تاریخی، حدیثی و ادبی که در اثبات واقعه غدیر و اثبات ولایت و امامت علی (ع) نگاشته شده است. نویسنده ابتدا در جلد اول کتاب، روایاتی را که به طور مستند در مورد اصل وقوع حادثه غدیر وارد شده است، از حیث سند و دلالت بررسی کرده و احتجاجات متعددی از ائمه (ع) و صحابه و تابعین را در این مورد مطرح ساخته و آن

را از حیث سند و دلالت استحکام ویژه‌ای بخشیده است. وی همچنین به معرفی تفصیلی شعرایی می‌پردازد که در قرون اولیه اسلام در وصف غدیر، امام علی (ع) و ولایت آن حضرت اشعاری سروده‌اند و نمونه‌هایی از اشعار ایشان را در وصف غدیر و علی (ع) ذکر می‌کند. آنگاه نوبت به ذکر آیاتی از قرآن می‌رسد که در شأن علی (ع) نازل شده است. او شأن نزول این آیات را در مورد علی (ع) و امامت آن حضرت اثبات می‌کند. روایات مشهور نبوی در حق علی (ع) و شرح آنها در مورد اثبات ولایت و امامت وی نیز قسمت دیگری از مباحث این کتاب ۱۱ جلدی است که نویسنده به طور تفصیلی و با مراجعه به منابع معتبر و مستند روایی اهل سنت به آنها پرداخته است.

موسوعه الغدیر فی الکتاب والسنة والادب، ویراسته عدنان علی حامد حسینی، ۱۴ جلد/جلد اول - چهاردهم، قم: مؤسسه دایرةالمعارف فقه اسلامی، عربی.

خطبه غدیر، محسن امینی، قم: ندای سروش
متن و ترجمه فارسی خطبه رسول گرامی اسلام در غدیر خم است. محور این خطبه ولایت و خلافت امام علی (ع) است. مؤلف در ضمن چهار فصل ابتدا به بررسی اسناد این خطبه اشاره کرده و سپس، به ترجمه فارسی آن پرداخته است. ضمیمه کتاب اوصاف غدیر در روایات و آداب و سنن عید غدیر و خطبه امام علی در این روز است و از جمله آداب عید غدیر را روزه، افطار دادن به روزه داران شادمانی، پیمان اخوت و برادری و زیارت امام علی ذکر کرده است.

رساله طرق حدیث (من کنت مولاه فعلی مولاه)، محمد بن احمد ذهبی، با تحقیق سید عبد العزیز طباطبایی (۱۳۰۸-۱۳۷۴)، به کوشش کتابخانه محقق طباطبائی، قم: دلیل ما

موضوع کتاب، بررسی طریق‌های روایت حدیث من کنت مولاه فعلی مولاه در منابع اهل سنت است. نویسنده به روش توصیفی و شیوه نقلی و با استناد به منابع حدیثی و رجالی اهل سنت، صحت صدور در

این حدیث را از پیامبر اکرم (ص) اثبات کرده است. این کتاب شامل ۱۲۵ حدیث صحیح و حسن و ضعیف و مطروح است که از طریق منابع روایی اهل سنت روایت شده است. محقق در باور قوی، اعلام متن را معرفی و برخی از نظریات نویسنده را نقد یا توضیح داده و روایات مشابه آن را از دیدگاه منابع حدیثی اهل سنت نقل کرده است.

غدیر در اسلام، ترجمه کتاب الغدیر فی الاسلام، محمد رضا فرج الله، ترجمه محمود مهدوی دامغانی، یر نظر عبد الله رضا داد؛ مؤسسه پژوهش و مطالعات عاشورا، تهران: تاسوعا

پژوهشی است در اثبات حدیث غدیر و تحلیل مفهومی آن. انگیزه مؤلف جمع‌آوری منابع و مسانید و آثار تألیفی درباره این حدیث است. نویسنده عمدتاً با استناد به منابع عامه، به تحلیل حدیث غدیر در تاریخ و تبیین معانی آن، خصوصاً واژه مولی پرداخته است و با بررسی معانی مختلف آن، امارت و خلافت حضرت علی را مقصود پیامبر (ص) از این واژه دانسته است. وی، ضمن پاسخ‌گویی به شبهات، اهمیت غدیر را از منظر اهل بیت (ع) بیان کرده است.

نگاهی به دریا از دور، علامه امینی و الغدیر در اندیشه‌ها، امیر مهدی حکیمی، قم: دلیل ما

اثر حاضر بیانگر آراء و اندیشه‌های شخصیت‌های معاصر درباره علامه امینی و کتاب الغدیر است. انگیزه نویسنده شناخت بیشتر شیعه و تشیع و فداکاری و خدمات آنان است. در این مجموعه شخصیت‌های برجسته جهان اسلام اعم از شیعه و سنی و برخی از اندیشمندان مسیحی درباره شخصیت علامه امینی و کتاب گرانسنگ الغدیر قلم فرسایی کرده و با زبان نثر و شعر از ایشان تجلیل کرده‌اند. برخی از این شخصیت‌ها عبارت‌اند از: شیخ محمد رضا آل یاسین، سید ابوالحسن اصفهانی، یوسف اسعداغر (مسیحی) شیخ آقا بزرگ تهرانی، عبدالحسین زرین کوب، سید جعفر شهیدی، سید صدرالدین صدر، سید حسین نصر، سید جلال‌الدین همایی، شیخ مجتبی قزوینی، استاد مطهری و محمد تقی شریعتی.

خانه کتاب برگزار می‌کند:
همایش ایران و سیاست جهانی در آغاز قرن بیستم در:
«یکصدمین سالگرد قرارداد ۱۹۰۷»

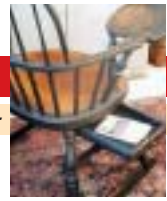
محورهای همایش:
الف) مبانی نظری
- جایگاه ایران در سیاست جهانی نخستین سال‌های قرن بیستم
- سیاست خارجی ایران و بازی بزرگ
- روسیه و بریتانیا، از رقابت تا همکاری: هل و پیامدها (با محوریت ایران)

ب) ایران، قرارداد ۱۹۰۷، زمینه‌ها و پیامدها
- نقش قدرت‌های بیگانه در تأسیس مشروطیت
- زمینه‌ها و علل انعقاد قرارداد ۱۹۰۷
- واکنش دولت و ملت ایران به قرارداد ۱۹۰۷ (مجلس شورای ملی، دولت، مطبوعات، انجمن‌ها و...) - اثرات و پیامدهای قرارداد ۱۹۰۷ در مناسبات و سیاست خارجی ایران دهه‌های بعد
- اثرات قرارداد ۱۹۰۷ م بر سرشت و سرنوشت جنبش مشروطه ایران
- مواضع دولت‌های دیگر در برابر قرارداد ۱۹۰۷ م (آلمان، فرانسه، ...)

ج) جامعه‌شناسی و سندشناسی قرارداد ۱۹۰۷ م

تقویم همایش:
- مهلت ارسال خلاصه مقالات تا ۲۰ آذرماه ۱۳۸۶
- مهلت ارسال اصل مقالات تا ۲۰ دی ماه ۱۳۸۶
- زمان برگزاری همایش: بیستونهم و بیستونهمین بهمن‌ماه ۱۳۸۶

نشانی دبیرخانه
تهران: خیابان یوسف‌آباد - خیابان نسیم - بلاک ۴، طبقه دوم - واحد ۴ غربی
تلفن: ۸۸۹۵۲۲۱۶

حامد هاتف

کنگره بین‌المللی بزرگداشت مولانا؛ پوشش خبری ۲۵۰ خبرنگار داخلی و خارجی و حضور ۸۹ تن از مولانا پژوهان غیر ایرانی در آبان ماه امسال برگزار شد. پس از فراخوان این کنگره، بیش از ۴۰۰ مقاله به دبیرخانه ارسال شد که پس از بررسی‌های صورت گرفته از سوی کمیته‌های علمی، نزدیک به ۳۲۵ خلاصه مقاله برای انتشار در کتاب «خلاصه مقالات همایش بین‌المللی بزرگداشت هشتصدمین سال تولد مولانا جلال‌الدین محمد بلخی رومی» انتخاب شد. به گفته کارشناسان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای این کنگره، شناسایی فهرست مولانا پژوهان ارزشمند داخل کشور بود که در نهایت، منجر به انتشار کتاب دیگری با عنوان «فهرست مولانا پژوهان ایران» شد که از سوی موسسه حکمت و فلسفه در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفت. آنچه به عنوان خلاصه مقالات در کتاب «خلاصه مقالات همایش» به چاپ رسیده، شامل همه مقالاتی می‌شود که در نظام نمره‌دهی کمیته‌های علمی کنگره، واجد امتیازی بیش از ۶۰ از ۱۰۰ نمره شده‌اند. از این بین، تعدادی که امتیازی بالای ۸۰ نمره کسب کرده بودند، به منظور ارائه شفاهی در جریان کنگره برگزیده شدند. دکتر غلامرضا اعوانی رئیس موسسه حکمت و فلسفه ایران، دبیر کمیته علمی این کنگره بود و طبعاً بیشترین اطلاع را درباره چند و چون مقالات ارسالی به کنگره و کتاب «خلاصه مقالات» در اختیار داشت. با او درباره کیفیت مقالات ارسالی، چگونگی شناسایی مولانا پژوهان برای سفارش مقاله و دیگر مسائل مرتبط با کتاب «خلاصه مقالات» به گفت‌وگو نشستیم. کتاب «خلاصه مقالات» به تلاش موسسه خانه کتاب و موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، در آبان ماه سال جاری در شمارگان ۲۰۰۰ نسخه منتشر شده است.

با دکتر غلامرضا اعوانی و کتاب خلاصه مقالات کنگره مولانا

رد پای در دو سوی دریا

آقای دکتر، تلخیص مقاله‌های این مجموعه توسط نویسندگان آن‌ها صورت گرفته یا برعهده موسسه حکمت و فلسفه بوده است؟

درواقع، برخی از تلخیص‌ها توسط موسسه صورت گرفته‌اند. ولی اینها دربرگیرنده همه مقاله‌های رسیده به کنگره نیست.

۴۵۰ مقاله به دبیرخانه رسیده و غیر از آن، موسسه به حدود ۲۰۰ تن از مولانا پژوهان داخل و خارج کشور نیز سفارش مقاله داده است. درست است؟

بله، از مجموع مقاله‌هایی که در فرخوان به دست ما رسید، حدود ۳۸۰ مقاله پذیرفته شد. ولی ما بیشتر بر مقاله‌های سفارش تکیه داشتیم. پیش از کنگره هم ۶۰ پیش‌همایش در دانشگاه‌های مختلف کشور برگزار شد که مجموع مقاله‌های آنها نیز به چاپ رسیده‌اند. البته ما ۱۲ پیش‌همایش پیش‌بینی کرده بودیم که امکان برگزاری مراسم از آنها مهیا شد و این مراسم به پیش‌همایش تبدیل شد که آثار ارائه شده در آنها هم به زودی منتشر می‌شود. تاکید می‌کنم که مقاله‌های این ۱۲ پیش و پس‌همایش، غیر از خلاصه مقاله‌هایی است که شما در این کتاب مشاهده می‌کنید و شامل مقاله‌های ارسالی به خود کنگره می‌شوند.

موسسه حکمت و فلسفه به ۱۰۰ تن از مولانا پژوهان داخل کشور و ۱۰۰ تن از مولانا پژوهان خارجی سفارش مقاله داده بود. این استادان چه کسانی بوده‌اند و براساس چه ملاک‌هایی انتخاب شده‌اند؟

بزرگانی هستند که یا بازنشسته شده‌اند و یا به دلایل مختلف کمتر در محافل ظاهر می‌شدند تیمی که در موسسه مستقر بودند، از جمله آقای محمد نجفی و خانم کاظم پور که زحمات زیادی کشیدند، شناسایی این بزرگان را برعهده گرفتند. خوشبختانه تعداد زیادی از این متخصصان دعوت ما را پذیرفتند و برخی نیز به علت کهنولت سن و کسالت، عذر خواستند. برای نمونه سرکار خانم قمر آریان، به دلیل کسالت عذر خواستند و یا آقای حمید فرزام با وجود بیماری، پذیرفتند که مقاله‌ای به کنگره ارائه دهند. البته این کار غیر از فعالیتی بود که از طریق کمیته‌های علمی مستقر در دانشگاه‌های محل برگزاری پیش‌همایش‌ها انجام شد.

همچنین در کنگره ۸۹ نفر از متخصصان سایر کشورها شرکت کردند که کار شناسایی این بزرگواران از دو طریق صورت گرفت. نخست سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی از طریق رایزنی‌های فرهنگی کشور در نقاط مختلف جهان و دومین مسیر شناسایی مولانا پژوهان سایر کشورها، فعالیت موسسه حکمت و فلسفه بود. ما با ۱۰ تن از افرادی که با مولانا پژوهان جهان در ارتباط بودند تماس گرفتیم و از آنها خواستیم که فهرست نام‌های مورد نظر خود را به موسسه ارسال کنند. سپس کمیته‌هایی تشکیل شد و از این بین، با تعدادی از متخصصان برتر جهان در حوزه مولانا پژوهی مکاتبه کردیم که برخی از آنان پذیرفتند و در مجموع ۸۹ نفر

از سایر کشورها در کنگره شرکت کردند که مقاله‌های آنان را نیز در این مجموعه مشاهده می‌کنید.

تنها مقاله ارسال کرده بودند یا حضور داشتند؟
حضور داشتند. البته هم‌زمان با ما عده‌ای در آمریکا، ترکیه و کشورهای دیگر کنگره‌هایی برگزار کرده بودند که همین موضوع سبب شد برخی از مولانا پژوهان نتوانند در ایران حضور پیدا کنند. ولی با این وجود ۸۹ نفر که شمار بسیار قابل توجهی است، در کنگره ما شرکت کردند. چند تن هم عذر خواستند و تنها مقاله فرستادند.

بسیاری از کارشناسان معتقدند مقاله‌های متخصصان داخلی در سطح بالاتری قرار داشت، به نظر شما درست است؟

البته مقاله‌های مولانا پژوهان خارجی سطح خوبی داشت ولی ما از ایران خودمان نباید غافل شویم. مسلمانان در میان کشورهای کنگره‌های مولانا شناسی برگزار کرده‌اند، ایران جایگاه خاصی دارد چرا که در هیچ جای دیگر، زبان فارسی، زبان مادری نیست. برای روشن شدن این موضوع مثالی می‌زنم. به گفته کلنم بارکس که ترجمه انگلیسی نیکلسون از اشعار مولانا را به نظم کشیده تا به حال بیش از ۵۰۰ هزار نسخه از کتاب او در آمریکا به فروش رفته که این حجم عظیم بیشتر از فروش آثار ۱۰ شاعر برتر انگلیسی زبان در همان مدت است. با این حال می‌بینم که سطح مقالات مولانا پژوهی در آمریکا یکسان نیست. تعدادی کمی

بوده‌اند. گرچه معمولاً در کنگره‌هایی که به منظور بزرگداشت شاعران برجسته ما برگزار می‌شوند، بر جنبه‌های ادبی آثار آنها تاکید می‌شود و این کنگره نیز از این قاعده مستثنی نبود. البته این روند، روندی صمیمی است، چرا که به هر حال این بزرگان شاعران برجسته بوده‌اند. اما باید توجه داشت که ابعاد فکری آنها تنها به جنبه ادبی آثار آنها محدود می‌شود. مثلاً در مورد مولانا نمی‌توان عرفان او را نادیده گرفت. جنبه تفسیر او از دین نیز اهمیت خاص خود را دارد چرا که خود مولانا «شئوی» را «کشف‌القرآن» می‌نامد. بنابراین، کمیته‌های علمی ما به این نتیجه رسیدند که در برگزاری کنگره، به همه این مسائل توجه شود. حتی از بررسی‌های هنری در آثار مولانا غفلت نشد و دیدید که بخش بسیار مهمی از کنگره به فرهنگستان هنر واگذار شد که بسیار خوب نیز به انجام رسید و مقاله‌های ارزشمندی در آن بخش ارائه شد. همچنین در محور مولانا گفت‌وگوی فرهنگ‌ها مقاله‌های بسیار خوبی ارائه شد که در این بخش، موسسه ایران زمین به سرپرستی آقای بهزادیان نژاد تلاش بسیاری انجام داد.

پس شما معتقدید که به دلیل وسعت نظری که کمیته علمی کنگره از خود نشان داده، به جنبه‌های مختلف آثار مولانا توجه شده و دیگر مانند گذشته، بررسی‌های ادبی محور اصلی مقاله‌های ارسالی نبوده‌اند، اگر چه می‌دانیم که اکثر مولانا پژوهان ما از بین ادبا هستند.

البته محورهای ادبی کنگره بسیار نیرومند ظاهر شدند. با توجه به فعالیت موثر نهادهایی چون دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه تربیت مدرس، انجمن زبان

از آثار مولانا پژوهی چون کارهای لویس یا چیتیک مشاهده می‌شود که آنها را می‌توان آثار درجه اول به شمار آورد. اما در ایران، آثار مولانا، در منازل نگهداری و خوانده می‌شود، حتی از سوی مردم به خاطر سپرده می‌شود. مولانا پژوهان چندین بار آثار او را به زبان اصلی خوانده‌اند و فرصت مطالعه و امکانات ارزشمندی برای مطالعه دقیق آثار او داشته‌اند. به نظر بنده که دبیری علمی این کنگره را عهده‌دار بودم، سطح آثار علمی ارسال شده از سوی متخصصان داخلی بسیار بالا بود. در دانشگاه‌های ما استادان مولانا پژوه‌بزرگی حضور دارند. اگر چه دیگر کشورها نیز مولانا شناسانی دارند، ولی ما نباید شرایط خود را با آنها مقایسه کنیم. به دلیل همین ظرفیت بالای داخلی بود که پیش‌همایش‌های ما در دانشگاه‌هایی چون فردوسی مشهد، باهنر کرمان، سمنان و تهران، از چنان سطح قابل توجهی برخوردار شد. همین پیش‌همایش‌ها و پس‌همایش‌ها، به تنهایی کار بسیار بزرگی بود. باید توجه کنیم که جدا از کنگره و این ۱۲ پیش‌همایش، نزدیک به ۷۰ کنگره مولانا شناسی دیگر نیز در نقاط مختلف کشور برگزار شده است. این حرکت‌های عظیم بدون وجود ظرفیت بالای علمی در داخل کشور، نمی‌توانست صورت بگیرد. به نظر شما بهترین مقاله‌های ارسال شده به کنگره که خلاصه آنها در این کتاب منتشر شده‌اند، در چه حوزه‌هایی بوده؟ در حوزه زبان مولانا، تحقیقات عرفانی، فلسفی، اهمیت تاریخی مولانا نسبت به مولانا با دین، یا حوزه‌های دیگر؟

همه این محورها جزو محورهای برگزاری کنگره

و ادبیات فارسی و دانشگاه فردوسی مشهد، مقاله‌های مربوط به بررسی‌های ادبی آثار مولانا از سطح بسیار بالایی برخوردار بود. وقتی به این کتاب و فهرست مقاله‌های ارسالی به کنگره می‌نگریم، متوجه می‌شویم که بخش عمده بررسی‌های صورت گرفته، به مثنوی مربوطند، نه دیوان کبیر، یا فیه مافیه و آثار دیگر مولانا چون مکاتیب و مجالس سبعة. به نظر شما علت چیست؟

به یاد داشته باشید که مقاله‌های ارزشمندی درباره کلیات شمس ارائه شده، ولی همه افراد نمی‌توانند پیرامون کلیات شمس آثار قابل توجه پدید آورند. مگر مولانا‌شناسان و متخصصان. توجه کنیم که مولانا دو زبان دارد زبان «صحویه یا هوشیاری و زبان سکر یامستی، مستی الهی» زبان او در غزلیات شمس، زبان مستی الهی است اینها سروده‌های سکرند. این زبان را همه کس درک نمی‌کند. ولی زبان او در مثنوی، زبان صحوات و اسرار الهی را به زبانی می‌گوید که برای همه قابل فهم است. همان‌طور که گفتید تا امروز بیشتر درباره مثنوی کار شده و کلیات شمس، قدری مورد غفلت قرار گرفته.

از فیه مافیه هم غفلت شده؟

بله، البته در این کنگره مقاله‌هایی نیز درباره «فیه مافیه» ارائه شد. ولی به هر حال ۲۷ هزار بیت مثنوی، کشف قرآن و اسرار ولایت و منطق اولیاست. عرفان، معرفتی است که از طریق ولایت حاصل می‌شود. دین بر مبنای ولایت الهیه است. عارف باید ولی خدا باشد. ما غیر ولی را نباید عارف بدانیم. عرفان معرفتی است که از ولایت الهی زاینده می‌شود. به نظر ما، عرفای کامل ائمه تشیع (ع) اند. ائمه ما اولیای مطلق بودند و تنها احکام فقهی نمی‌گفتند. کلام ائمه (ع) آکنده از اسرار الهی و اسرار ولایت است و کتابی چون مثنوی، راهی برای فهم کلام معصوم است. ائمه (ع) فرمودند: «کلامنا صعب مستصعب» یعنی کلام ما بسیار دشوار است. کلام ائمه نیز چون کلام قرآن، ظاهر و باطنی و چند بطن دارد. بنابراین برای نزدیک شدن به این اسرار، باید از کتابی چون مثنوی سود جست. درست مثل آن که برای گذشتن از یک رودخانه از چند سنگ استفاده می‌کنید. ائمه آن سوی رودخانه اند. همه کس قدرت پرش از عرض این رودخانه را ندارد و ممکن است غرق شود. ما از طریق مثنوی می‌توانیم به خوبی اسرار کلام ائمه را درباره ولایت درک کنیم. ممکن است از طریق مثنوی نتوان فقه را فهمید؛ ولی ائمه ما تنها فقیه نبودند بلکه ولی بودند حکمای الهی به معنای دقیق کلمه بودند، صاحب اسرار و دقائق و اشارات و لطایف الهی بودند. مثنوی بهترین پل برای رسیدن به آن سوی رودخانه است.

در این جا ما خلاصه مقالات کنگره را داریم. شش کتاب هم شامل مقالات شش بخش همایش منتشر شده و چهار مجموعه مقالات نیز که شامل ۴۲ پس همایش است. هم اکنون در مرحله ویراستاری پیش از انتشار هستند. آیا اصل مقاله‌های کنگره نیز منتشر می‌شوند؟

بله، قطعا در دو بخش اصل مقاله‌های کنگره را منتشر خواهیم کرد. بخش نخست شامل مقاله‌های انگلیسی، عربی و فرانسه و بخش دوم شامل مقاله‌های فارسی. هم اکنون با ویراستاران بسیار حاذقی در حوزه زبان انگلیسی قرارداد منعقد شده که مشغول ویراست مقاله‌ها هستند. به این نکته هم توجه کنید که بخشی از مقاله‌ها در حال تکمیل شدن هستند، چون اگر چه به کنگره ارائه شده‌اند، ولی صاحبان آنها تمایل دارند که پیش از چاپ مطالبی را به آنها بیفزایند و به نوعی آنها را کامل تر کنند. بلافاصله پس از تکمیل و ارسال صورت نهایی این مقاله‌ها، ویراستاری آنها نیز آغاز می‌شود و ان شاء الله به شکل بسیار مطلوبی چاپ خواهند شد.

بررسی «جهان بینی توحیدی در اشعار پروین اعتصامی»

پند و پیوند

دومین نشست از نشست‌های پروین شناسی با محوریت کتاب «جهان بینی توحیدی در اشعار پروین اعتصامی» نوشته دکتر سیدمحمد برهانی برگزار شد. در این نشست که یکشنبه گذشته در سرای اهل قلم برپا شد، دکتر سیدحسن شهرستانی، حسین علیزاده، دکتر حکیمه دبیران و دکتر سیدمحمدبرهانی به عنوان سخنران حضور داشتند. رحیم چاووشی اکبری نویسنده کتاب «حکیم بانوی شعر فارسی» و دکتر روح انگیز کراچی مولف کتاب «بانو پروین اعتصامی» نیز از دیگر میهمانان این نشست بودند.

حسین علیزاده مدرس دانشگاه، نویسنده و پژوهشگر که دبیری نشست را بر عهده داشت، اقدامات صورت گرفته توسط خانه کتاب را در تشکیل دبیرخانه دائمی جشنواره و جایزه پروین بسیار ارزشمند دانست و گفت: «با این که حتی ۷۰ سال هم از درگذشت پروین نمی‌گذرد، تاکنون حدود ۵۰ کتاب و ۲۰۰ مقاله درباره اشعار او نگارش یافته است و این نکته نشان می‌دهد که پروین اعتصامی تنها با یک کتاب توانست نامش را در ادبیات ایران به ثبت برساند.»

اندیشه‌های بلند و عمیق پروین اعتصامی توسط حکیمه دبیران مورد بررسی قرار گرفت. او با اشاره به اهمیت تخیل و باریک‌اندیشی در شعر و آراسته بودن شاعر آن به اندیشه نیک و کردار درست که در شعر پروین نیز حضور دارد گفت: «پروین شاعر بلند مرتبه سده پیش، از جمله شاعران فارسی است که از نظر تعقل و تخیل مورد تأیید واقع شده و اندیشه او که از میان اشعارش متجلی می‌شود، شاهدی است بر این امر که او توانست کلام را به عنوان هدیه‌ای الهی بر صحنه دل‌ها بنشاناند.»

مولف کتاب «پروای پروین» منشأ جهان بینی پروین را فطرت پاک او دانست که به هوا و هوس آلوده نشد و با ذوق لطیفی که داشت به مطالعه آثار اندیشمندان بزرگ ایران و جهان پرداخت تا رشد کرد و بالید.

به گفته وی پروین به این نکته باور داشت که تا دل پاک نشود نمی‌توان به آفاق معرفت دست یافت و پرورش سرشتی پاک آن قدر برایش اهمیت داشت که مخاطبان خود را به کوشش و تلاش فرامی‌خواند تا با اخلاص بتوانند انوار حق را در خود دریابند. موضوع و محور سخنان سیدحسن شهرستانی، بهره‌مندی معنوی پروین از مولانا بود چرا که وی در تحقیقی که با همین عنوان انجام داده بود، در میان

«زندگی نامه تولستوی» و «لاله سیاه» الکساندر دوم اشاره کرد که بی شک ترجمه این آثار تأثیر شگرفی در شعر پروین بر جای گذاشت.

مولف کتاب «جهان بینی توحیدی در اشعار پروین اعتصامی» که آخرین سخنران نشست بود، از حضور پررنگ جهان بینی در اشعار پروین گفت: «اشعار پروین علاوه بر خلاقیت، حاصل یک نوع الهام هستند که نشان از حرکت و تکاپوی وی به سمت خدا دارد.»

سیدمحمد برهانی برای خداپرستی پروین مثلی تصور می‌کند که مهر و عاطفه، تهذیب نفس و اخلاق حسنه سه ضلع آن را تشکیل می‌دهند و او سعی کرده در راه خداشناسی و خداپرستی به رغم همه پیچیدگی‌ها و سختی‌هایی که وجود دارد، از ساده‌ترین مفاهیم و تعبیرات برای رساندن مفهوم مورد نظرش بهره بگیرد.

سبکی که مولف «گنجینه اسرار» برای دیوان پروین به آن اشاره می‌کند سبک قرآنی است که در آن داستان‌ها به صورت بی‌درپی می‌آیند اما در نهایت سرخ اصلی که همان یگانگی خداست گم نمی‌شود. وی ارتباط اشعار پروین با مولانا را بسیار تنگاتنگ دانست و معتقد بود تمام مسائلی که در شعر پروین به آن اشاره شده، همچون مثنوی معنوی دارای هدف و پیام ویژه است.

اشعار پروین هم از لحاظ قالب و هم محتوا حضوری پررنگ و واضح از مولانا را مشاهده کرده بود و جهان بینی توحیدی که بارزترین وجه جهان بینی مولاناست را در دیوان پروین هم یافته بود. نکته‌ای که در دیوان پروین اعتصامی وجود دارد و توجه حسن شهرستانی را به خود جلب کرد بهره‌مندی هم‌زمان اشعار پروین از صلابت بیان ناصر خسرو و معرفت اشعار مولاناست. وی سبک و سیاق شعر پروین را برگرفته از مولانا دانست که نشان از توجه و مطالعه دقیق پروین از آثار مولانا دارد و این در حالی است که در زمان حیات پروین توجه اکثر شعرا به ترجمه آثار صاحب‌نام خارجی معطوف بود نه مطالعه آثار داخلی.

علاوه بر همه نکاتی که سخنرانان این نشست به آن اشاره کردند، حسین علیزاده درباره سهم موثر یوسف اعتصام‌الملک - پدر پروین - در شکل‌گیری شخصیت وی گفت: «ایشان از رجال و پیشکسوتان مشروطه و صاحب‌امتیاز نشریه بهار بود که در دوره دوم مجلس شورای ملی پس از مشروطه حضوری فعال داشت و آثار زیادی در قالب کتاب و مقاله از خود برجای گذاشت. وی به اکثر زبان‌های دنیا مسلط بود و کتاب‌های معتبری از نویسندگان بزرگ جهان را ترجمه کرد که از جمله آنها می‌توان به کتاب‌های «سفینه غواصه» نوشته ژول ورن،

معرفی کتاب

همزبانی با زبان

علیرضا سعیدی پور: «لکه‌های گل» مجموعه‌ای زاده داستان کوتاه از علی صالحی است؛ مجموعه‌ای که در متن جریان شهری نویسی و طرح دغدغه‌هایی چون فردیت و بحران هویت و روابط شهری که جریان غالب قصه نویسی امروز است نوشته و منتشر شده و البته درست

در نقطه مقابل این جریان همین تقابل قرار دارد که توجه منتقدان دلزده از ادبیات شهری رایج در این سال‌ها را به خود جلب کرده است. هر چند شاید برخی ویژگی‌هایی که منتقدان به عنوان ویژگی‌های مثبت به این کتاب نسبت داده‌اند در واقعیت ادبی متن کتاب وجود نداشته باشد. مثل ویژگی‌های زبانی که به دلیل کاربرد اصطلاحات جنوبی در روایت، به متن نسبت داده شده و حتی برخی «لکه‌های گل» را کتابی دانسته‌اند که در آن ماجرا، فضا، شخصیت‌ها و طرح قصه‌ها، در زبان شکل گرفته. آیا واقعاً می‌توان اثر را تنها به دلیل کاربرد یک لهجه یا اصطلاحات خاص یک ناحیه، اتفاقی در زبان تلقی کرد یا چنین برداشتی از متن بیشتر برخاسته از انتظارات و پیشداوری‌هایی است که منتقدان و به ویژه منتقدانی که بلافاصله پس از خواندن مباحث تئوریک نقد ادبی، به سراغ یک متن می‌روند،

در ذهن خود ساخته و پرداخته‌اند و گاه دانسته‌های تئوریک خود را در متنی می‌آزمایند که در واقع هیچ نسبتی با آن دانسته‌ها ندارند و درک آن ساز و کاری دیگر می‌طلبد.

در یکی دیگر از قصه‌های این مجموعه که «باد قاصد ماست» نام دارد، راوی سرباز از دنیا رفته‌ای است که باد نامه او را به مادرش می‌رساند. نویسنده در این قصه کوشیده است شکل روایی نامتعارفی را تجربه کند، اما این تجربه در مواجهه با لحن راوی و شیوه واقع‌گرایانه‌ای که بر کل متن حاکم است، ناکام می‌ماند. در حالی که «باد قاصد ماست» می‌توانست با توجه بیشتر نویسنده به ظرافت و پیچیدگی‌های این شگرد روایی و پرهیز از شتابزدگی به یکی از بهترین قصه‌های این مجموعه تبدیل شود. «پسین تنگ» و «درختی که بود» هم قربانی همان عطف و نگاه جانبدارانه‌ای هستند که در سطحی دیگر بر بخشی از رئالیسم روستایی دهه‌های چهل و پنجاه حاکم بود و نویسنده را از پرداختن به جنبه‌های گوناگون واقعیت باز می‌داشت، اما از میان تمام قصه‌های این مجموعه شاید بتوان گفت «سیاه زمستان» و «لکه‌های گل» قصه‌هایی نسبتاً سالم‌تر هستند؛ قصه‌هایی که اگر نویسنده در پرداخت طرح، زبان و شخصیت‌هایشان و سواست بیشتری به خرج می‌داد و دیدگاه از پیش اندیشیده خود را آگاهانه به آنها تحمیل نمی‌کرد، می‌توانستند نمونه‌هایی موفق از «رئالیسم روستایی» باشند.

«پاک کن ها» در سرای اهل قلم نقد شد جشن اشیاء در غیاب آدمها

دکتر غلامرضا ذات علی یان در جلسه نقد و بررسی رمان «پاک کن ها» نوشته آلن رب گریه، که هفته گذشته در سرای اهل قلم برگزار شد این کتاب را شکل معکوس شده نمایشنامه «سوفکل» دانست و گفت: «انعکاس (سوفکل) در پاک کن ها آن را به رونوشتی برابر اصل تبدیل کرده است.» وی این اتفاق را گریه برداری نمی داند و از واژه همساز به جای آن استفاده می کند. چنانچه غلامرضا ذات علی یان مطرح می کند، آلن رب گریه خود در این باره گفته است: «این رمانی است که در آن نمایشنامه سوفکل به شکلی دیگر تجلی یافته است و من سه سال از عمر خود را صرف کردم تا به دیگران ثابت کنم که پاک کن ها همان اسطوره اودیپ است. این مطلبی است که تنها سائول بکت آن را دریافت و عنوان کرد که بین اودیپ و سوفکل پیوندهایی را دریافت کرده است و در واقع پاک کن ها شکل معکوس شده نمایشنامه سوفکل است.»

در این نشست که سه شنبه هفته گذشته در سرای اهل قلم برگزار شد، احسان عباسلو چگونگی شکل گیری رمان نو را مورد بررسی قرارداد و از ژان پل سارتر، امیل آنریو و آلن رب گریه به عنوان بنیانگذاران این مکتب نام برد که از این میان آلن رب گریه به عنوان بنیانگذار این مکتب که در زبان انگلیسی به «ضد رمان» معروف است، شناخته شد. آلن رب گریه که در ۱۸ اوت ۱۹۲۲ در فرانسه متولد شد و تحصیلاتش را در رشته مهندسی کشاورزی به پایان رساند، از سن ۲۸ سالگی نوشتن داستان را شروع کرد. رمان پاک کن ها که در سال ۱۹۵۳ منتشر شد اولین اثر وی بود و بعد از این آثار زیادی از او به چاپ رسید. «نظاره گر»، «حسادت»، «در هزار تو»، «وعده گاه»، «۷۰ طرح برای انقلاب در نیویورک»، «جن» و... از جمله دیگر آثار رب گریه هستند. آخرین کتابی هم که از او به چاپ رسید، رمانی عاطفی بود که در سال ۲۰۰۷ منتشر شد.

دکتر بابک معین هم که در این نشست حضور داشت، تفاوت های رمان نو با رمان سنتی را مورد بررسی قرار داد. وی از رمان نو که با آثار آلن رب گریه شروع شد، به عنوان نوعی جریان ادبی یاد کرد که هدفش زیر سوال بردن شیوه نوشتن رمان به سبک سنتی است.

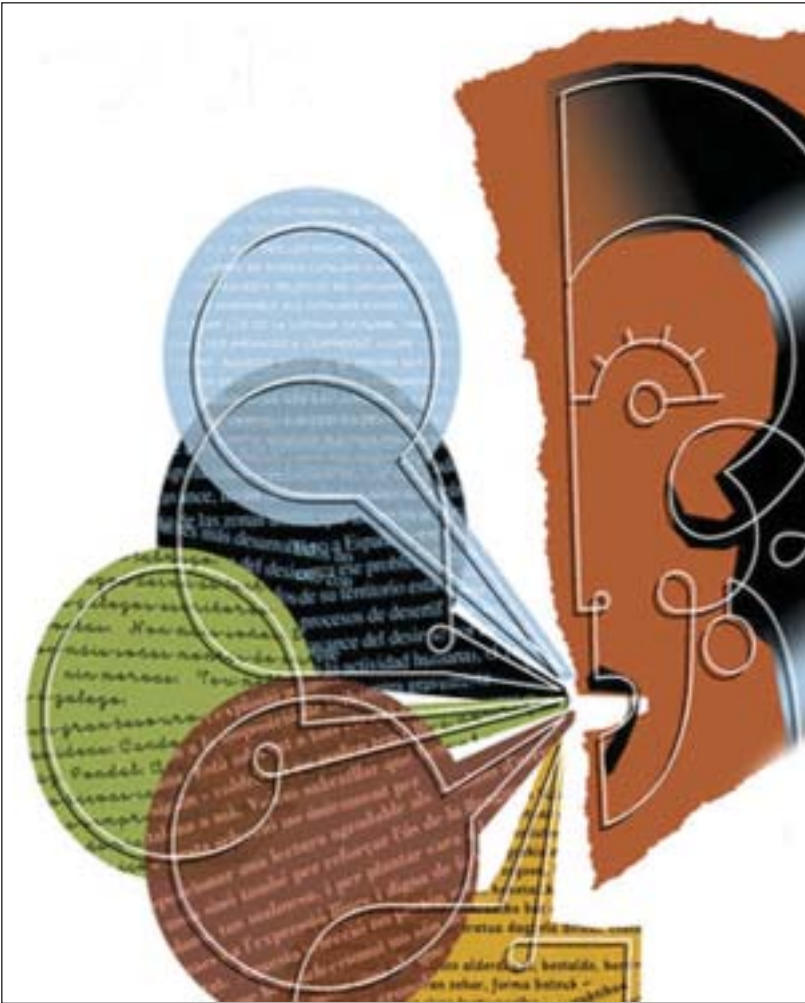
مؤلف کتاب «اندیشه ها و روش شناسی» در بیان این تفاوت ها به عینیت گرایی که در رمان نو وجود دارد، اشاره کرد و رمان کلاسیک را فاقد آن دانست. وی همچنین داستان هایی که به سبک نو نوشته می شوند را حاوی نوعی خودار جایی دانست که حامیان رمان نو را به مقابله با رمان سنتی وامی دارد. حذف شخصیت های انسانی و حضور بی واسطه اشیاء هم از دیگر نکاتی است که دکتر بابک معین در مورد ویژگی های رمان نو به آن اشاره کرد و گفت: «اشیاء در رمان سنتی تشکیل دهنده دنیای پیرامونی یک شخصیت بودند و در کنار آن شخصیت بازتاب می یافتند. اما این نکته در ساختار رمان های نو شکلی کاملاً متفاوت می یابد و اشیاء به تنهایی مورد بحث و وصف قرار می گیرند و دیگر از شخصیت ها خبری نیست.» وی به جملاتی از آلن رب گریه در کتاب «رمان نو» درباره حضور واضح و بی واسطه اشیاء در جریان ادبی رمان نو اشاره کرد که گفت: «با ظهور اگزستانسیالیسم اشیاء از شخصیت های انسانی دور شدند و شخصیت مستقلی یافتند و از نظر فرم، شکل و چگونگی مورد توجه واقع شدند.»

رب گریه حضور اشیاء در کنار انسان به عنوان حامی را موقتی و نقش اصلی نویسنده می داند و این که همان چیزی را که می بیند بازگو کند، چرا که در رمان نو قهرمان تنها از بیرون نشان داده می شود و نمی توان نگاهی انتزاعی به آن داشت. وی معنا و دلالت های معنوی در دنیای اطراف را نسبی دانست و همیشه آن را در معرض انکار ارزیابی کرد.

کارشناسان از ترجمه های مشترک انتقاد کردند

یک قلم در دست چند مترجم

آفرینش های بزرگ ادبی همواره توسط یک فرد صورت می گیرد، از این رو مخاطبان این آثار معمولاً انتظار دارند تا ترجمه این آثار نیز توسط یک فرد انجام پذیرد.

اما آنچه به چشم می آید، غیر از این است و یک اثر توسط دو یا چند مترجم به صورت مشترک ترجمه می شوند. این اقدامی است که محمود حسینی زاد نفس آن را غلط می داند و معروف بودن مولف اثر، جویای نام بودن مترجم و جنبه های اقتصادی را از دلایل آن برمی شمرد. وی در میان حرف هایش به زمانی اشاره می کند که ناشر کتابی را برای ترجمه انتخاب می کند که از فروش مطمئن است و چون کتاب به قلم نویسنده صاحب نامی نوشته شده، چندان برایش اهمیت ندارد که کتاب توسط چه فرد یا افرادی ترجمه شود.

اما آنچه به اعتقاد وی جای خوشحالی دارد این است که این کار تاکنون توسط مترجمان صاحب نام انجام نگرفته است.

ترجمه مشترک یک اثر توسط چند مترجم، در زمینه کتاب های پایه و بنیادی در نگاه پروین سلاجقه اگر چه بسیار کارگشا است اما ترجمه هایی که به صورت مشترک از یک کتاب ادبی - که معمولاً از شهرت نیز برخوردار است - چندان پذیرفتنی نیست. در نظر گرفتن مسائل مالی و اقتصادی از طرف ناشران و مترجمان از جمله مسائلی است که سلاجقه آن را از دلایل دامن زدن و گسترده کردن استفاده از ترجمه های مشترک می داند.

او اعتقاد دارد که استفاده از این شیوه اگر چه نواقصی را به همراه دارد اما خالی از حسن هم نیست. از جمله محاسنی که وی در مورد ترجمه های مشترک ذکر می کند تنوع و اختلافی است که میان لحن و نثر ترجمه افرادی که به صورت مشترک یک اثر را به صورت همزمان ترجمه می کنند، دیده می شود. به اعتقاد وی این تفاوت اگر چه ممکن است گاهی به اختلاف میان مترجمان بینجامد، اما در نهایت به نفع مخاطب خاتمه می یابد.

ترجمه های مشترک به اعتقاد احمدپوری تنها مختص به ایران نیست و در کشورهای دیگر نیز اتفاق می افتد. اما شیوه کار در این کشورها با ایران متفاوت است. به گفته وی مترجمان ایرانی می توانند انگیزه های زیادی از این کار داشته باشند.

مهم ترین دلیلی که پوری برای این کار ذکر می کند در نظر گرفتن مسائل مالی است. احمد پوری در توضیح بیشتر می گوید: «گاهی کتابی از نویسنده معروفی به چاپ می رسد و ناشرها چون می دانند که این کتاب به سرعت توسط افراد مختلف ترجمه می شود برای این که از همدیگر سبقت بگیرند از چند نفر برای ترجمه کتاب استفاده می کنند که این شتاب زدگی موجب آسیب رساندن جدی به متن اصلی کتاب می شود.»

سعید فیروزآبادی هم نظری مشابه دیگران دارد. او نیز معروفیت نویسنده و جویای نام بودن مترجم را از دلایل اقدام به ترجمه مشترک می داند. وی در این کار نقصی نمی بیند و معتقد است این کار مخاطب را با مشکل مواجه می کند چون احتمالاً کیفیت کار چندان مطلوب نخواهد بود.

به اعتقاد وی اگر مرکزی برای حمایت از حقوق مترجمان و مولفان وجود داشته باشد، شاید بشود جلوی این اقدام و اقداماتی از این دست را گرفت. این مترجم از به راه افتادن بنیاد ترجمه اظهار خوشحالی می کند و آن را کمکی به مسائل ترجمه در ایران

می داند. این که یک کتاب چگونه توسط چند نفر ترجمه می شود و آنچه در نهایت مخاطب می خواند حاصل کار کدام مترجم است نکته ای است که محمود حسینی زاد در توضیح آن این گونه می گوید: «معمولاً مترجمان فصل های کتاب را بین خود تقسیم می کنند و هر کدام ترجمه بخشی از آن را برعهده می گیرند. در پایان کار ترجمه، ناشر بین ترجمه های صورت گرفته، هماهنگی ایجاد می کند و در نهایت معمولاً با توافقی که میان مترجمان انجام می گیرد، اسم یکی از آنها که شهرت بیشتری دارد، روی جلد ثبت می شود.»

ترجمه های مشترک به اعتقاد پروین سلاجقه بیشتر در مورد آثاری اتفاق می افتد که در حوزه علوم انسانی جای دارند و معمولاً به این صورت است که ترجمه مشترکی که یک انتشارات قرار است به چاپ برساند، به طور مستقیم از ترجمه مترجمی مشهور از همان کتاب گرفته شده است که این اقدام هرج و

**مترجمان فصل های کتاب را
بین خود تقسیم می کنند و هر
کدام ترجمه بخشی از آن را
برعهده می گیرند. در پایان،
ناشر بین ترجمه های
صورت گرفته، هماهنگی
ایجاد می کند**

مرج زیادی در بازار ترجمه به وجود می آورد. حمایت های مختلفی که از طرف سازمان های مرتبط شامل حال مترجمان و ناشران می شود، به اعتقاد سلاجقه می تواند تا حد زیادی این آسیب ها را از حوزه ترجمه دور کند. وی شروع کار بنیاد ترجمه را در همین راستا مثبت ارزیابی می کند.

احمدپوری هم اگر چه چون پروین سلاجقه حوزه علوم انسانی را محیط مناسبی برای ارائه ترجمه های مشترک می داند اما تاکیدش را بر روی دوشاخه از این حوزه متمرکز می کند. او ادبیات و به ویژه شعر و فلسفه را از جمله رشته هایی می داند که اگر به صورت مشترک ترجمه شوند، می توانند کارایی بهتری داشته باشند. تنوع معانی و تعابیر از جمله دلایلی است که پوری بر آن تکیه می کند و معتقد است که این ویژگی باعث می شود وقتی کتابی از حوزه ادبیات و فلسفه توسط چند فرد به صورت مشترک ترجمه شود، در میان ترجمه هر کدامشان نکته ویژه ای وجود داشته باشد که در میان اثر دیگران مورد توجه قرار نگرفته باشد و همین موضوع، ایجاد تنوع و تحرک می کند. ادبیات و فلسفه از جمله رشته هایی هستند که در میان صحبت های سعید فیروزآبادی هم این قابلیت را می یابند تا به صورت مشترک توسط چند مترجم ترجمه شوند.

فیروزآبادی ترجمه های مشترک در این دو حوزه را بسیار متداول و مرسوم می داند و معتقد است که وقتی به مقایسه ترجمه هایی که به صورت مشترک از یک کتاب تهیه شده می پردازیم، می توانیم به نکات جالبی پی ببریم که خود می تواند موضوع یک گفتار دیگر باشد.

در گفت و گوی کتاب هفته با دبیر طرح وزارت ارشاد تشریح شد

جزئیات انتشار ۱۰۰ کتاب از داستان نویسان

کامران پارسی نژاد یکی از منتقدان و نویسندگان مطرح معاصر است. این منتقد که چندی پیش عنوان دومین یادداشت برتر جشنواره مطبوعات را از آن خود کرده، دبیری مجموعه ای را عهده دار شده است که در آن ۱۰۰ اثر از نویسندگان پس از انقلاب، منتشر می شود. پارسی نژاد طرح مذکور را طرحی در حد و قامت ملی می داند و معتقد است که روند انتشار کتاب های ادبیات معاصر گرچه در ابتدا صد نویسنده را در بر می گیرد اما به تدریج دایره ای وسیع تر خواهد داشت و آثار نویسندگان بیشتری - چه در میان پیشکسوت ها و چه در میان جوان ها - منتشر خواهد شد. وی در مورد چگونگی شکل گیری این طرح می گوید: «این موضوع ابتدا به ذهن دکتر پرویز رسید. طرحی که ایشان در نظر داشت این بود که تعداد نامحدودی از آثار ادبیات داستانی منتشر شود اما در ابتدای راه تصمیم بر این شد که به صد نویسنده ادبیات پس از انقلاب بسنده کنیم.»

پارسی نژاد سپس به دایره وسیع این طرح اشاره می کند و می گوید که انتشار آثاری درباره پیدایش ادبیات داستانی تا روزگار حاضر، هدف نهایی این طرح است. وی در توضیح بیشتر می افزاید: «ما در نظر داریم آثار منتخب صد سال ادبیات داستانی ایران را منتشر کنیم. از همین رو ممکن است این تعداد حتی تا ۵۰۰ اثر هم برسد.»

به گفته پارسی نژاد، هدف از این طرح ماندگار ساختن آثار ادبیات داستانی و گسترش بیشتر آن است. وی ارائه این آثار به کتابخانه ها و مراکز فرهنگی و پخش مناسب آن در کتابفروشی ها را اعلام می داند که نسل کتابخوان ما بیشتر با ادبیات داستانی معاصر ایران آشنا شوند. وی خاطر نشان می کند: «تلاش ما این است که بدون هیچ محدودیت خاصی نویسندگان را جذب این مجموعه کنیم نه این که نویسندگان خاصی را انتخاب کرده و نسبت به چاپ آثارشان اقدام کنیم. ما در نظر داریم این طرح به اقدامی ملی تبدیل شود.»

از پارسی نژاد می پرسیم که با توجه به تعداد نویسندگان ادبیات داستانی، نحوه گزینش این نویسندگان و آثارشان چگونه خواهد بود و آیا برای این منظور کمیته ای تشکیل شده است. وی به چگونگی اجرای این طرح ملی اشاره می کند و می گوید: «مانمی خواستیم با برداشتن سنگی بزرگ، عملاً کار با دشواری روبه رو شود. به همین علت با انتشار کتاب از صد نویسنده شروع کردیم، چرا که اگر طرح در ابتدا با گستره بزرگتری آغاز می شد، ممکن بود در نیمه راه بماند. ما برای انتشار کتاب نویسندگان را گزینش نمی کنیم. در واقع هدف ما این است که همه نویسندگان بتوانند آثار خود را در این مجموعه به چاپ برسانند.»

این منتقد و نویسنده سپس به موضوعات نامحدود آثار منتشر شده در این طرح اشاره می کند و می افزاید: «برخی گمان می کردند که قرار است در این طرح فقط آثاری به چاپ برسد که مرتبط با دفاع مقدس باشد، اما ما محدودیت موضوعی نداریم و داستانی را که قابلیت های تکنیکی داشته باشد و همچنین بتواند از وزارت ارشاد مجوز انتشار بگیرد را در قالب این طرح منتشر می کنیم.»

پارسی نژاد در ادامه به همکاری نکردن برخی از نویسندگان می پردازد و عنوان می کند که گاه ارتباط بین مسئولان این طرح و نویسندگان مذکور ایجاد نشده است. امیدواریم این نویسندگان نیز به ما اضافه شوند تا ما کار را به شکل بهتری پیش ببریم. گاه در

پی نویسنده ای بودیم، اما پیدایش نکرده ایم. برخی از نویسندگان هم در حال حاضر اثری را برای چاپ پیشنهاد نکرده اند. احساس من این است که اگر این طرح به عنوان یک طرح ملی جا بیفتد، افراد بسیاری در آن حضور می یابند.»

از پارسی نژاد می پرسیم که آثار چاپ نشده نویسندگان برای انتشار در این طرح مورد نظر است یا آثار چاپ شده نیز می تواند برای انتشار مطرح باشد. وی تأکید می کند که محدودیتی در این مورد وجود ندارد و اصراری برای تازه بودن اثر نیست. این منتقد می افزاید: «انتخاب و گزینش آثار به عهده نویسندگان است. هدف ما این است که خود نویسندگان بهترین کارش را به ما معرفی کنند. گرچه ممکن است این گزینش به انتخاب یک رمان منتهی شود و یا یک مجموعه داستان.» پارسی نژاد سپس به انتخاب آثار ۴۵ نویسنده اشاره می کند و خبر از انتشار قریب الوقوع این آثار می دهد. به گفته وی این آثار هم اکنون در مرحله چاپ و تولید قرار دارند. وی به پرداخت حقوق مولف توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اشاره می کند و می گوید که تلاش بر این است که حقوق نویسندگان به صورت کامل پرداخت شود.

پارسی نژاد سپس به شمارگان بالای این آثار می پردازد که دست کم ۱۲ هزار عنوان خواهد بود. وی در توضیح بیشتر می گوید: «این تعداد نسخه در سه چاپ منتشر می شوند و با توجه به ارتباطاتی که وزارت ارشاد با کتابخانه ها دارد، امیدواریم کتاب ها به خوبی در سطح کشور توزیع شود. از طرفی امیدواریم عرضه این آثار در بازار کتاب نیز به خوبی صورت گیرد. این منتقد و نویسنده در ادامه به پخش این آثار در مراکز فرهنگی اشاره می کند و معتقد است که هدف اصلی از انتشار این آثار، حضور و معرفی آن در جوامع ادبی است. وی می افزاید: «البته در مورد توزیع و پخش آثار، قطعاً مسئولان توضیحات مبسوطی خواهند داد.»

پارسی نژاد سپس به حوزه هایی اشاره می کند که برای این طرح در نظر گرفته شده است. وی عنوان می کند که در آثار حوزه نوجوان و بزرگسال و دو ژانر داستان کوتاه و رمان برای انتشار در این طرح در نظر گرفته شده است. به گفته او نویسندگان می توانند در هر کدام از این حوزه ها اثر خود را ارائه کنند. وی اضافه می کند: «اگر نویسنده ای در دو ژانر رمان و داستان کوتاه آثاری داشته باشد، برای انتشار باید یکی از این دو ژانر را برگزیند.» پارسی نژاد سپس به نویسندگانی همچون محمدرضا بایرامی، ابراهیم حسن بیگی، فریدون عموزاده خلیلی و داریوش عابدینی اشاره می کند که در دو حوزه نوجوان و بزرگسال آثار خود را برای انتشار ارائه داده اند. وی همچنین نویسندگان دیگری را نام می برد که آثار خود را به طور اختصاصی در حوزه نوجوان ارائه داده اند؛ نویسندگانی همچون محمد میرکیانی، امیر مرادحاصل، جعفر ابراهیمی (شاهد) و داوود امیریان. وی در مورد نویسندگانی که آثار خود را در بخش بزرگسال ارائه کرده اند به راضیه تجار، فیروز زنوزی جلالی، محمدعلی علومی، ابوالقاسم قیصری، انوشه مرادی و سعید عاکف اشاره می کند و سپس خبر از بررسی ۲۵ اثر دیگر می دهد که به زودی و پس از طی مراحل اولیه به چاپ خواهند رسید. پارسی نژاد اظهار امیدواری می کند که این آثار از سوی جامعه فرهنگی با استقبال خوبی روبه رو شود و سبب شود که این حرکت وارد مرحله تازه ای شود تا آثار نویسندگان بیشتری در این طرح مورد استفاده قرار گیرد.

یادداشت

یوسف داوودی

کتابی برای همه فصل ها

یکی از مشکلات پژوهشگران و دانشجویان در حوزه ادبیات این است که آنها در بیشتر موارد، با مشکل منابع روبه رو هستند. به طور مثال اگر دانشجویی بخواهد آثار برگزیده یک نویسنده معاصر را بخواند، با مشکلات عدیده ای روبه رو می شود که بیان آن طوماری دراز می طلبد. حتی آثار برخی از نویسندگان را نیز نمی توان به سهولت در بازار نشر یافت. برای مثال نویسنده ای که این روزها نامی در عرصه ادبیات داستانی به حساب می آید، هنگام انتشار اولین اثرش، به طور قطع نویسنده ای گمنام بوده است. از این رو شاید بسیاری از کتابخانه ها اثر این نویسنده را تهیه کرده باشند. حال دانشجو و پژوهشگری که می خواهد زندگی و آثار این نویسنده مطرح را مورد بررسی قرار دهد، اغلب با مشکل مواجه می شود. اما اگر منتخبی از آثار این داستان نویس منتشر شود و یکی از داستان های کتاب او را در آن بیاید، پژوهشگر دست کم تا اندازه ای با کار نویسنده در گام اول آشنا می شود. انتشار مجموعه آثار صد نویسنده ادبیات انقلاب را می توان گامی در راستای رفع این مشکل عنوان کرد. این مجموعه آثار در عین حال می تواند مزایای دیگری نیز داشته باشد که در ادامه به برخی از آنها اشاره می شود.

مجموعه آثار صد نویسنده ادبیات داستانی انقلاب، منتخبی از بهترین داستان های این سال ها را در کنار هم گرد خواهد آورد. این آثار می تواند آینه ای باشد که بازتاب مناسبی از ادبیات داستانی سال های پس از انقلاب را به نمایش می گذارد. این مجموعه می تواند پژوهشگران را برای کار بر روی ادبیات سال های پس از انقلاب صاحب منبع قوی و موثری کند.

از دیگر سو تاکنون آثار ادبیات داستانی منتشر شده پس از انقلاب و توسط نویسندگان این نسل، کمتر در مجموعه ای واحد قرار گرفته است. این مهم نه تنها می تواند تحولات ادبی را در طول سال های اخیر به خوبی نمایش دهد بلکه می تواند تفاوت سبک های مختلف نویسندگان را نیز به نمایش بگذارد. این آثار که با فرم ها و ساختارها به بیان روایی ویژه خود دست یافته اند، می توانند به نویسنده جوان و علاقه مند فرم های متعددی را برای نوشتن پیشنهاد کنند. از این روی یکی از مخاطبان اصلی مجموعه آثار ادبی صد نویسنده پس از انقلاب می توانند نویسندگان جوانی باشند که در جست و جوی نمونه های عینی و ملموس فرم داستان ایرانی هستند.

در کنار همه این موارد، مجموعه این آثار می تواند تاریخ انقلاب اسلامی از زبان نویسندگان باشد. چرا که ایشان در آثار خود به برهه ای از اتفاقات این سال ها، از جمله دفاع مقدس، نقش معنویت در جامعه و مسائل اجتماعی و سیاسی مرتبط پرداخته اند که قطعاً می توانند برای علاقه مندان به تاریخ کارآمد باشند. هرچند نویسندگان خود را گاه چندان به واقعیات عینی پایبند نمی دانند، اما نگره و بیان ویژه داستانی آنها می تواند نکات بسیاری را برای پژوهشگران مسائل اجتماعی، سیاسی و تاریخی به همراه داشته باشد.

نکات فراوانی را می توان در مزیت این مجموعه آثار بیان داشت، با این همه نمی توان از نقش پررنگ نویسندگان و معرفی آنها به جامعه فرهنگی چشم برداشت. این آثار چنان که متولیان آن در نظر دارند در کتابخانه های کشور قرار می گیرند و به طرز شایسته ای در بازار کتاب توزیع می شوند. از طرف دیگر، محققان نام های جدیدی را در این آثار خواهند شناخت که گرچه بیشتر کمتر مورد توجه بودند، اما این آشنایی ثمرات بسیاری برایشان خواهد داشت.

انتشار کتاب‌های مرجع جنگ در گفت و گو با رئیس کنگره ۳۶ هزار شهید استان تهران

نشانی خاکریز در دست نویسنده

سازمان‌ها و مراکز مختلفی در عرصه حفظ و تثبیت ارزش‌ها و دستاوردهای هشت سال دفاع مقدس و نشر و انتقال این ارزش‌ها فعالیت می‌کنند. سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس که کمتر از هفت سال از عمر آن می‌گذرد از جمله این سازمان‌هاست. سازمان حفظ آثار به نوعی زیرمجموعه بنیاد حفظ آثار محسوب می‌شود و مأموریت‌های آن را در حیطه سپاه پاسداران اجرایی می‌کند. البته به گفته رئیس سابق سازمان حفظ آثار و وظایف و اختیارات این دو سازمان از هم تفکیک شده و مشخص است. در سال ۷۹ سردار فتح‌الله جعفری به پیشنهاد سردار صفوی فرمانده کل سپاه و سردار احمدیان رئیس ستاد مشترک سپاه پاسداران سازمان حفظ آثار را تأسیس و تنها با ۲۴ میلیون تومان بودجه مسئولیت آن را برعهده گرفت. سردار جعفری از فرماندهان هشت سال جنگ است. سردار جعفری همچنین در عرصه تالیف نیز فعال است به طوری که کتاب «جزایه» او در دهمین دوره انتخاب کتاب سال دفاع مقدس رتبه دوم بخش خاطره را از آن خود کرد. وی چند هفته‌ای است که مسئولیت ستاد کنگره ۳۶ هزار شهید استان تهران را برعهده دار شده است و همچنان رابطه تنگاتنگی با سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس دارد. در این گفت و گو سردار جعفری از دوره هفت ساله ریاست خود بر سازمان و فعالیت‌هایی که انجام داده است سخن می‌گوید. به گفته وی به زودی که بیش از یک میلیون سند جمع‌آوری شده در سازمان به زودی در قالب کتاب‌های مرجع منتشر و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

اهدافی که سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس دنبال می‌کند چیست؟
پس از تأسیس سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس چهار مأموریت برای آن تعریف کردیم. یکی تشکیل ستاد کنگره‌ها و برگزاری یادواره شهدا در سراسر کشور، دوم برنامه راهیان نور، دیگری جمع‌آوری، حفظ و نگهداری آثار و اسناد جنگ و تشکیل بانک جامع اطلاعات دفاع مقدس که واحد تحقیقات و جمع‌آوری نام داشت و وظیفه‌های دیگری نیز در حوزه تبلیغات و هنر تعریف شد. حدود هفت سال از عمر این سازمان می‌گذرد. با توجه به مأموریت‌ها و وظایفی که نام بردید دستاورد این سازمان چه بوده است؟

ستاد کنگره‌ها در مراکز استان‌ها نهادینه شده است. این کنگره‌ها مسئول برگزاری یادواره شهدا در استان‌ها هستند به طوری که در سال ۱۳۸۵ حدود ۶۰۰۰ یادواره در سراسر کشور برگزار شد. پیش‌بینی ما برای امسال نیز حدود ۶۲۰۰ یادواره بوده است که بسیاری از آنها انجام شده یا در حال انجام است. این در حالی است که در ابتدای کار از سازمان حفظ آثار توقع برگزاری بیش از ۲۰۰ یادواره نبود. در مورد یادواره‌ها هم باید گفت که برای سازمان فرقی ندارد که شهدا سرباز، افسر، بسیجی، اداری و... باشند. از دیگر اقدامات مثبت سازمان، جمع‌آوری آثار و اسناد جنگ است به طوری که می‌توانیم ادعا کنیم که یک بانک جامع اطلاعاتی در سازمان شکل گرفته که

البته هنوز کامل نشده است. اما ساختار بانک اطلاعات سازماندهی و مشخص شده که نیازها و ضرورت‌های ما چیست و از چه مسیری می‌توان به آنها دست یافت. من بخشی از زمان خود را به این کار اختصاص دادم تا اسناد جنگ را از شروع تجاوز دشمن تا پایان آن جمع‌آوری، تعریف و تدوین کنم تا آماده بهره‌برداری شوند.

در این مدت ارتباط ما با شبکه‌های تلویزیونی برقرار و روز به روز گسترده تر شد. ما میهمانان برنامه‌های تلویزیونی را انتخاب و برای حضور در برنامه‌هایی که به مناسبت‌های مختلف تدارک دیده می‌شد آماده کردیم که شکر خدا حضور بسیار موثری هم داشتند. هر چند مقدرات و امکانات ما بیش از این نبود، اما با این وجود وقت بسیاری برای انجام این اقدامات گذاشته شد و از بسیاری استعدادها نیز استفاده کردیم. به هر حال سازمان حفظ آثار در طول این هفت سال می‌توانست بهتر از این عمل کند.

اسناد جمع‌آوری شده کاملاً از هم تفکیک و تقسیم‌بندی شده‌اند. این بخش‌ها شامل اطلاعات صوتی، تصاویر و مکتوبات است که حجم قابل توجهی بالغ بر یک میلیون سند را شامل می‌شود

در حال حاضر چه تعداد ستاد کنگره در کشور وجود دارد؟
در هر استان یک ستاد کنگره در حال فعالیت است به علاوه ستاد کنگره شهدای روحانی که در قم قرار دارد، جمعاً ۳۱ ستاد کنگره شهدا داریم. شما از بانک جامع اطلاعات دفاع مقدس نام بردید. اطلاعات و منابع این بانک شامل چه مواردی است؟

طرح‌های عملیاتی، نتایج گزارش‌های عملیات‌ها، دستنوشته‌ها، فیلم‌ها، عکس‌های خودی و دشمن و... در سال‌های ابتدایی جنگ حجم این اطلاعات و اسناد بسیار کم است، اما هر چه به پایان جنگ نزدیک می‌شویم به واسطه افزایش دوربین‌های فیلمبرداری و عکاسی، ضبط صوت و... این اسناد افزایش یافته است.

آیا این اسناد و اطلاعات به صورتی مشخص از هم تفکیک شده‌اند؟

بله. اسناد جمع‌آوری شده کاملاً از هم تفکیک و تقسیم‌بندی شده‌اند. این بخش‌ها شامل اطلاعات صوتی، تصاویر، مکتوبات و... است که حجم سنگینی بالغ بر یک میلیون سند را شامل می‌شود. از ستاد کنگره در استان‌ها بیشتر عکس‌ها و اسناد مربوط به رزمندگان، تجهیزات و... را به بانک اطلاعات سازمان می‌فرستند که این تصاویر معمولاً در نمایشگاه‌های عکس عرضه می‌شود یا این که در گویاسازی از آنها استفاده می‌شود. بخشی نیز در تلویزیون به نمایش درخواهد آمد. کما این که مردم در سوم خرداد و هفته دفاع مقدس امسال فیلم‌های جدیدی از دوران جنگ دیدند. به عبارت دیگر اسناد گردآوری شده در این بانک راکند نخواهد ماند بلکه پس از گویاسازی و تشکیل شناسنامه به شیوه‌های مختلف بهره‌برداری می‌شود.

از تعداد اسناد گویاسازی شده آماری دارید؟
هر سندی که به این بانک اضافه می‌شود، پس از پرونده‌سازی به سرعت گویاسازی می‌شود. مثلاً اگر شما دنبال عکس رودخانه کرخه باشید، به راحتی آن را پیدا خواهید کرد اما از تعداد اسنادی که گویاسازی شده‌اند آمار مشخصی به خاطر ندارم. اگر نویسندگان عرصه دفاع مقدس برای تالیف کتاب به این اسناد نیاز پیدا کنند، امکان دسترسی به بانک اطلاعات سازمان حفظ آثار را خواهند داشت؟

باید مشخص کنند که سند مورد نیاز آنها چیست. یعنی به صورت ریز و جزئی. در این صورت می‌توانند از همه اسناد جز آنهایی که محرمانه‌اند بهره‌برداری کنند. اما نویسندگانی که به ما مراجعه کرده‌اند می‌گویند که ما همه اسناد را می‌خواهیم و هر چه اطلاعات دارید در اختیار ما بگذارید. این امکان‌پذیر نیست. اما اگر به صورت مکتوب درخواست کنند که عکس مثلاً فلان خاکریز یا فلان جاده را می‌خواهند ما سند یا عکس مربوطه را در اختیار آنها خواهیم گذاشت.

همان‌طور که می‌دانید هر سندی که در اختیار نویسنده قرار بگیرد تأثیر مستقیم و زیادی بر کیفیت اثر او به خصوص در آثار پژوهشی خواهد داشت. آیا امکان استفاده مولفان از این اسناد محرمانه به صورت کنترل شده وجود دارد؟

نه. این امکان وجود ندارد. این اسناد محرمانه ممکن است حتی تا سال‌ها منتشر نشوند. با توجه به درخواست نویسنده و آن هم درخواست مشخص ما، فقط می‌توانیم اسنادی را که جنبه محرمانه ندارند در اختیار آنها قرار دهیم. آیا تا به حال اعلام آمادگی کرده‌اید که بانک

بازشناسی ادب پایداری

رضا حاجی آبادی: بیست و هفت سال پیش، یک سال و هفت ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی - و بعد از چند ماه تحرکات محدود - تجاوز ارتش عراق به خاک جمهوری اسلامی آغاز شد. بدون شک تجاوز صدام به ایران از نظر اصول جنگی در بهترین شرایط صورت گرفت. فتح هفت روزه تهران نیز با نگاهی به همین اصل در رویاهای صدام رقم خورد.

شاید دیر شده باشد

اکنون و بعد از ۲۷ سال از آغاز و نزدیک ۲۰ سال از پایان جنگ تحمیلی، وقت آن رسیده است که به حوادث و افتخارات سال‌های پایداری نگاهی دیگر داشته باشیم. بی تردید بازشناسی دوران دفاع مقدس می‌تواند سرمشق مناسبی برای حل مشکلات حال و آینده باشد. به نظر می‌رسد گذشت این زمان ۲۰ ساله امکان نگاه واقع‌گرایانه و به دور از تب و تاب روزهای جنگی را فراهم آورده باشد، چون از این پس هر چه از فضا و زمان پایداری دور می‌شویم، ترسیم آن برای آیندگان سخت‌تر خواهد بود. شاید به همین دلیل باشد که رهبر فرزانه انقلاب در دیدار با هنرمندان از تمامی آنها خواستند به تولید آثاری در این وادی همت بگمارند. ایشان با نگاه به همین موضوع در جمع نویسندگان و هنرمندان در دوم خرداد ۱۳۷۷ فرمودند: «قصه جنگ را هم الان باید نوشت. زمان جنگ، خاطرات جنگ را می‌شد نوشت. همین کاری که شما کردید. اما قصه جنگ یک چیز دیگر است. هنرمندی که می‌خواهد از این ماجرا یک قصه دربیآورد، بایستی بر فضا مسلط باشد تا بتواند از همه عناصر استفاده کند، اصلاً خاصیت کار هنری این است.»

سهم دفاع مقدس از بازار نشر

دفاع مقدس از جمله حوزه‌های مظلوم و البته بحث‌برانگیز عرصه نشر کشورمان است. البته طی سال‌های گذشته کتاب‌های بسیاری در این حوزه منتشر شده است اما حضور اغلب آنها - به جز تعدادی که موفقیت‌هایی به دست آورده‌اند - در بازار کتاب و در دست مخاطبان، هر روز کمتر از روز قبل است. به گواه آمار در سال ۱۳۸۵ بیش از ۵۰ هزار عنوان کتاب در جمهوری اسلامی منتشر شده است، در این میان اما سهم ادب پایداری از این عناوین به زحمت به ۴۰۰ عنوان یعنی کمتر از یک درصد می‌رسد. این موضوع زمانی رنگ یک واقعیت تلخ به خود می‌گیرد که بدانیم در طول این ۲۷ سالی که از آغاز تجاوز دشمن می‌گذرد تعداد عناوین منتشر شده مرتبط با فرهنگ پایداری به هشت هزار عنوان هم نمی‌رسد! آیا واقعاً سهم دفاع مقدس - به عنوان بخشی از تاریخ ۲۷ ساله انقلاب اسلامی - از نشر کتاب در جمهوری اسلامی ایران همین است؟ شاید به دلیل همین سهم ناچیز است که رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای شورای مرکزی جشنواره کتاب سال دفاع مقدس خطاب به نویسندگان معاصر می‌فرمایند: «اینجا بی‌مناسبت نیست که یک گله عمومی نیز از نویسندگان این هفتاد، هشتاد ساله اخیر این کشور بکنیم. هم اینان که از اروپا و از غرب خواستند همه چیز را یاد بگیرند و آنها را قبله خودشان قرار دادند. اینها نیامدند یک کار و یک محصول و اثر قابل مقایسه با آثار نویسندگان بزرگ دنیا ارائه بدهند.»

بیش از ۵۰۰۰ ناشر در ایران به امر انتشار آثار مکتوب مشغول هستند که از این میان بالغ بر ۱۰۰۰ ناشر هستند که به صورت حرفه‌ای در این صنعت فعالیت می‌کنند. از میان حدود ۱۰۰۰ ناشر - که سالانه دست کم ۱۲ عنوان کتاب چاپ می‌کنند - تنها نزدیک به ۲۰ ناشر هستند که به طور متناوب در طول فعالیت خود چند اثر فرهنگی در زمینه ادب پایداری منتشر کرده‌اند.

باز تعریف ادب پایداری

ادبیات یکی از شاخصه‌های اصلی فهرستگان موضوعی کتاب توسط کتابخانه ملی و وزارت ارشاد است. ادبیات در این تعریف شامل زیرشاخه‌هایی نظیر شعر، داستان، داستان کوتاه، خاطره و... است. آنچه سبب شده است که ادب پایداری را موضوع و سرفصلی جدا از ادبیات بدانیم، وجود تمامی این زیرشاخه‌ها البته با محتوای پایداری است. با این فرض نباید از کنار ترسیم چنین موضوعی در فهرستگان کتابخانه ملی گذشت.

با توجه به نیاز حضور موضوعی با عنوان «ادب پایداری» در نمایه موضوعی آثار منتشر شده در جمهوری اسلامی ایران، ضرورت تعریف صحیح از این نمایه بیش از پیش ضروری به نظر می‌رسد. این که دایره شمول آثار دفاع مقدس و ادب پایداری تا کجاست یکی از اصلی‌ترین مسائل بازشناسی ادب پایداری است. بدون شک بازتعریف ادب پایداری توسط نخبگان این دوره نه تنها سبب تغییر در تعداد و عناوین کتاب‌های این بخش خواهد شد، بلکه دسترسی علاقه‌مندان و پژوهشگران را نیز به این آثار آسانتر خواهد ساخت.

بدیهی است این بازتعریف باید با مشارکت تمامی نویسندگان، محققان و نهادهای متولی و دست‌اندرکار امر کتابخوانی باشد. در حال حاضر برای جست‌وجوی آثار حوزه «ادب پایداری» می‌بایست در مدخل‌های مختلفی نظیر «جنگ ایران و عراق»، «خاطرات شهدا»، «جنگ» و... به جست‌وجو پرداخت. نکته دیگر در این بازشناسی، بسط دایره شمول آثار ادب پایداری است. به عبارت دیگر با بسط دایره شمول کتب دفاع مقدس، بخش قابل توجهی از کتاب‌های منتشر شده سال‌های گذشته در این حوزه قرارخواهند گرفت. از منظر برخی کارشناسان، وجود یک قطعه شعر با موضوع دفاع مقدس در یک مجموعه و یا تصویر حوادث جنگ در یک رمان سبب می‌شود که اثر مزبور حتی اگر عنوان ادب پایداری نداشته باشد، در این حوزه قرار گیرد.

از جنگ، گزارش جلسات، طرح‌های عملیاتی، تجهیزات و وضعیت دشمن، عکس‌هایی که خود او گرفته بود و... از جمله اسنادی است که از شهید باقری بر جای مانده است.

از آن جایی که خود این شهید بزرگوار نیز دست به قلم بوده، تمام جزئیات جنگ را ثبت کرده است. بنابراین ما در جریان جمع‌آوری اسناد متوجه شدیم که حجم آثاری که از شهید باقری بر جای مانده قابل ملاحظه است. مثلاً حدود ۳۰۰ نقشه عملیاتی از او موجود است. من این موضوع را با فرماندهان جنگ و سپاه مطرح کردم. آنها پیشنهاد کردند که ما این اسناد را تکمیل و در قالب کتاب‌هایی مرجع منتشر کنیم. من وقت خاصی هم برای این کار نگذاشتم و عمدتاً درگیر کارهای سازمان بودم. بسیاری هم به ما مراجعه کردند و خواستار استفاده از این اسناد شدند، اما پروژه ناقص بود و این اسناد هم حلقه‌های مفقوده داشت که می‌بایست کشف می‌شدند. زیرا اسناد متعلق به شهید باقری کاملاً زنجیروار است. بنابراین اسناد در اختیار هیچ‌کس قرار نگرفت.

در حالی که در سال ۸۳ آثار جمع‌آوری شده از این شهید تفکیک، تایپ و سازماندهی شده اما در سال‌های ۸۴ و ۸۵ به دلیل کمبود بودجه پروژه کاملاً به حالت تعطیل درآمد. در سال ۸۶ نیز وقت آنچنانی برای پروژه گذاشته نشد و فقط به کارها کمی نظم و ترتیب داده شد. به علاوه پروژه شهید باقری یک کار تبلیغاتی نیست، بلکه بیشتر به درد نخبگان و محققان جنگ می‌خورد. به علاوه باید به این نکته نیز توجه داشت که پروژه شهید باقری پروژه‌ای است که بسیاری از ابعاد ناشناخته جنگ از پس آن هویدا می‌شود و جزئیات مرتبط با فرماندهان جنگ مشخص می‌شود. زیرا او هم از جایگاه بالایی در بین فرماندهان جنگ برخوردار بوده است و نیز همه اسناد را خودش خلق کرده است. به نظر برای شهید باقری هیچ کاری صورت نگرفته است و این شهید عزیز بسیار مظلوم واقع شده است.

این پروژه کی منتشر می‌شود؟

این کار زمان می‌برد. اسناد مربوط به شهید باقری باید کاملاً تدوین شود. یعنی مثلاً در کنار گزارشی از این شهید، عکس و نقشه مربوط به آن را که توسط خود او تهیه شده قرار می‌دهیم تا محقق و بیننده به راحتی موضوع را دریابد. بسیاری از اسناد دیگر نیز باید گویاسازی شود مثلاً شهید باقری در جایی گفته است: «با مرتضی رفتیم جلسه گذاشتیم» باید مشخص شود که منظور از مرتضی کدام مرتضی است. به علاوه بخش‌هایی از گفت‌وگوهای بی‌سیم نیز قابلیت انتشار ندارند که طبیعتاً باید این مراحل طی شود و سپس کتاب‌ها منتشر شوند.

در مورد سایر شهدا چه فعالیت‌هایی صورت گرفته است؟

آثار سایر شهدا نیز جمع‌آوری شده است. اما اسناد مربوط به آنان بسیار کمتر و در حد یک دفترچه است.

این اقدامات فقط در مورد فرماندهان رده بالای جنگ صورت گرفته است؟

یکی از کارهایی که مادر کنگره‌ها انجام دادیم این بود که روشن کنیم که نقش بسیجیان در جنگ چه بوده است. اگر این مشخص نشود قطعاً نقش فرماندهان نیز ناشناخته خواهد ماند. در واقع این بسیجیان بودند که جنگ را اداره کردند.

مدیر کل دفتر مطالعات و تحقیقات بنیاد شهید و امور ایثارگران از تدوین فرهنگ اعلام شهدای تهران بزرگ تا پایان سال خبر داده است. از آنجایی که شما هم اکنون رئیس ستاد کنگره ۳۶ هزار شهید استان تهران هستید، آیا انجام این کار به عهده شماست؟

در واقع ما ستاد انجام پروژه هستیم. ما نمایندگان حدود ۴۰ سازمان از جمله وزارتخانه‌های مختلف جلسه گذاشتیم و وظایف هر یک را مشخص کردیم. هر سازمان موظف است زندگینامه شهدای خود را تهیه و تدوین کند که در این زندگینامه علاوه بر مشخصات شهداء فعالیت‌های آنان نیز ذکر خواهد شد.

اطلاعات خود را در اختیار نویسندگان عرصه دفاع مقدس قرار دهید؟

نه. این کار را نکرده‌ایم، نمی‌توانیم هم بکنیم. زیرا ما در حال تکمیل بانک اطلاعات بودیم. ما این اسناد را در قالب کتاب‌های مرجع و براساس تاریخ سازماندهی و تدوین می‌کنیم و پس از انتشار در اختیار داوطلبان قرار می‌دهیم، که محققان به جای مراجعه به سند به کتابی که حاوی اسناد مختلف است مراجعه کنند و تصمیم داریم این کتاب‌های مرجع را در شمارگان بالا منتشر و در اختیار کتابخانه‌های مختلف قرار دهیم.

این کتاب‌ها کی منتشر می‌شوند؟

سازمان حفظ آثار در حال فعالیت و تکمیل این اسناد است و قطعاً آنها را منتشر می‌کند اما زمان مشخصی را نمی‌توان اعلام کرد.

در عرصه دفاع مقدس مراکز متعددی در حال فعالیت هستند. در این بین نسبت سازمان حفظ آثار با بنیاد حفظ آثار چیست؟

بنیاد حفظ آثار یک رده ستادی و متعلق به کل نیروهای مسلح است اما سازمان در رده صف بنیاد قرار دارد و متعلق به سپاه پاسداران است. ما با بنیاد ارتباطات گسترده و فعالیت‌های مشترکی داریم.

یعنی شما نمی‌پذیرید که فعالیت سازمان حفظ آثار با بسیاری از مراکز از جمله بنیاد موازی است؟

چرا. اما ما در زمان جنگ تحمیلی چندین لشکر داشتیم؛ آیا بهتر بود همه را منحل و تبدیل به یک لشکر می‌کردیم؟ نه این‌طور نبود. بلکه این تعدد به خاطر دامنه و وسیع کار بود. در حال حاضر نیز وظایف مراکز متعدد از جمله روایت فتح، مرکز تحقیقات جنگ، بنیاد حفظ آثار و... مشخص و بدون تعارض با هم است. به علاوه ما با هم جلسات و ارتباطات مستمری داریم و حد و حدود وظایف و اختیارات همه سازمان‌ها مشخص است. مثلاً یادواره‌ها را نیروی مقاومت سپاه با نظارت سازمان حفظ آثار برگزار می‌کند. کنگره‌ها عمدتاً متعلق به سپاه است و...

خیلی‌ها از جمله شما کتاب‌های تولیدی در عرصه دفاع مقدس را فاقد زوایای پنهان جنگ می‌دانند. آیا می‌توان گفت برخی از این زوایای پنهان اسنادی است که در بانک‌های اطلاعاتی نگهداری می‌شود؟

نه. این‌طور نیست. ببینید عده‌ای فقط به بعد سیاسی جنگ می‌پردازند. برخی دیگر تنها مسائل فرهنگی و معنوی و عده‌ای دیگر جنبه نظامی جنگ را مورد تأکید قرار می‌دهند. به نظر من جنگ همه این ابعاد را دارد اما در هشتاد سال دفاع مقدس نکته مهمی که وجود داشت این بود که حضرت امام خمینی (ره) توانست یک بنیان و مدیریت را بر جنگ حاکم کند. ما در جنگ تحول انقلابی داشتیم؛ حضور مردم در جنگ کار ساز بود، نقش و حضور سپاه در این تحول غیرقابل چشم‌پوشی است عرصه دفاع مقدس هم سپاه و هم ارتش را ساخت. یعنی یک سری از زوایای ناگوار جنگ وجود دارد که خوشبختانه کم‌کم مورد توجه واقع شده است. اما فرهنگی به نام خط‌شکنی در جنگ به وجود آمد که در آن رزمندگان ما توانستند دشمن را بشکنند. این زاویه اهمیت و پرداخت بیشتری را می‌طلبد. ما هرگز نتوانسته‌ایم خط‌شکنی این بسیجیان را در قالب تصاویر یا نوشتار درآوریم. اگر خط‌شکسته نمی‌شد، هیچ‌گاه پیروزی به دست نمی‌آمد. به عبارت دیگر این خط‌شکنی‌ها فقط معنویات و دعای محض نبود. برخی این حماسه‌ها را عملیات محض یا معنویات محض می‌دانند در صورتی که این حرکت ترکیبی از هر دو است.

سازمان حفظ آثار طرح ساماندهی اسناد و گزارش‌های شهید باقری را در محوریت کارهای خود قرار داده. تاکنون خروجی خاصی هم در این زمینه داشته‌اید؟

حجم کارهایی که شهید باقری در جنگ انجام داده است بسیار وسیع است. ما هم هیچ تقصیری نداریم. او در مدت ۲۹ ماه حضور در جبهه توانست حدود هجده هزار سند را از خود بر جای بگذارد. گزارش‌های لحظه به لحظه از جنگ، گزارش جامع

جشنواره تئاتر فجر با انتشار کتابهای نقد و تحقیق همراه می شود

جشن صحنه با تازه های پژوهش

بر کتاب های پژوهشی که در مورد آنها صحبت کردیم، سه نمایشنامه هم چاپ خواهیم کرد. نمایشنامه مخاطبان گسترده تری دارد و مخاطبان آن به حرفه ای ها و دانشگاهیان تئاتر محدود نمی شود.

تاکنون به بخش پژوهش در جشنواره تئاتر فجر سهم کمی داده شده است. به نظر شما جشنواره اساساً این ظرفیت را دارد که محلی برای عرضه آثار پژوهشی و مکتوب باشد؟

البته. ما امسال در پی همین ظرفیت سازی برای کار پژوهشی بودیم. این برای اولین بار است که در جشنواره تئاتر فجر شاهد بخش پژوهش هستیم. جشنواره همان طور که محلی برای ارائه اجراهای نمایشی است، می تواند محلی برای ارائه و معرفی آثار پژوهشی باشد و علاوه بر هنرمندان، پژوهشگران هم باید در جشنواره حضور داشته باشند. در بررسی های فراوان به این نتیجه رسیدیم که هیچ منبع جامع و علمی در مورد تئاتر بعد از انقلاب وجود ندارد به همین خاطر نمی توانستیم دریافتی درست از تئاتر سی سال اخیر داشته باشیم که برای رفع این نقیصه از پژوهشگران دعوت کردیم تا اطلاعات را گردآوری کنند و جشنواره تئاتر فجر را فرصتی مغتنم دانستیم تا این پژوهش ها عرضه شود. وضعیت نشر کتاب های نظری حوزه تئاتر را چگونه ارزیابی می کنید؟

در چند سال اخیر اوضاع اندکی بهتر شده اما راضی کننده نیست. این حجم از انتشار تکفوی علاقه مندان تئاتر را نمی کند چون در واقع ضعف در دو حوزه است. اول این که تعداد عناوین بسیار محدود است و دوم شمارگان بسیار پایین که این دومی فقط مخصوص رشته تئاتر نیست در همه زمینه ها پایین بودن شمارگان کتاب نگران کننده است. این یعنی ما از بسیاری کشورها عقب تر هستیم؛ البته شرایط نسبت به ده سال پیش بهتر شده است. عمده کتاب های نظری در حوزه تئاتر ترجمه است. مناسبانه ما تحقیقات بنیادین مبتنی بر تحقیق روشمند در حیطه تئاتر نداریم. ناشران هم بیشتر به دنبال انتشار ترجمه ها هستند؛ چون ترجمه سهل الوصول تر است. گرچه ترجمه این فایده را در پی دارد که با آرا و نظرات دیگران آشنا می شویم، اما باید تعادل برقرار شود. الان کفه ترازو به نفع ترجمه پایین رفته و تالیف در حوزه نظری تئاتر با بی مهری روبه رو شده است.

در پژوهش «۲۵ سال جشنواره تئاتر فجر» جامع است و به این ترتیب به ما امکان می دهد که ارزیابی صحیح تری از جشنواره های گذشته به عمل آوریم و در مورد مسائلی که ذکر شد، اظهار نظرهای درست تر و سالم تری داشته باشیم. آخرین نکته ای که ذکرش را لازم می دانم این است که پژوهش باید علمی باشد؛ در این صورت است که می توانیم ارزیابی قابل اتکا و معتبری داشته باشیم.

آیا روندی که در مورد جمع آوری اطلاعات جشنواره ها آغاز کرده اید در سال های آینده نیز ادامه خواهد یافت؟

بله. همین طور است. قرار است از این به بعد هر سال اطلاعات جشنواره ها گردآوری شود. برای محقق شدن این موضوع کتاب «۲۵ سال جشنواره تئاتر فجر» را در انتشارات ادواری مرکز هنرهای نمایشی تعریف کرده ایم تا هر سال این پژوهش به روز شود و اطلاعات جشنواره در اختیار علاقه مندان قرار گیرد.

مخاطبان کتاب هایی که در حاشیه جشنواره منتشر و توزیع می شود چه کسانی هستند؟

مخاطبان ما بیشتر اقدار خاص جامعه هستند. منظورم دانشگاهیان، محققان و حرفه ای های هنر تئاتر است البته امیدواریم که اقدار دیگر هم وارد حوزه مخاطبان تئاتر شوند. به همین منظور علاوه

بر دو سیاست کلی در طرح و اجرای پروژه های مذکور وجود داشت. نخست آن که جشنواره فجر را بهتر و بیش از پیش به دنیا معرفی کنیم. حتی شناخت فارسی زبانان نیز از جشنواره تئاتر فجر عمیق نبود؛ چون اطلاعات در دسترس نبود. این پروژه ها وسعت و عمق این شناخت را افزایش می دهند. دومین هدف ما تولید منابع برای محققان بود؛ منابعی که بر پایه های علمی استوار باشد و داده های آن باروش های صحیح تحقیقی گردآوری شده باشد.

وجه متمایز کننده کتاب هایی که برای جشنواره چاپ می شوند، از کتاب های دیگر تئاتری چیست؟

وجه تمایز، خود عنوان هاست. کتاب هایی که در حاشیه جشنواره منتشر می شوند، بهتر است با اصل و اساس آن جشنواره قرابت و همسویی داشته باشند، نه آن که هر مطلبی را به دلیل خالی نبودن عریضه در حاشیه جشنواره چاپ کنیم. از این قضیه که بگذریم احساس می کنم کار پژوهشی وابسته به جشنواره باید مانند دیگر آثار پژوهشی بدیع و تازه و از همه مهم تر جامع باشد. همان طور که مطلع هستید یکی از بحث های دامنه دار سال های اخیر در مورد جشنواره تئاتر فجر همین رقابتی یا غیر رقابتی بودن آن است و بحث هایی که در مورد چگونگی برگزاری جشنواره است. اطلاعات گردآوری شده

هر ساله همزمان با برگزاری جشنواره تئاتر فجر، مرکز هنرهای نمایشی آثاری را به صورت کتاب منتشر می کند. تاکنون این آثار غالباً به شکل نمایشنامه در اختیار خوانندگان قرار گرفته است. گاهی آثار نظری هم فرصت انتشار یافته اند، اما غالباً سیاست خاصی در انتشار این مجموعه ها دنبال نشده است. گرچه طی همین فرآیند نمایشنامه نویسان قابلی به جامعه هنری معرفی شده اند و یا بحث های نظری تئاتر اندکی رونق گرفته اند. امسال در آستانه بیست و ششمین جشنواره بین المللی تئاتر فجر دکتر سرسنگی، دبیر جشنواره اعلام کرد: «در این دوره سیاست های خاص پژوهشی پیگیری خواهد شد؛ به طوری که تنها به چاپ چند کتاب نظری اکتفا نشده و پژوهش هایی با مدیریت و نظارت جشنواره صورت خواهد گرفت. این پژوهش ها توسط تیم مدیریتی جشنواره طراحی و حمایت می شوند و با نظارت مستقیم ایشان تدوین و منتشر خواهند شد. هدف غایی این پروژه های پژوهشی ارتقای سطح کیفی جشنواره و تصمیم گیری بر مبنای داده های دقیق است.» آنچه خواهید خواند گفت و گویی است با دبیر بیست و ششمین دوره جشنواره فجر درباره کتاب هایی که امسال در ایام جشنواره به چاپ خواهد رسید.

در این دوره هم مانند سال های گذشته برنامه ای برای چاپ کتاب در کنار بخش های دیگر جشنواره در نظر دارید؟

امسال در ایام جشنواره تئاتر فجر چند مجموعه منتشر می کنیم. اولین کتاب، پژوهشی است با عنوان «۲۵ سال تئاتر فجر» که به دو زبان فارسی و انگلیسی چاپ خواهد شد. در این پژوهش مجموعه اطلاعات ۲۵ جشنواره پیشین بازیابی و گردآوری شده است. این اطلاعات شامل اجراها، عوامل آنها، نمایشنامه ها، بیانیه ها، آرای هیئت داوران، جوایز، تصاویر اجراها و هر آنچه در جشنواره تئاتر فجر تاکنون رخ داده است می شود. البته از آنجا که این اطلاعات با نظام خاصی مرتب نشده بود، بازیابی آنها دشواری های بسیاری به همراه داشت. در واقع این پژوهش، سنتی را مبنی بر ضبط اطلاعات اجراها در جشنواره های بعدی خواهد گذاشت. نکته بعد این که همه این اطلاعات را در سایت جشنواره قرار دادیم تا به راحتی برای دانشجویان، استادان و محققان این حوزه قابل دسترسی باشد. اثر دیگری که در کنار کتابچه «۲۵ سال جشنواره فجر» منتشر خواهد شد، اثری است با عنوان «تئاتر سال ایران».

موضوع این کتاب چیست؟

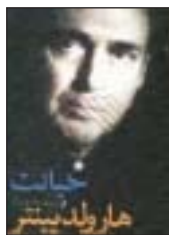
این کتاب نیز به دو زبان فارسی و انگلیسی در اختیار مخاطبان قرار خواهد گرفت. موضوع کتاب چنان که از عنوان آن برمی آید، اجراهای تئاتر ایران در سال گذشته و اطلاعات مربوط به آنهاست. علاوه بر اینها سه نمایشنامه هم چاپ می کنیم. آخرین پروژه پژوهشی که به صورت کتاب منتشر می شود ۱۶ اثر نظری با موضوع تئاتر شرق است. امسال بخش ویژه «تئاتر ملل» به تئاتر شرق می پردازد؛ به همین مناسبت با چند ناشر تهرانی، قراردادهایی تنظیم کردیم که طی آن از شش اثر مذکور برای چاپ حمایت خواهیم کرد.

سیاست گذاری ها و اهداف کلی جشنواره امسال برای چاپ این کتاب ها چیست؟

معرفی کتاب

نگاهی به «خیانت» نوشته «هارولد پینتر»

روایت سقوط

محمد مهدوی: «خیانت و دو نمایشنامه دیگر»

نوشته هارولد پینتر حاوی سه نمایش نامه است که توسط شعله آذر ترجمه شده و انتشارات نیلا آن را منتشر کرده است. پینتر در این سه نمایش نامه به خوبی نشان می دهد که اخلاق در غرب تا چه اندازه در آستانه فروپاشی است. نمایش نامه اول «خیانت» نام دارد و دو نمایش نامه دیگر، «زبان پشت کوهی» و «خاکستر به خاکستر» که از این میان «خیانت» و «خاکستر به خاکستر» بیش از آن یک نمایش نامه باشند، بازتاب دغدغه های دیرین پینتر در نمایش نامه های اولیه اوست. هر چند پینتر در «خیانت» فرمی متفاوت را تجربه کرده است. «خیانت» نمایش نامه ای است که از پایان، آغاز می شود.

در صحنه اول «جری» و «اما» در یک مکان عمومی نشسته اند و گذشته را مرور می کنند؛ گذشته ای که در ذهن «اما» پررنگ تر است و برای «جری» بیشتر خاطره ای است که تصویر چندان دقیقی را از صحنه های آن به یاد ندارد. در بافت زبان گفت و گوهای «خیانت»، تنش است که مدام متن را به ارتعاش درمی آورد. سطح اولیه زبان گاه می کوشد این تنش را ببوشاند اما تکرارها، مکث ها و دیگر ظرفیت های زبان گفتار، در لایه های پنهان گفت و گوها درون شخصیت ها را افشا می کنند. شخصیت های کوشند با حرف زدن از موقعیتی که به آن گرفتار شده اند، بگریزند اما گفت و گو و ساخت نمایش نامه مدام آنها را به سمت آن موقعیت پرتاب می کند.

این نشان نوعی از خودبیگانگی و در عین حال ناتوانی از ارتباط با دیگری و در نهایت ایجاد حفره هایی هولناک میان این دو وضعیت است که در شکل گفت و گوها نمود عینی می یابد یا مثلاً آنجا که پیشخدمت ایتالیایی بین «رابرت» و «جری» قرار می گیرد این بیگانگی عینی تر می شود. در «زبان پشت کوهی» پینتر، قدرت های تهدیدکننده را در قالبی عینی تر نشان می دهد و در «خاکستر به خاکستر» وضعیت قدری پیچیده تر می شود چرا که خاطره شخصیت زن این نمایش نامه، آشکارا بین واقعیت و وهم در نوسان است.

متون کهن بر بوم

تصویرسازی متون کلاسیک اگر چه دغدغه کمتر گرافستی در ایران به شمار می آید، با این همه از حساسیت خاصی برخوردار است. پرداختن به اشعار و حکایاتی که جزئی از تاریخ ادبیات کشور ما به حساب می آید کاری نیست که به سادگی قابل انجام باشد. لزوم مطالعه ادبیات آن دوره به همراه بررسی وضعیت اجتماعی مردمان آن زمان از ضروریاتی است که تصویرگر این متون باید مورد توجه قرار دهد. نام گذاری سال ۲۰۰۷ میلادی به نام سال مولانا و توجه به تصویرسازی کتاب هایی از این دست، به ویژه دیوان اشعار مولوی، بهانه ای بود که تصویرگران به این موضوع توجه کنند.

محمدعلی بنی اسدی، تصویرگر، درباره امکان تصویرسازی متون کلاسیک با شیوه ها و فرم های امروزی معتقد است که در شیوه تصویرسازی آثار بزرگسالان تغییرات بسیاری نسبت به گذشته به وجود آمده است. زمانی آثار بالزاک، مانند باباگوریو و یا کارهای چارلز دیکنز را که ورق می زدیم، اغلب، تصویرسازی هایی داشت که برای مخاطب عام و البته بزرگسالان انجام می شد که الان دیگر مورد توجه تصویرگران نیست.

او ادامه داد: در تصویرسازی متون قدیمی در ایران، مانند دیوان حافظ و خیام همیشه فرم های خاصی وجود داشت که بیشتر جزو آثار مرحوم محمد تجویدی بود ولی الان دیگر به آن شکل کار نمی شود. او معتقد است برای دانستن این نکته که چه نوع تصویرسازی برای متون قدیمی ما مناسب تر است نمی توان در تئوری به نتیجه رسید.

این تصویرگر در مورد تصویرگری آثار مولانا گفت: بیست سال پیش برای غزل های مولانا، تصویرسازی های ابتدایی انجام داده بودم، اما امسال که کارهایی را به مناسبت سال مولانا انجام دادم، اتفاق های تازه ای برای من رخ داد. آخر کار با این سوال روبه رو شدم که آیا ضرورتی دارد برای این تصویرهایی که ساخته ام از رنگ هم استفاده کنم؟ شیوه طراحی ام باید چگونه باشد؟ اینها سوال هایی است که نمی توان تپیش از انجام کار به آنها پاسخ داد. بنی اسدی در پاسخ به این سوال که آیا اساساً تصویرسازی با استفاده از فرم های امروزی و به تعبیر دیگر تصویرسازی مدرن می تواند برای چنین متونی مناسب باشد به مثبت بودن این نگاه اشاره کرد و افزود: جواب این سوال در یک نگاه کلی مثبت است اما باید نکاتی را در نظر داشت. باید به طور دقیق بدانیم درباره چه کتابی و چه متنی صحبت می کنیم. در این صورت می توان دقیقاً پاسخ مثبت یا منفی داد. بنی اسدی معتقد است که در این قضیه نقش مخاطب بسیار مهم است. باید دید مخاطب کدام شیوه را می پسندد و با کدام فرم ها ارتباط برقرار

با دیدن تابلوی مونا لیزا، تنها قدرت قلم نقاش نیست که توجهمان را جلب می کند. این تابلو در کنار تمام جنبه های هنری اش، نماینده یک تاریخ و دوره ای از یک فرهنگ و کشور است

می کند. این ارزیابی هم اتفاق نمی افتد مگر این که کارهای مختلفی در دسترس مردم قرار بگیرد تا امکان ارزیابی فراهم شود.

علی عامه کن، تصویرگر، در پاسخ به این سوال گفت: در هنر نقاشی همواره شاهد تغییر و تحولاتی بوده ایم که در بسیاری مواقع به ایجاد سبک های جدید منتهی شده است و این تغییر و تحولات تأثیرات بی انکار خود را بر زیرشاخه های تصویرسازی هم گذاشته است.

او در این مورد که پرداختن به متون کهن و کلاسیک با تصویرهای مدرن و امروزی چه تأثیری می تواند در جذب مخاطب بگذارد با اشاره به این که این کار نمی تواند چندان مورد پسند باشد، افزود: نمی توانم فکر کنم که چطور می شود با اشکال تجسمی ساده، اشعار کلاسیک را تصویرسازی کرد؟ آیا می توان با این اشکال فضای مورد نیاز آن اشعار را ساخت یا نه؟

عامه کن با تأکید بر این نکته که این کار به مطالعه و تسلط زیادی احتیاج دارد، گفت: برای من کار راحتی نیست. هم باید آن ادبیات را به خوبی شناخت، هم جنبش آبستره را دانست و بعد بررسی کرد که آیا می توان این دو را با هم هماهنگ کرد؟ این تصویرگر اضافه کرد: اگر قرار باشد از ادبیات کلاسیک صحبت شود که متعلق به یک فضای تاریخی خاص است، نمی توانیم در لحظه مانند آنها فکر کنیم و حس کنیم. باید مطالعه تطبیقی داشت و هم ادبیاتشان و هم فضای تاریخی آن زمانه را باید به خوبی مورد بررسی قرار داد. باید آن تاریخ از فیلتر نگاه من به عنوان یک آدم امروزی بگذرد.

عامه کن در مورد تصویرگری اشعار حافظ با فرم های نقاشی مدرن گفت: اگر قرار باشد من دیوان حافظ را با فرم ها و رنگ های مدرن تصویرسازی کنم و کتاب چاپ شده را برای یک خارجی بفروسم، آیا او می تواند تاریخ ادبی ایران و نقش حافظ را در تصویرسازی های من ببیند؟ این که اشعار متعلق به چه دوره ای است؟ باین کار من او را دچار سردرگمی می کنم. او افزود: باید دیدن تابلوی مونا لیزا، تنها قدرت قلم نقاش نیست که توجهمان را جلب می کند. این تابلو در کنار تمام جنبه های هنری اش، نماینده یک تاریخ و دوره ای از یک فرهنگ و کشور است. به اعتقاد من درباره ادبیات هم باید بعد تاریخی اش حفظ شود.

او اضافه کرد: اگر بخواهم مثلاً رستم را تصویرسازی کنم حتماً از تاریخ تصویری آن دوره کمک می گیرم. اگر قرار باشد برای کشیدن رستم یک آدم بزرگ را تصویر کنم پس تفاوت او با آشیل چیست؟ اگر بخواهم کار مدرن و امروزی انجام دهم حتماً این مطالعه را انجام خواهم داد. اما تمام سعی من این است که به آن ادبیات و تاریخ وفادار بمانم. اینها گنجینه های ادبیات ما هستند و باید با دقت به سراغشان برویم.

اگر چه حفظ تاریخی که مورد تأکید عامه کن است ضرورتی انکارناپذیر به شمار می آید اما میان این اصل و تصویرسازی امروزی آن متون، نه تنها منافاتی وجود ندارد، بلکه شاید یاری رسان همدیگر هم باشند. شاید همان گونه که بنی اسدی نیز بر آن تأکید دارد باید با روش آموزش و خطا پیش رفت و قضاوت نهایی را به عهده مخاطبان گذاشت اما برای انجام این تجربیات هم نباید در انتظار سفارش از بیرون بود. این وظیفه ای است که باید بر دوش تصویرگران و هنرمندان سنگینی کند.

دلتنگی های مرد تکنولوژی زده

نمایشنامه «۷ طبقه» موریس پنیچ از یک سو ردپای بکت و تئاتر معناپخته را در خود دارد و از سوی دیگر پیوند محکمی با موقعیت ها و تصاویر «تام و جری» گونه دارد و در نهایت نیز چیزی جز فکاهی نامه دیوانگان نشان نمی دهد. احتمالاً اصرار پنیچ بر خلق موقعیت های عجیب باعث خواهد شد که لحظاتی از نمایشنامه هیچ گاه از یاد خواننده نرود اما این در یاد ماندن با در یاد ماندن ولادیمیر و استراگون بکت در نمایشنامه در انتظار گودو متفاوت است که شخصیت های پنیچ تنها عجیب و غریبند و دیگر هیچ. انگار که او برای هر یک از شخصیت هایش یک مانیفست طراحی کرده و آنها را موظف کرده در ساده ترین شکل ممکن آن را به اطلاع مخاطب برساند. در نتیجه استراتژی پنیچ در این نمایشنامه عجیب و غریب به شکل متضادی از رمز و راز تهی می شود. تمامی رازها به شکلی بسیار مشخص و واضح به مخاطب ارائه می شوند. اگر بکت مخاطب خود را مجبور به دست و پنجه نرم کردن با رمز و رازهای آثار خود، می کند اینجا از مخاطب خواسته می شود که گوشه ای بایستد و فقط نظاره گر باشد و بعد پنیچ سفره ای از رمز و راز می چیند و از مخاطب خود می خواهد که خیلی سریع مشغول بلعیدن رمز و رازهای او شود. در نتیجه هیچ نشانی از لذت بردن نیست. به حکم وظیفه باید چیزی بخوریم تا سیر شویم. پنیچ حتی آنجا که به سراغ نماد و نشانه می رود چیزی برای کشف کردن برای مخاطب نمی گذارد و خیلی واضح اشاره می کند که منظورش یک نماد و اشاره بوده مثل داستان پرواز پرند از خانه پیرزن. درست در لحظه ای که احساس می کنیم باید عنصری را به شکل دیگری مورد خوانش قرار دهیم، خود نویسنده توضیح می دهد که منظورش از پرند و پرواز چه بوده و بار دیگر غذایی حاضر و آماده در مقابل ما می گذارد.

نقد فضای زندگی غرب توسط موریس پنیچ دستاوردی است که او در اختیار مخاطبان می گذارد. او به خوبی نشان می دهد که جامعه غرب با وجود دستاوردهای تکنولوژیکی، از نظر اخلاقی در انحطاط به سر می برد، پرستار ویلسن مرد را تشویق می کند که خود را از طبقه هفتم به پایین پرت کند اما در مقابل لیلیان او را نه تشویق بلکه راهنمایی می کند که چگونه پرواز کند و مرد دوم را انتخاب می کند و پرواز می کند - به همین سادگی - چنین نقطه پایانی برای چنین فضای معناپخته ای تنها می توانست به حکم قلم نویسنده جاری شود که می شود و اتفاقاً خود نویسنده آنچنان از این پایان تعجب می کند که تصمیم می گیرد این کنش پایانی را برای ما تجزیه و تحلیل کند. او مکالمه ای را میان چهار شخصیت که نظاره گر پرواز مرد بوده اند به ما نشان می دهد. توجه به فضایی شفاهی و بازتاب آن در متن مکتوب، از جمله نکاتی است که ساسان گلر در مقام مترجم به آن توجه کرده است. او در ترجمه این نمایشنامه تلاش دارد دیالوگ ها را به گونه ای ترجمه کند که بازیگر بتواند آنها را به خوبی بیان کند.

نقد فلسفی به مثابه قوام بخشی

نقد با فلسفه شروع شده است. تاریخ فرهنگ و تمدن بشری اگر چه مسبوق به بسیاری از علل و عوامل گوناگون است اما شاید بتوان یکی از مهم ترین محورهای آن را مسئله نقد دانست. در نقد، حقیقت، میل به ظهور دارد و هرگونه توصیفی که از نقد بتوان از دست داد باید دانست که چنین تأثیری در حوزه نقد به حسب تأثیر بسیار مهم فلسفه بر آن است. این که نقد با فلسفه و تاریخ آن آغاز می شود به این معناست که در اساس فلسفه، نقد هستی مطرح است و فلسفه با چنین توانی به عنوان نیروی مولد فرهنگ، نقد، را هم رواج می دهد. اندیشه که اساس فعلیت آن در علوم عقلی نضج می گیرد بدون نقد، قادر به ظهور نخواهد بود و از این رو شاید بتوان فلسفه و نقد را به گونه ای عین یکدیگر دانست.

نقد، فرهنگ است. در پرتو چنین شاخصه هایی می توان معیار بالندگی و رشد تفکر در میان یک جامعه را سنجید که در این میان آنچه بیش از همه به حوزه فرهنگ و تمدن بشری مربوط می شود نقد کتاب است. هر کتاب صرف نظر از سخن دیگران درباره آن، نقد چیزی است و نقد همان کتاب، اگر چه ممکن است با غایت نظر مؤلف آن متفاوت باشد اما همان نقد نیز ضرورتاً به گشوده شدن فضایی دیگر منجر می گردد. بنابر این در حوزه نقد کتاب، نیاز به نقد، تلاش برای نیل به ارتقاء و تعالی فرهنگ است که این دو با یکدیگر ارتباط تنگاتنگ دارند. عرصه همه جانبه و عمومی نقد در حوزه فرهنگ و کتاب بر اساس میزان رشد عقل صورت می گیرد و نظام مندرکدن نقد کتاب نیز در این حوزه صورت می گیرد. بر این اساس شاید بتوان یکی از مهم ترین عوامل رشد نقد خصوصاً رشد آن در حوزه فرهنگ و آن هم قلمرو کتاب را ترویج عقل دانست زیرا عقل محور تشخیص و ملاک نیل به حقیقت عقل است.

با این همه اگر بتوان با مهیا کردن همه شرایط مربوط رشد نقد کتاب در جامعه، فرهنگ را هم گسترش داد می توان امیدوار بود که این گسترش، قادر به نفوذ در لایه ها و طبقات جامعه است و اگر کتاب، یکی از موازین تعیین و تشخیص رشد فرهنگ در جامعه است ضرورتاً با گسترش فرهنگ تعقل، نقد کتاب نیز موجب تکامل منابع مهم و درخور فرهنگ هر جامعه است.

بنابر این نقد، روزآمد کردن معرفت است و چنانچه این امر در حوزه فرهنگ و کتاب صورت گیرد متضمن بقا و تداوم فرهنگ خواهد بود. از اصلی ترین شاخصه های رشد و تعالی نقد در حوزه فرهنگ و تمدن ایران و اسلام، نقدی است که موجب ظهور و بروز گروه های مختلف شده است. در واقع یکی از دلایل ظهور فرقه ها و گروه های مختلف، نقد اندیشه بوده است و نقادان پس از نقد خود، گروهی جداگانه شده اند.

"فرهنگ نامه تاریخی مفاهیم فلسفه" در سرای اهل قلم نقد شد

تقاطع زبان و ذهن

عصر روز دوشنبه گذشته نشستی در سرای اهل قلم برای نقد و بررسی ترجمه کتاب فرهنگ نامه تاریخی مفاهیم فلسفه اثر یواخیم ریتر برگزار شد. در این نشست که با حضور دکتر سیدمحمد رضا حسینی بهشتی (سرپرستار فارسی کتاب)، دکتر رضا داوری اردکانی (استاد فلسفه دانشگاه تهران و رئیس فرهنگستان علوم)، دکتر علی اصغر مصلح (عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی)، دکتر بهمن پازوکی (عضو هیات علمی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران) و دکتر ماریا ناصر (یکی از مترجمان کتاب) برپا شده بود حاضران ضمن بازخوانی برخی از رویکردهای مولفان آلمانی کتاب حاضر تلاش مترجمان فارسی این کتاب را مورد تقدیر قرار دادند. این کتاب که اخیراً توسط سازمان سمت روانه بازار شده بود اثر برگزیده بخش فلسفه در اولین دوره جایزه کتاب فصل شده است و این جلسه نیز به دلیل اهمیت کتاب حاضر برگزار شده بود.

جای خالی فلسفه اسلامی

به سیاق همیشه دست اندرکار اصلی انتشار این کتاب آغاز کننده بحث بود و دکتر بهشتی در مقام سرپرستار کتاب حاضر تلاش کرد تا نکاتی را درباره اهمیت این کتاب یادآور شود.

او اهمیت کار یواخیم ریتر و همکاران او را در بزرگی و کامل بودن کار دانست چرا که به گفته بهشتی در نگارش مداخل این اثر بیش از ۱۵۰۰ مؤلف صاحب نظر در شاخه های مختلف فلسفه به نگارش حدود ۳۷۱۲ مداخل پرداخته اند که در ۱۳ جلد منتشر شده است. گستردگی این کار و دقت نظر بالایی که در نگارش و تالیف این اثر به کار رفته است، به کتاب وجهی کاملاً فنی و تخصصی بخشیده و همین موضوع دلیل اصلی انتخاب آن برای ترجمه به فارسی بود. این کار طی چند دهه اخیر در اروپا و آلمان بی سابقه است و این مهم ترغیب کننده گروه مترجمان بود تا در کنار سایر کارهای پژوهشی به کار بردن مداخل انتخابی آن نیز دست بزنند.

این استاد فلسفه دانشگاه تهران در ادامه به بحث مخاطب شناسی کتاب حاضر پرداخت و معتقد بود که این اثر برای دانشجویان فلسفه در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری تهیه شده است، ضمن این که شیوه کاری که در نگارش این فرهنگ به کار رفته است می تواند برای کسانی که کار پژوهشی انجام می دهند ارزشمند باشد.

البته در نظر سرپرستار کتاب حاضر نقدهایی هم بر این فرهنگنامه وارد است چرا که به باور این عضو هیات علمی دانشگاه تهران در زمینه بررسی تحول تاریخ مفاهیم در تمدن های غیر اروپایی کارچندانی صورت نگرفته است. البته این امر کاملاً طبیعی است و به گمان او، این وظیفه پژوهشگران ایرانی است که با بهره گیری از شیوه این آثار، به نگارش کاری مشابه در عرصه فلسفه اسلامی و به طور کل فلسفه مشرق زمین دست بزنند و این اثر از این حیث نیز آموزنده است.

کتاب به مثابه داور

هیچ زمانی بهتر از امروز برای ترجمه این اثر نبود، یعنی زمانی که کتاب های فراوانی در مورد فلسفه غرب به فارسی ترجمه شده است و در این زمان است که ما به چنین اثری نیاز داریم.

ایس آغاز سخنرانی دکتر رضا داوری اردکانی، استاد فلسفه دانشگاه تهران و رئیس فرهنگستان علوم بود که سعی می کرد کتاب حاضر را در یک طرف زمانی مورد بازخوانی قرار دهد. او در ادامه به ذکر تجربه خود برای نگارش کتاب درسی در سال های پیش پرداخت. ترجمه کتاب

درسی به باور داوری در آغاز وضعی پارادوکسیکال دارد. برای نگارش این نوع کتاب، آن علم باید در جامعه محکماتی بیابد، به عبارت دیگر، استخوان بندی محکمی داشته باشد و مفاهیم آن علم نیز باید مورد وفاق جامعه علمی باشد تا کتاب درسی بر مبنای این وفاق نوشته شود.

به اعتقاد او اگر این ترجمه ۳۰ سال قبل انجام می شد، به کار جامعه علمی مانمی آمد. فرهنگ نامه می تواند مرجع رفع اختلاف ها و سوء تفاهم های پژوهشگران در زمینه مفاهیم فلسفی باشد. ما به یک کتاب مرجع برای بررسی تحولات معانی فلسفی نیاز داشتیم و این کتاب به خوبی توانسته به نیاز جامعه علمی ایران پاسخ دهد و انتشار مجلدات بعدی آن می تواند گره گشا باشد. گذشته از این فرهنگ نامه تاریخی مفاهیم فلسفی، یک کار پژوهشی بزرگ است.

ویژگی کار بهشتی در نظر رئیس فرهنگستان علوم و سواس علمی اوست و همین موجب شده که این کتاب به اثری بدون نقص برای مراجعه تبدیل شود. البته داوری برای برخی از معادل های فرانسوی نیز پیشنهادهایی داد که در نظرش نیازمند اصلاح در چاپ های بعدی است.

پشتکاری کم نظیر

دکتر بهمن پازوکی نیز ترجمه این اثر را فوق العاده دشوار معرفی کرد چرا که به اعتقاد او در جای جای این اثر اشاراتی به متون لاتین، یونانی و دیگر زبان های اروپایی بوده است.

این عضو هیئت علمی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، سخن خود را به تاریخچه نوشتن این کتاب متمرکز کرد که این اثر در آلمان به تعداد ۱۵ هزار جلد منتشر شده است در حالی که در فارسی به تعداد ۱۰۰۰ نسخه منتشر شده است. نگارش این اثر از سال ۱۹۷۱، یعنی ۳۶ سال گذشته شروع شده است.

او بر این باور بود که نگارش این اثر در طول این ۳۸ سال نشانگر پشتکار و نظم است که در فرهنگ دیگری جز فرهنگ آلمانی سابقه ندارد و نمونه بارز این مدعا نگارش لغتنامه قرون وسطی است که

نزدیک به ۱۰ سال طول کشیده است. پازوکی در پایان به دشواری های ترجمه این اثر اشاره کرد چرا که به باور این عضو هیئت علمی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران ترجمه این اثر فوق العاده دشوار است و مشکل تر از کتاب های مونوگرافی در مورد فیلسوفان است، زیرا در جای جای این اثر اشاراتی به متون لاتین، یونانی و دیگر زبان های اروپایی بوده است که ترجمه آلمانی آن در دست مؤسسه نوارغون نبوده و بهشتی خود دست به کار ترجمه آنها شده است. ضمن آن که مداخل هم جنس نبوده و توسط نویسندگان گوناگونی نوشته شده اند و این کار مترجم را دشوار می کند. مهم تر این که بر خلاف ادعای برخی، این کتاب کاملاً به زبان آلمانی نوشته نشده است.

دشواری های برگردانی دقیق

از میان مترجمانی چون دکتر زهرا بهفر و دکتر فریبا خانبانی، دکتر ماریا ناصر با ترجمه شش مدخل (اصل جهت کافی، اصل علیت، امکان، امکان خاص، انفعال و ایده) به عنوان مترجمی که بیشترین درگیری را با مداخل کتاب داشته سعی کرد تا در فرصتی که در اختیار داشت به برخی از مشکلات خود و همکارانش را در برگردان مداخل های کتاب حاضر اشاره و از دیگر مترجمان این اثر مثل دکتر خانبانی و دکتر بهفر تشکر کند.

بنا بر گفته این عضو از گروه مترجمان مجلد اول فرهنگ نامه تاریخی مفاهیم فلسفه، یکی از وظایف مترجم ارائه مفاهیم بر اساس نگاه مولفان به موضوع بود و مطول بودن جملات کار را برای برگردان دشوار تر می ساخت؛ به طوری که گاه هر جمله در برگردان فارسی به ده جمله تبدیل می شد و به ساختار شکنی جملات نیاز بود.

مشکل دیگر این اثر در ترجمه فشرده نویسی در فرهنگ نامه ها بود که به دشواری فهم اثر می افزود. از دیگر مشکلات ناهمگونی سبک نگارش بود که گاهی چندین مؤلف در مورد یک مدخل نوشته بودند و تا مترجم به سبک یکی عادت می کرد، مؤلف دیگری وارد می شد و بایستی مترجم نگاه خود را تغییر می داد.

تحقیقی در دین یهود
مهندس جلال الدین آشتیانی
چاپ چهارم منتشر شد
کتاب ((تحقیقی در دین مسیح)) بزودی منتشر می شود
نشر نگارش
۰۹۱۲ ۶۰۵ ۶۲ ۸۲

در میان آثار برگزیده دومین جشنواره کتاب‌های برتر کودک و نوجوان، چند اثر علمی هم مشاهده شد که به دلیل ظهور کتاب‌های علمی خواندنی در میان انبوه کتاب‌های داستانی و همچنین توجه هیئت داوران به این گونه آثار قابل توجه بود. «دهر - پویشی در جهان بی کران» عنوان یکی از پنج اثری است که در این جشنواره و در حوزه تالیف جزو آثار برگزیده انتخاب شد. مولف این کتاب دکتر حسین سالاری متولد ۱۳۲۱، پزشکی است که در دانشگاه‌های تبریز و شیراز تحصیل کرده و سپس به کانادا رفته و در آنجا مشغول مطالعه و پژوهش شده است.

با دکتر حسین سالاری مؤلف کتاب دهر - پویشی در جهان بی کران

کتابخوانی با تلسکوپ

آقای دکتر! چه شد که به فکر تهیه چنین کتابی به زبان فارسی افتادید؟

از دوران دانشجویی در ایران به فکر نوشتن چنین کتابی افتاده بودم، بعدها در خارج این فرصت پدید آمد تا این اندیشه را به عمل تبدیل کنم و در دلیل این که چرا کتاب به زبان فارسی تالیف شده، باید بگویم که من و امثال من با هزینه مردم این کشور تحصیل کرده‌ایم و مدیون آنها هستیم و اگر از توانمان برآید باید با افزودن دانسته‌های هرچند ناچیز خود بر انباشت خرد همگانی این مردم بیفزاییم.

آیا این کتاب نمونه خارجی دارد یا از منابعی برای تهیه آن الهام گرفته شده است؟

در سراسر دنیا، پیوسته کتاب‌های علمی فراوانی انتشار می‌یابند که معمولاً یک یا دو عرصه از دانش را شامل می‌شوند و هدف اغلب نویسندگان آنها به ظاهر دانش برای دانش است. در میان آثار آنها دانسته‌های یانادانسته از نشان دادن ارتباط منطقی میان پدیده‌های گوناگون خودداری شده و رسالتی در کمک به بهزیستی انسان و طبیعت دیده نمی‌شود. به همین دلیل است که دنیا با حضور این همه دانشمند و متفکر هنوز هم با مشکلات فراوانی روبه‌رو است. اما کتاب حاضر عرصه‌های گوناگون دانش را برای توضیح هستی به کار گرفته و هدف آن بهزیستی و بهسازی انسان و طبیعت است. از این رو تا آنجا که اطلاعات من اجازه می‌دهد از نظر شکل و محتوا - نه این که برتر باشد - مشابهی ندارد. بدیهی است که دانش امروز ما از انباشت دانسته‌ها و تجربه‌های هزاران ساله انسان منتج می‌شود. برای تدوین یک کتاب علمی از این دست از همه منابع و اسناد علمی قابل دسترس مثل نوشته‌ها، فیلم‌ها، نوارهای صوتی، طرح‌ها، نقشه‌ها و نقاشی‌ها باید استفاده کرد.

از اینترنت باید یاری جست و با میکروسکوپ، دوربین و تلسکوپ به جست و جوی خرده‌ها، کلان‌ها و ابرکلان‌ها برخاست؛ کاری که تا حد امکان در مورد این کتاب صورت گرفته است.

مخاطب را چه گروهی در نظر گرفته‌اید؟ در مقدمه به انسان عادی اشاره کرده‌اید. آیا منظور شما این است که این کتاب در گروه کتاب‌های عامه‌فهم (popular science) قرار می‌گیرد؟

درست است، کتاب برای انسان عادی سده بیست و یکم نگارش یافته است و در آن مقوله‌های پیچیده دانش، تا حد امکان ساده و قابل پذیرش شده‌اند زیرا انسان آگاه می‌تواند خوشبخت تر و جامعه آگاه می‌تواند انسانی تر باشد اما اگر کتاب فقط برای پژوهشگران نوشته می‌شد می‌توانست ده‌ها جلد را شامل شود. برای نمونه تنها در مورد مولکول آب و نقش آن در پیدایش و تکوین زیست و یا اتم آهن و نقش آن در پیدایش و تکوین خونگرم‌ها، کتاب‌های پر حجمی را می‌توان نوشت.

به نظر می‌رسد عمده مطالب این کتاب مرتبط با حوزه علم نجوم باشد. در مجموع به وسیله این کتاب چه چیزهای جدیدی را می‌خواستید به مخاطب خود منتقل کنید؟

با توجه به رشته تحصیلی من که زیست‌شناسی یکی از شاخه اصلی آن را تشکیل می‌دهد و سپس براساس علاقه و مطالعات و پژوهش‌های شخصی در زمینه‌های فیزیک هسته‌ای، ستاره‌شناسی و ... و تلفیق آنها این کتاب نوشته شده است. هدف آن هم

توضیح و تفسیر وجود هستی موجود است. ستاره‌ها و کهکشان‌ها نیز بخشی از این هستی موجود هستند. برخلاف آن چه تصور می‌شود، این نوشته‌ها، کتاب ستاره‌شناسی نیست. هستی‌شناسی است که ستاره‌ها را نیز در برمی‌گیرد. از این روی مضمون جدیدی دارد که از دانش نوین بهره گرفته است.

چرا در نمایه معادل‌های انگلیسی واژه‌ها ذکر نشده است؟

در متن کتاب معادل‌های انگلیسی بسیاری از واژه‌ها آمده است به این سبب برای جلوگیری از دوباره کاری و بازنویسی آنها در نمایه خودداری

شده است.

چه مدت برای تهیه این کتاب وقت صرف شده است؟

به روی کاغذ آوردن مطالب، کشیدن نقطه‌ها، طرح جدول‌ها و جمع‌آوری تصویرها به حدود سه سال و میانگین هشت ساعت کار در روز نیاز داشته است.

ارائه تصویرهای رنگی با کیفیت، جدول‌های زیاد و منظم، داشتن ویراستار ادبی و به‌ویژه علمی - که اکثریت کتاب‌های علمی فارسی در این مورد بی‌نصیب‌اند - از ویژگی‌های ارزشمند این کتاب

از کوارک تا کهکشان

اسفندیار معتمدی*: زمانی اتم را به عنوان کوچک‌ترین ذره موجود در جهان هستی می‌شناختند. ولی به تدریج مشخص شد که همان اتم هم از ذرات بنیادی مثل پروتون‌ها و الکترون‌ها تشکیل شده است اما امروز بشر می‌داند که خود این پروتون‌ها نیز از ذرات کوچک‌تری به نام کوارک تشکیل شده‌اند. دکتر سالاری در کتاب «دهر - پویشی در جهان بی کران» موادی را که در جهان وجود دارند بررسی کرده و به اصطلاح جهان طبیعی ماده و نه ماده جاندار را اساس نوشته‌های خود قرار داده است. ایشان بر این اساس تمامی پدیده‌های جهان هستی از کوچک‌ترین ذرات تا کهکشان‌های بزرگ را بررسی و به رشته تحریر درآورده است و کتاب از این منظر و به دلیل این که کل جهان طبیعی را در برمی‌گیرد جالبی است. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این کتاب، تصاویر رنگی با کیفیت خوب و همچنین چاپ مناسب آن است در ضمن اطلاعاتی که در این کتاب بیان شده برای استفاده عموم مناسب بوده و اختصاصی نیست به همین دلیل نویسنده سعی داشته مطالب را تا حد امکان ساده و بدون استفاده از زبان ریاضی تشریح کند. علاوه بر آن در نام‌گذاری و استفاده از اسامی صورت‌های فلکی کوشش شده که از نام‌های رایج در زبان فارسی استفاده شود همان‌گونه که در متن کتاب علاوه بر ذکر مثال داستان‌های یونانی و رومی از داستان‌های ایرانی هم استفاده شده تا اهمیت فرهنگ و جامعه ایرانی را نسبت به علوم روشن تر سازد. این کتاب برای مطالعه و بهره‌برداری دانش‌آموزان مقاطع راهنمایی به بالا مناسب است اگرچه برای دانش‌آموزان از نظر حجم سنگین است و اگر در دو یا سه قسمت ارائه شود برای این گروه از مخاطبان قابل استفاده‌تر خواهد بود. همچنین داشتن لوح فشرده در کنار این کتاب می‌توانست مطالعه و استفاده از عکس‌ها و تصاویر را برای خوانندگان راحت‌تر کند.

* ویراستار علمی کتاب دهر - پویشی در جهان بی کران

است. لطفاً در این باره توضیحاتی بفرمایید.

مراحل چاپ و انتشار کتاب را می‌توان یک کار جمعی دانست. به دلیل این که کتاب نباید خشک، عبوس و خسته‌کننده باشد. به‌ویژه کتابی علمی که خواندن آن حوصله و پشتکار زیادی آن هم در این دوران پر مشغله می‌طلبد.

نوشته باید زنده و روان بوده و خواننده را به دنبال خود بکشد. ذکر افسانه‌ها، داستان‌ها، شعرها و وقایع تاریخی همراه با تصویرهای مرتبط با موضوع به همین منظور بوده است که امیدوارم این شیوه علاوه بر جلب توجه مخاطب مورد پسند و استقبال سایر نویسندگان نیز قرار گیرد.

وضعیت کتاب‌های علمی ایرانی را از لحاظ چاپ و نشر و ویژگی‌های محتوایی و استقبال مردم از آنها را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

استقبالی که از کتاب به عمل آمد نشان دهنده این بود که مردم ایران به مطالب پایه‌ای و علمی نیز علاقه دارند. با تأسف برخی از ناشران که کم‌کم هم نیستند، مردم را به شکلی از خواندن عادت داده و آن‌گاه مدعی می‌شوند که مردم شکلی دیگر را نمی‌پسندند که البته داشتن منافع آتی و دیرپا گاهی در این میان نقش اصلی را بازی می‌کند.

کار جدیدی در دست تهیه یا انتشار دارید؟

کتاب دهر برای چاپ دوم آماده می‌شود در این میان تعداد کمی غلط‌های املائی که در ویراست اول این کتاب وجود دارند در حد امکان تصحیح خواهند شد. در حال حاضر یک مجموعه شعر، یک مجموعه داستان کوتاه، مجموعه‌ای از مقاله‌های فارسی‌ام‌نیز ترجمه‌ای در مورد زندگی شگفت‌انگیز گیاهان و جانوران جزایر گالاپاگوس - که کتابی پر حجم است - را آماده می‌کنم که امیدوارم امکان چاپ آنها نیز در ایران فراهم شود.

جادوی رنگارنگ افسانه‌ها

قصه‌ها و افسانه‌ها هم سفر می‌کنند. از سرزمینی به سرزمین دیگر می‌روند و در هر جا و میان هر قومی دگرگون می‌شوند و با نیازهای فرهنگی آن قوم و قبیله هماهنگ و با پسند و سلیقه آنان روایت می‌شوند. در این سیروسفر، گاه افسانه‌ها به هم می‌پیوندند و یکی می‌شوند، گاه از هم جدا شده، اجزای یک افسانه با افسانه‌های دیگر می‌آمیزند و رنگ و آهنگی نو می‌یابند. قصه‌ها و افسانه‌ها را مردم می‌سازند و می‌پردازند و هم آنان هستند که گاه با نام قصه‌گو و افسانه‌سرا در هر گوشه جهان، افسانه‌های پیشینیان را با روایتی نو صیقل می‌دهند تا آن را با دگرگونی‌هایی که در جهان روی می‌دهد، هماهنگ کنند. قصه‌گویانی که اگر چه به باور بعضی در دنیای صنعتی و پرشتاب امروز، جایی ندارند، اما کودکان هنوز هم نوای دلنشین آنان و دنیای خیال‌انگیز قصه‌ها را از خاطر نبرده‌اند.

پایان یافتن نخستین جشنواره بین‌المللی قصه‌گویی و یازدهمین جشنواره قصه‌گویی کشور، بهانه‌ای شد تا این بار که به نزد مرتضی رضوانفر، رئیس پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی که یکی از وظایفش گردآوری قصه‌های عامیانه است برویم و با او درباره فعالیت‌های پژوهشکده مردم‌شناسی در این زمینه سخن بگوییم.

رضوانفر معتقد است: «متأسفانه، امروز، قصه‌های عامیانه ایران، کارکردهای اجتماعی و فرهنگی خود را تاحد زیادی، به ویژه در جوامع شهری از دست داده‌اند و یکی از دلایل اصلی آن، به پدید آمدن رقیبان قدرتمندی برای این گونه هنرهای قومی چون سینما، پویانمایی و... برمی‌گردد و یکی از راه حل‌های اساسی برای حفظ این گونه هنرهای محلی و شفاهی، تبدیل این گونه‌ها به ژانرهای ادبی و هنری و با زبان معاصر است. همچنان که بازنویسی قصه‌های عامیانه برای کودکان و نوجوانان و تبدیل قصه‌های محلی اقوام مختلف ایرانی به فیلم یا انیمیشن، از دیگر روش‌های موثر برای پاسداری از افسانه‌ها و ادبیات عامیانه است تا آنجا که امروز بسیاری از شخصیت‌های فیلم‌ها و داستان‌های غربی، قهرمانان افسانه‌های قدیمی هستند که امروزی شده‌اند.»

رئیس پژوهشکده مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی، همچنین به گردآوری قصه‌های عامیانه مردم ایران در قالب طرح ادبیات شفاهی اشاره می‌کند و می‌گوید: «پژوهشکده مردم‌شناسی تاکنون تعدادی از قصه‌های عامیانه موجود در ایران را در قالب ۱۰ جلد کتاب منتشر کرده و بسیاری از این قصه‌ها و افسانه‌ها به صورت گزارش‌های تحقیقی در آرشیو پژوهشکده نگهداری می‌شود؛ از سوی دیگر، بازنویسی متون کهن ایران برای کودکان و نوجوانان در دستور کار این مرکز قرار دارد.»

رضوانفر با اشاره به ضرورت بازنویسی زنده و جذاب قصه‌های عامیانه می‌افزاید: «برخی سازمان‌های دولتی از جمله پژوهشکده مردم‌شناسی به گردآوری گونه‌های مختلف ادبیات شفاهی پرداخته و از پژوهشگران در زمینه انتشار آثارشان، پشتیبانی کرده‌اند، اما گردآوری قصه‌های عامیانه، بدون به روز کردن و تبدیل آن به متن‌های جذاب برای کودکان و نوجوانان، چندان به کار نمی‌آید و ما تلاش می‌کنیم تا به نقد و بررسی افسانه‌ها و روزآمد کردن آن بپردازیم.»

وی همچنین بیان می‌کند که روزها از پی هم می‌گذرد، کودکان بزرگ می‌شوند، بدون آن که با پیشینه فرهنگی و تاریخی خود آشنا شوند و قصه‌ها و افسانه‌های خود را بشناسند در حالی که همین کودکان، هری پاتر و مرد عنکبوتی را به خوبی می‌شناسند.

کتاب و روایت

زهره نیلی

حسین فتاحی از روایت زندگی اسوه‌های دینی برای کودکان می‌گوید

روایت ستاره‌ها برای بچه‌های زمین

نوشتن داستان‌های تاریخی، کار چندان ساده‌ای نیست. چراکه نویسندگان هم باید به اصل تاریخ وفادار بمانند و هم اصول ابتدایی و اساسی داستان‌نویسی را رعایت کنند. این نوشتن زمانی دشوارتر می‌شود که نویسندگان بخواهند درباره زندگی پیامبران و امامان بنویسند. حال اگر در پی این باشند که کودکان را مخاطب قرار دهند و آنها را با زندگی این بزرگواران آشنا کنند، کار به مراتب دشوارتر خواهد شد، زیرا فانتزی، اصل اساسی نوشتن برای بچه‌هاست و این در حالی است که شاعران و نویسندگان کودک، نمی‌توانند راه بر تخیل خود بگشایند و تنها در پی نوشتن داستانی خیال‌انگیز و جذاب برای کودکان در ارتباط با مفاهیم و شخصیت‌های دینی باشند، همچنان که نمی‌توانند به حواشی و شخصیت‌های فرعی بپردازند. زیرا کودکان، آشنایی چندانی با این گونه حاشیه‌ها نداشته و نویسندگان در درجه نخست باید آنان را با نمایی کلی از زندگی پیامبران و امامان آشنا کنند. انتشار آخرین و بیست و ششمین جلد از مجموعه پیامبران و قصه‌هایشان با عنوان «محمد (ص)» به همت کتاب‌های بنفشه (واحد کودکان و نوجوانان موسسه انتشارات قدیانی) ما را بر آن داشت تا به گفت‌وگو با حسین فتاحی، نویسنده این مجموعه بپردازیم.

نوشتن درباره پیامبران، کار بسیار دشواری است. از یک سو باید به روایات تاریخی وفادار بود و از سوی دیگر باید به خلق داستانی جذاب و خواندنی برای کودکان پرداخت که ظاهر آشنا، راه‌اول را برگزیده‌اید و واقعه‌ای تاریخی و مستند را روایت کرده‌اید.

نوشتن درباره افراد تاریخی به ویژه کسانی که نزد مردم از قداستی خاص برخوردارند چون پیامبران و امامان، کار بسیار دشواری است، زیرا نویسنده هم باید از یک طرح داستانی پیروی کند و هم به موارد تاریخی وفادار بماند و این امر، نویسنده را ناچار می‌کند که تخیل را کنار بگذارد و به مستندات تاریخی دست یابد.

اما تخیل، یکی از عناصر اصلی داستان و به طور کل ادبیات است.

امانویسنده در مورد اشخاص بزرگی چون حضرت ابراهیم (ع) یا پیامبر (ص)، نمی‌تواند از تخیل خود بهره‌برد و حرفی را که مستند و حقیقی نیست به این دو بزرگوار نسبت دهد. در صورتی که داستان از چند اصل مشخص پیروی می‌کند و باید طرح و تعلیق داشته باشد تا خواننده را کنجکاو و مشتاق به خواندن داستان کرده و شروع و پایان داشته باشد.

معمولاً مخاطبان، با داستان زندگی پیامبر آشنا هستند، نویسنده چگونه می‌تواند در بیان این گونه داستان‌ها، از تعلیق استفاده کند؟

اصول داستان‌نویسی، متعلق به زمانی است که نویسنده با محدودیت سنی مخاطبان و حجم مطالب نوشته شده روبه‌رو باشد. چرا که کودکان نمی‌توانند تعلیق را دریابند. همچنین در داستان‌های کوتاه، مجالی برای تعلیق و گره افکنی و گره‌گشایی در داستان نیست حتی ما نمی‌توانیم شخصیت‌های فرعی را وارد داستان کنیم.

اگر چه در بسیاری موارد، ورود شخصیت‌های منفی به داستان، موجب پررنگ شدن این اشخاص و به حاشیه رفتن شخصیت اصلی داستان می‌شود.

درست است، چرا که نویسندگان، بیشتر می‌توانند به این گونه شخصیت‌های فرعی بپردازند و از آزادی عمل بیشتری برخوردارند؛ البته اگر هدف

نویسنده، آشنا کردن مخاطب با شخصیت اصلی داستان باشد، ورود افراد فرعی به اصل داستان آسیب می‌رساند، البته هر قصه‌ای، الزامات خاص خود را دارد و میزان شخصیت‌های فرعی در داستان حضرت ابراهیم (ع) یا یونس (ع) متفاوت است و دانسته‌های ما از زندگی ابراهیم (ع) و فراز و فرودهای آن بسیار بیشتر از زندگی حضرت یونس (ع) است.

شما از آدم و حوا آغاز کرده‌اید و به حضرت محمد (ص) رسیده‌اید. معیار انتخاب چه بوده است؟

هدف من، آشنا کردن کودکان با پیامبران و بخش‌های مهم زندگی آنها بوده است به همین خاطر درباره تمام پیامبرانی که نام آنها در قرآن آمده، نوشته‌ام. اما در قرآن، به طور پراکنده درباره پیامبران مختلف

سخن گفته شده. تا چه اندازه به تفاسیر گوناگون مراجعه کرده‌اید؟

من به تفاسیر معتبری چون المیزان، نمونه مراجعه کرده‌ام. چرا که نویسندگان ناچار هستند علاوه بر قرآن به تفاسیر هم رجوع کنند و از تجربه دانشمندان بزرگی که سال‌ها در این زمینه فعالیت کرده‌اند، بهره‌برند.

آنچه در نوشتن داستان‌های دینی باید به آن توجه شود، سره و ناسره بودن روایات است. برای تشخیص درستی داستان چه روشی را انتخاب کردید؟

کسی که با تاریخ آشنا باشد و دوره تاریخی مورد نظر را بشناسد می‌تواند حدس بزند این رفتار، متعلق به فلان پیامبر بوده است یا نه. در کتاب‌های تفسیر هم، مفسران، تمام روایات تاریخی را مطرح و شأن نزول هر یک را می‌گویند، همچنین روایت درست‌تر را مشخص می‌کنند و این بر عهده مخاطب است که با توجه به عقل و دانش خود و شناختی که از مفسر دارد، روایت موثق‌تر را انتخاب کند.

شما راوی سوم شخص را انتخاب کرده‌اید. بهتر نبود مهم‌ترین فرازهای زندگی در پیامبر از زبان خود او روایت می‌شد؟

شاید اگر می‌خواستیم، تعداد محدودی داستان درباره پیامبران بنویسیم، طرحی داستانی می‌ریختم و نشر داستانی روشن‌تری را برای این کار در نظر می‌گرفتم اما ناچار بودم که ۲۶ جلد کتاب در اندازه و ابعاد مشخص منتشر و کودکان را با فضای کلی زندگی این پیامبران آشنا کنم، به همین خاطر، راوی سوم شخص را انتخاب کردم تا همچون یک قصه‌گو به بازخوانی زندگی پیامبران بپردازد و گر نه می‌توانستم بیشتر به جنبه‌های داستانی توجه کنم تا تاریخی.

«ظهر روز دهم»، نمونه موفق داستان مذهبی برای نوجوانان و «روز واقعه» برای بزرگسالان است.

هر دو نیز به حواشی واقعه عاشورا پرداخته‌اند. با توجه به این که ما با زندگی بزرگانی چون پیامبر (ص) و حضرت ابراهیم، کمابیش آشنا هستیم، بهتر نبود قالب دیگری برای کار خود انتخاب می‌کردید؟

در این دو کتاب به واقعه‌ای پرداخته شده که بسیار شناخته شده و مطرح است اما در مورد همه پیامبران و امامان، نمی‌توان چنین کرد. برای نمونه، مخاطبی که هنوز نمی‌داند ادریس (ع) کیست یا حضرت یونس (ع) را نمی‌شناسد، اول باید با این بزرگواران آشنا شود و زوایای زندگی آنان را بشناسد. به هر حال من بر آن بودم که یک شناخت مقدماتی به مخاطب بدهم.

تصویرگری کتاب‌های مذهبی، مقوله‌ای متفاوت است و محدودیت‌های خاص خود را دارد. ارتباط شما با حمیدرضا بیدی، تصویرگر مجموعه چگونه بود؟

به ثمر رساندن کاری اینچنین، چندان ساده نیست. انتخاب متنی مناسب که به کسی بر نخورد و برگزیدن تصویرگری که بخواهد ۲۶ جلد کتاب را تصویرگری کند، کار بسیار دشواری است و همین عوامل موجب می‌شود که تصاویر چندان با متن، منطبق نباشد یا با آنها چندان ارتباط نگیرد، البته ناشر از مخاطبان خواسته تا پیشنهادها و انتقادات خود را مطرح کنند تا در شماره‌های بعدی اصلاح شود.

شما خود انتشار چنین مجموعه‌ای را به ناشر پیشنهاد کردید؟

طرح کلی به ناشر پیشنهاد شد و قدیانی هم پذیرفت. البته همه این ۲۶ جلد طی یک سال و در یک زمان بسیار اندک منتشر شد. البته این مجموعه نیز، کاستی‌هایی دارد که امید می‌رود در چاپ‌های بعدی برطرف شود. البته انتشار این مجموعه یک نقطه آغاز بود و ناشران و نویسندگان دیگری به انتخاب قصه‌های کودکان با نوع نگاه کودکان به زندگی می‌پردازند.

کارشناسان از نیاز ادبیات کودک به منتقدان حرفه ای می گویند

نقدهای خوب برای بزرگترهای خوب

با پدیداری شعر، داستان کوتاه و رمان، مقوله نقد ادبی که لازمه رشد سنجیده ادبیات بود پدید آمد و رو به گسترش نهاد، نویسندگان و شاعران برای بالندگی، نیاز به رهنمودها و راهبردهایی داشتند که از دل نقد ادبی می جوشید. با گذشت زمان و با افزایش شمار نشریه ها، به ویژه نشریه های کارشناسی ادبی، انتشار دیدگاه های نظری پیرامون ادبیات و معرفی و نقد کتاب گسترش یافت. این روند، خواه ناخواه بر روند رشد نقد ادبیات کودکان نیز تاثیرگذار بود. توجه به نشر کتاب کودک، شناساندن و بررسی آن و در پی آن تخصصی ستون هایی از بخش معرفی کتاب نشریه های ادبی بود که بی گمان بر نقد ادبیات کودکان و نوجوانان تاثیر گذاشته و موجب گسترش فرهنگ کتابخوانی در میان این گروه سنی شد.

هشتمین جشنواره مطبوعات کودک ما را بر آن داشت تا به تعریف نقد ادبیات کودک، بررسی جایگاه آن و این که مخاطبان نقد کودک چه کسانی هستند بپردازیم.

ابراهیم حسن بیگی، نویسنده کودک و نوجوان، نقد را تشخیص سره از ناسره می داند و می گوید: «آنچه در جامعه ما رواج بیشتری دارد، نقد صاحب اثر است و نه خود اثر چرا که تعداد منتقدان در جامعه ما بسیار اندک است و هنوز نویسندگان ما نپذیرفته اند که کسی کتاب هایشان را نقد و به جنبه های مثبت و منفی آن اشاره کند، به همین خاطر نقد در این سرزمین علمی نیست.»

وی نقد را واسطه ای میان نویسنده و خواننده اثر می داند و معتقد است: «نقد هم در معرفی کتاب و گسترش فرهنگ کتابخوانی، نقش بسیار مهمی را برعهده دارد و هم به یک حرکت فرهنگی مثبت، سمت و سو می دهد، تا آنجا که با وجود منتقدان خوب می توان به اصلاح و تقویت ضعف های متعدد در حوزه کتاب امیدوار شد.»

حسن بیگی معتقد است: «منتقدان یا به نقدهای ذوقی و جانبدارانه روی می آورند یا آن قدر به ساختار توجه می کنند که گویی به جای نقد، قصد آموزش فنی داستان نویسی را دارند. در حالی که متولیان فرهنگی و نویسندگان و منتقدان باید به فعالیت های منسجم و هدفمند در زمینه ادبیات و فرهنگ بپردازند و همانند اهالی سینما و تئاتر به تاسیس انجمنی با عنوان انجمن منتقدان ادبی همت گمارند.»

محمود حکیمی، نویسنده و منتقد، ادبیات دینی کودکان و نوجوانان نیز را به مثابه عصری می داند که نویسنده را از تکرار و به بیراهه رفتن باز می دارد و موجب تکامل می شود.

وی همچنین معتقد است نقد کتاب های کودک باید جذاب و در راستای معرفی و تبلیغ آثار باشد و از جانبداری پرهیز کند.

حکیمی با اشاره به نقد ادبیات دینی کودکان می گوید: «از آنجا که ادبیات دینی با اعتقادات مردم سروکار دارد و منتقد آثار این حوزه باید به نقد ادبیات، دین و دنیای کودک و نوجوان کاملاً آشنا باشد و بداند که مفاهیم دینی را چگونه و به چه زبانی منتقل کند، همان گونه که باید اسرائیلیات را خوب بشناسد و روایات جعلی و غیر جعلی را از یکدیگر تشخیص دهد.»

محمدرضا یوسفی نیز ادبیات را مقوله ای گسترده می داند و معتقد است: «همان قوانینی که بر ادبیات بزرگسال، جاری و حاکم است در نقد ادبیات

کودک و نوجوان نیز به چشم می خورد.» وی نقد را مقوله ای علمی و نه هنری می داند و می گوید: «نقد خلاق آن است که منتقد، خود به سمت آن برود و به بررسی آن بپردازد، در حالی که در کشور ما، اغلب نقدها سفارشی است و منتقد، کمتر حق انتخاب داشته و براساس دانش خود و ویژگی های مثبت متن به تاویل و تفسیر آن می پردازد.»

نویسنده مجموعه «داستانک ها» به جای خالی نقد ادبی اشاره می کند و می گوید: «هر داستان در درجه اول، یک اثر هنری است پس باید به نقد ادبی و زیباشناختی آن پرداخت اما از آنجا که ذهنیت حاکم بر جامعه ما سیاسی است، بیشتر نقدها سیاسی، جامعه شناختی، اخلاقی و... هستند، در صورتی که تنها نقد ادبی است که ادبیات کودک را به معنای واقعی کلمه گسترش می دهد.»

یوسفی بر این باور است که نقد به تفکر هنرمندان و نویسندگان، سمت و سو داده و موجب رشد و بالندگی آنها و پدید آمدن گونه های خاص ادبی می شود. برای مثال فانتری، گونه ای است که امروزه در جهان رواج بسیار دارد، در حالی که ایرانیان کمتر به آن پرداخته اند.

ادبیات کودک یا ادبیات کودکانه؟

اگرچه مجله ها و نشریه های تخصصی و غیر تخصصی در حوزه ادبیات کودک و نوجوان به نقد و گاه معرفی کتاب های منتشر شده در این زمینه می پردازند اما نقد ادبیات کودک هنوز به جایگاه شایسته خود نرسیده است.

حکیمی مخاطبان نقد کتاب های کودک را متفاوت با دیگر مخاطبان می داند و می گوید: «مخاطبان نقد کتاب های کودک، فقط نویسندگان و کارشناسان این حوزه نیستند بلکه منتقد می تواند به گونه ای بنویسد که مربیان، کتابداران و پدر و مادرها نیز با نوشته او ارتباط برقرار کنند و به خواندن کتاب های خوب تشویق شوند.»

وی معتقد است که حتی خود بچه ها نیز می توانند مخاطبان نقد کتاب های کودک باشند. البته نقدهایی که با این هدف نوشته می شوند، بیشتر معرفی آثار منتشر شده هستند.

حکیمی، جایگاه نقد ادبیات کودک و نوجوان در روزنامه های کثیرالانتشار را نامشخص می داند و می گوید: «اگرچه در مجله های تخصصی مانند «کتاب ماه کودک و نوجوان»، «پژوهش نامه کودک

و نوجوان» و... به نقد کتاب های این گروه سنی پرداخته می شود اما متأسفانه روزنامه ها هنوز کار برای کودکان را جدی نمی گیرند و به این مقوله توجه چندانی نمی کنند در حالی که سردبیران و مسئولان رسانه های کشور اگر بخواهند به صورت حرفه ای عمل کنند، باید ادبیات را جدی بگیرند و از آن غافل نشوند.»

محمدرضا یوسفی، نقد را یک مقوله پژوهشی و دانشگاهی می داند و معتقد است تا زمانی که دانشگاه های ما با ادبیات معاصر آشتی نکنند و آن را به معنای واقعی نپذیرند، نمی توانند به نقد موثر و علمی آثار بپردازند، چراکه ادبیات معاصر با انسان امروزی سروکار دارد و به نیازها و دلمشغولی های او توجه می کند.

وی با اشاره به این که نقد ادبیات کودک باید به سمت حرفه ای شدن برود می گوید: «نقد، مقوله ای جدی و کاملاً تخصصی است و یک منتقد حرفه ای، زمانی می تواند به فعالیت در این زمینه بپردازد که نیازهای مالی اش برآورده شود اما در جامعه فعلی ما به خاطر مشکلات مالی نمی توان به سمت نقد تخصصی حرکت کرد.»

یوسفی با اشاره به متفاوت بودن مخاطبان نقد با یکدیگر می گوید: «هر نقد، مخاطبان خاص خود را دارد. برای مثال جامعه شناسان، مخاطب نقد جامعه شناختی و کارشناسان ادبیات، مخاطب نقد ادبی هستند در صورتی که نقد ژورنالیستی، با این که چندان علمی و تخصصی نیست اما طیف بسیار گسترده ای را در بر گرفته و کاربرد زیادی دارد.» وی نقد ژورنالیستی را بسیار تاثیرگذار می داند و می گوید: «این نقد، موجب گرایش خوانندگان به سمت خرید کتاب می شود، همان گونه که سبب شهرت داستان های هری پاتر و فروش بیش از حد تصور آن شد.»

نقد نقد

رولان بارت، نه تنها بنیان گذار نقد نو است بلکه منتقد نقد نیز به شمار می آید. او در کتاب «نقد تفسیری» می نویسد: «نقد که ادبیات در درجه دوم است، به کار سنجش ادبیات می پردازد ولی تاکنون گفته نشده است که چه کسی عهده دار این سنجش خواهد بود. نقد یک ترازوست؛ ترازویی که وزن و اعتبار ادبی و هنری یک اثر را می سنجد اما چگونه می توان از صحت و سقم کار این ترازو با خبر شد؟ آیا معیاری برای سنجش نقد ادبیات وجود دارد و اصلاً وجود نقد برای نقد ضروری است یا نه؟»

حکیمی، وجود نقد نقد را دلیل بی انصافی منتقد نخست می داند و می گوید: «متأسفانه، تمام نقدها از روی انصاف صورت نمی گیرند و گاهی منتقدان می کوشند از ارزش ادبی یک اثر بکاهند. اینجاست که منتقد دیگری باید نقد اثر را نقد کند و به بیان نقاط ضعف آن بپردازد.»

یوسفی نیز معتقد است: «هر گونه نقد، نقد جدیدی را می طلبد و پدیده نقد نقد، موجب می شود تا خوانندگان با زوایای گوناگون یک اثر آشنا شوند و با معیارهای خود به داوری منطقی تری دست یابند.»

نویسنده کتاب «دختر سیاره سبز» می گوید: «نقدهای گوناگون بر یک اثر و همچنین نقد نقد موجب می شود تا خوانندگان با زوایای گوناگون یک اثر آشنا شوند و با معیارهای خود به قضاوت منطقی تر دست یابند.»

جای خالی نشریات تخصصی کودک

نشریاتی که در زمینه کودک و نوجوان منتشر می شوند، جنبه تخصصی ندارند. برای مثال جای خالی نشریات ورزشی، شعر و داستان، کاملاً احساس می شود.

جعفر ابراهیمی (شاهد)، دبیر هشتمین جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان در گفت و گو با کتاب هفته با بیان این مطلب گفت: «امروز ۵۸ عنوان نشریه برای کودکان و نوجوانان منتشر می شود و این تعداد نسبتاً بالا موجب می شود که کیفیت کار پایین بیاید. از سوی دیگر به خاطر حق التحریرهای بسیار اندک، نیروهای آگاه و حرفه ای حاضر نیستند به انتشار مطالب خوب خود در این نشریه ها بپردازند و این امر، موجب افت شدید نشریات کودک و نوجوان می شود.»

وی در ادامه بیان کرد: «تعداد بالای نشریات کودک و نوجوان سبب می شود که گردانندگان این نشریه ها، توجه چندانی به رشد کیفی مطالب خود نداشته باشند و هر شعر و داستانی را منتشر کنند که این مساله در درازمدت روی سلیقه بچه ها تاثیر می گذارد.»

ابراهیمی، تنوع را یکی از اصول اساسی برای جذب مخاطبان کودکان دانست و افزود: «متأسفانه نشریات ما کمتر به تنوع رنگ و ظاهر صفحات توجه می کنند، برای نمونه هستند مجله هایی که از ۱۰ یا ۲۰ سال پیش تاکنون با یک ظاهر و کیفیت منتشر می شوند و این نکته، تاثیر بسیار زیادی بر فروش نشریات و تعداد مخاطبان آنها می گذارد.»

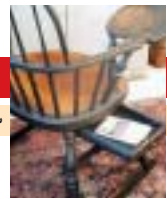
وی نقدرایکی از بخش های جشنواره مطبوعات برشمرد و گفت: «نقد کودکان، ویژگی های خاص خود را دارد و باید با دنیای کودکان و ذهن و زبان آنها همانند باشد به همین خاطر نقد برای آنها در حد معرفی کتاب، باقی می ماند اما کسانی که کتاب های کودکان را نقد می کنند، معمولاً دنیای کودکان را نمی شناسند و از ویژگی های نقد بزرگسالانه پیروی می کنند و بیش از آن که به نقد اثر بپردازند، صاحب اثر را نقد می کنند.»

ابراهیمی از پرداختن نوجوانان به طنز و مضامین اجتماعی در داستان های خود سخن گفت و افزود: «امروز، کودکان آگاه شده و سلیقه و درکشان تغییر کرده است، آنها شرایط اجتماعی را به خوبی درک می کنند و در قالب طنز که در نظرشان، موثرترین قالب است به طرح و بیان نابسامانی ها می پردازند.»

جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان، ویژه آثار برگزیده در سال ۸۴ و ۸۵ از پنجم تا دوازدهم دی ماه به همت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و با همکاری بیش از ۳۰ نشریه برگزار می شود.

جشنواره مطبوعات را ۳۰ داور در ۱۲ بخش اصلی چون گفت و گو، خبر، گزارش، سرمقاله و یادداشت، نقد و مقاله، طنز و کمیک استریپ، کاریکاتور و داستان تالیفی، داوری می کنند و شعر، ترجمه و گرافیک از دیگر بخش های این جشنواره هستند.

همچنین نشست های تخصصی چون «رنجین کمان شعر» که به بررسی جایگاه شعر و نثر قیصر امین پور در قلمرو ادبیات کودک و نوجوان می پردازد و دو میزگرد درباره «نقش خانه ترجمه در اعتلای ادبیات کودک و نوجوان» و «مولوی در ادبیات کودک» در حاشیه این جشنواره برگزار می شود.

سایر محمدی

«مولانا جلال الدین: زندگانی، فلسفه و آثار» اثری از عبدالباقی گولپینارلی؛ مولوی پژوه معروف اهل ترکیه است که با ترجمه دکتر توفیق سبحانی در سال ۶۲ چاپ و سال بعد از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کتاب برتر سال انتخاب و به جامعه معرفی شد. مولویه پس از مولانا، ملامت و ملامتیان، در بیان ادبیات دیوانی، فتوت نامه ها و مآخذ آنها در کشورهای اسلامی عناوین برخی از آثار گولپینارلی است که دکتر سبحانی به فارسی ترجمه و منتشر کرده است. دکتر توفیق سبحانی متولد ۱۳۱۷ تبریز است و فوق لیسانس خود در رشته زبان و ادبیات فارسی را از دانشکده ادبیات تبریز گرفته در سال ۱۹۶۹ میلادی (۱۳۴۸) به ترکیه رفت و دکترای خود را در رشته عربی - فارسی در سال ۱۹۷۴ از دانشگاه استانبول گرفت. وی در این دوره شاگرد مرحوم عبدالباقی گولپینارلی مولوی پژوه معروف ترکیه بود و در بازگشت آثار متعددی از او در زمینه مولوی پژوهی ترجمه و منتشر کرد. دکتر توفیق سبحانی هفته گذشته «دیوان کبیر» مولانا را توسط انجمن آثار و مفاخر فرهنگی چاپ و منتشر کرد. وی علاوه بر این آثاری چون فهرست های «تجارب السلف» هندو شاه نخجوانی، «سیرت» ابن خفیف شیرازی، اثر ابوالحسن دلمی با مقدمه آنماری شیمل و «الهائم الخالف من لومه اللاتم» اثر شیخ نجم الدین کبری را در کارنامه اش دارد.

با دکتر توفیق سبحانی درباره تصحیح تازه وی از «دیوان غزلیات شمس»

در ساحل مولانا

آقای سبحانی، چه شد که به سمت تصحیح و تدوین کلیات شمس رفته اید؟ با توجه به این که افراد زیادی از فروزانفر تا خرمشاهی در این زمینه کار کرده اند.

آن نسخه ای که اساس کار و مورد توجه فروزانفر هم بود و در دیباچه جلد اول به آن اشاره کرده اند، من در تصحیح کلیات شمس از آن استفاده کردم. می دانید که «مثنوی مولانا» توسط افراد مختلف و در قطع های متعددی چاپ شده بود. ولی دیوان کبیر چنین وضعیتی پیدا نکرد. معتبرترین تصحیح متعلق به فروزانفر بود که در ده جلد چاپ و منتشر شد. من در تصحیح دیوان کبیر برای این که نسخه دیگری را هم مورد توجه قرار بدهم، به سراغ آن نسخه ای رفتم که اساس کار دکتر فروزانفر قرار گرفت. این نسخه منحصر به فرد در قونیه در آرامگاه مولانا نگهداری می شود تا جایی که من اطلاع دارم یکی از کامل ترین نسخه های دیوان کبیر محسوب می شود.

از کدام نسخه حرف می زنید؟

من از نسخه معروف به قونیه حرف می زنم. نسخه ای که به شماره های ۶۹ و ۶۸ ثبت شده و در آرامگاه مولانا موجود است. کتابت این نسخه از سال ۷۶۸ شروع شده و در سال ۷۷۰ به پایان رسیده است. این نسخه به این دلیل معتبر است و از شدت و اعتبار ویژه ای برخوردار است که از روی یک نسخه کهنه رونویسی شده است. آن نسخه هم متأسفانه از بین رفته است. یعنی از آرامگاه مولانا خارج شد و به شهر دیگری برده شد که در آنجا هم متأسفانه گرفتار آتش سوزی شد و آن نسخه معتبر و یگانه در آن آتش سوزی از بین رفت.

آن نسخه به خط مولانا بود؟

نه خیر. آن نسخه معلوم نیست که به خط چه کسی بود. مولانا در سال ۶۷۲ فوت کرده و این نسخه قونیه در سال ۷۷۰ مکتوب شده که حدود ۹۸ سال بعد از وفات مولانا است.

گویا آن نسخه را یکی از نوه های مولانا از قونیه خارج کرده بود.

آن نسخه را یکی از نوه های سلطان خارج نکردند. درخواست کرده بود که آن نسخه را برایش بفرستند تا از روی آن استنساخ شود. این نسخه فرستاده شده حال در آنجا استنساخ شده پانه مشخص نیست اما آن کتابخانه چندین بار دچار آتش سوزی شده و درگاه و کتیبه های سنگی و تابلوهای کتابخانه حتی همه سوختند و پودر شدند. حالا این نسخه را چه کسی مکتوب کرده مشخص نیست. ولی مسلماً این نسخه اصلی، نسخه ای بوده که حوالی سال های ۶۷۰ تا ۶۹۰ در قونیه تهیه شده بود.

«کلیات شمس تبریزی» که شما توسط انجمن آثار و مفاخر فرهنگی منتشر کرده اید چه تفاوت هایی با دیگر کلیات شمس که دیگران منتشر کرده اند، دارد؟

غیر از استاد فروزانفر بقیه در واقع کاری در این زمینه نکرده اند. حتی دکتر شفیع کدکنی که گزیده ای از غزلیات مولانا را منتشر کرده اند، از روی تصحیح فروزانفر بود. دکتر شمیسا هم همین طور.

دسته بندی کرده است، بدون توجه به وزن این غزل ها، ولی نسخه قونیه این گونه نیست. نسخه قونیه غزل هایی را که در بحر هزج سروده شده، در یک جا آورده، بحر رمل در یک جا، بحر مضارع در یک جاست، یعنی تمام غزل ها بر اساس اوزان عروضی مرتب شده اند. در واقع نسخه قونیه آن مشکلی را که تصحیح فروزانفر دارد، ندارد. اما باز در برخی از غزل ها، ابیاتی از یک غزل دچار مشکل وزنی است. مثلاً در یک ترجیع بند که در وزن مفتعلن، مفتعلن، فاعلن سروده شده، ای خواب برو همدانم / این مصرع در وزن مفعولن، مفاعلن، مفعولن سروده شده اما مصرع دوم / تو خورشیدی و ما چو ذره ثبت شده که در اصل این گونه بود: خورشید تویی و ما چون ذره، جابه جاشدن دو واژه سبب شد که وزن شعر مختل شود، من در تصحیح خودم این موارد را اصلاح کردم. البته من هم ابتدا این مصرع را غلط ضبط کرده بودم یعنی همان طور که فروزانفر آورده بود. اما بعد متوجه شدم که درست نیست و آن را اصلاح کردم.

ابیات برخی غزل ها در غزل های دیگر تکرار شده، با این گونه غزل ها چه کرده اید؟

متأسفانه این مشکل وجود دارد. در تصحیح استاد فروزانفر هم هست، در کلیاتی که من منتشر کردم هم این مشکل هست. به اعتقاد من این مشکل از آنجا ناشی می شود که مولانا ظاهراً غزل هایش را در حالت خلسه می خواند. در آن حالت چند کاتب این غزل ها را می نوشتند، یکی دورتر یکی نزدیک تر بود یا یکی

نظر وزن و... وجود داشت که من از روی نسخه لکنه که در هندوستان نگهداری می شود و در سال ۱۳۳۶ در ایران هم یک بار چاپ شده بود، اشکالات راه یافته به غزل ها را تصحیح کردم و پانوشت صفحات را هم توضیح دادم که این تغییر و تصحیح را بر اساس نسخه لکنه یا فروزانفر انجام دادم.

با توجه به تغییرات و تصحیحاتی که شما انجام دادید، آیا برخی ابیات غزل ها که دچار مشکل وزنی بودند، درست شده اند؟

کاری که این نسخه دارد و من هیچ تغییری ندادم، این است که این کلیات شمس، به نوزده بحر عروضی تقسیم شده است. یعنی کتاب زیر نظر سلطان ولد یا زیر نظر حسام الدین چلبی طوری تنظیم و تدوین شده که سعی کرده اند برای قوالان و کسانی که به موسیقی غزل ها توجه دارند، کارشان راحت باشد، این غزل ها را بر اساس بحور عروضی تقسیم بندی کنند. می دانید که عروض عربی و فارسی جمعاً نوزده بحر بیشتر نیستند. در همه این اوزان مولانا غزل سروده، اما بعضی از بحور در دو جا نوشته شده که تعداد این بحور رابه بیست و دو بحر رسانده اند. مثلاً بحر متقارب در دو جا نوشته شده یا بحر مسدس در دو جا آمده است. اشکالاتی از این دست در کلیات دیوان شمس که من منتشر کرده ام رفع شده است. استاد فروزانفر وقتی خواست این غزل ها را به ترتیب حروف الفبا مرتب کند، همه غزل هایی که به حرف الف ختم می شد در یک بخش آورده یا هم غزل هایی که به حرف «ب» ختم می شد، در یک ردیف

آخرین یا به تعبیری جدیدترین گزیده غزلیات مولانا توسط آقای خرمشاهی فراهم آمده که ماه گذشته منتشر شده است.

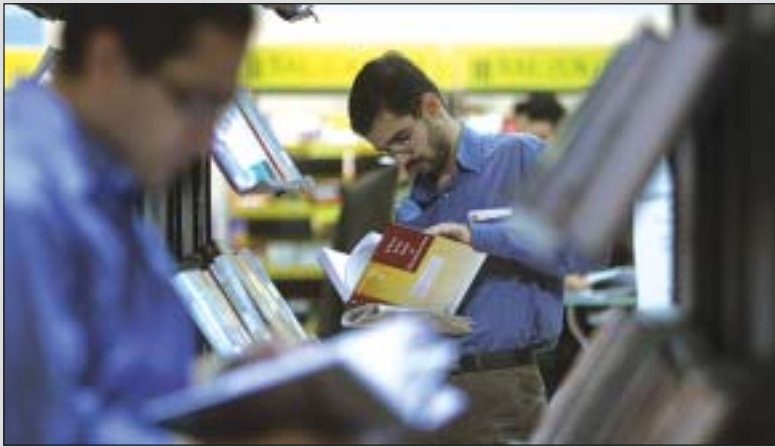
اتفاقاً آقای خرمشاهی هم از روی نسخه فروزانفر این انتخاب را انجام دادند. اما من یک نسخه از کلیات شمس را در سال ۸۱ از روی نسخه فروزانفر تصحیح و منتشر کردم که آقای خرمشاهی همان گونه که در مقدمه «انسانم آرزوست» نوشته اند، و از روی نسخه من که عین نسخه فروزانفر بود، استفاده کردند.

شما چه کرده اید؟ در چاپ کلیات شمس نقش شما چه بود؟

من در واقع کلیات شمس را رونویسی کردم. اما در بعضی جاها اشکالاتی از نظر ضبط کلمات، از

در تصحیح دیوان کبیر برای این که نسخه دیگری را هم مورد توجه قرار بدهم، به سراغ آن نسخه ای رفتم که اساس کار دکتر فروزانفر قرار گرفت. این نسخه منحصر به فرد در قونیه در آرامگاه مولانا نگهداری می شود

چند پیشنهاد برای نمایشگاه بیست و یکم

یدالله سعدی

نمایشگاه بین المللی کتاب تهران بدون تردید مهم ترین پدیده فرهنگی سال است تا حدی که می توان گفت تجسم فعالیت های فرهنگی کشور محسوب می شود. ده روز شور و شوق و نشاط فرهنگی نتایج یک سال تلاش ناشران و درخواست های علاقه مندان عرصه کتاب و کتابخوانی، صحنه ای ماندگار از خود ارائه می دهد که در هیچ جای دیگری شبیه آن را نمی توان دید. اما تحلیل های پشت صحنه حاکی از این است که کتابخوانان، ناشران، مسئولان، صاحب نظران عرصه فرهنگ و دانشگاه و بالاخره همه دست اندرکاران صنعت نشر کشور در هر سال منتظر تغییرات کمی و کیفی هستند و چون جمعی از بازدید کنندگان نمایشگاه کودکان، نوجوانان، جوانان و خانواده های آنها هستند چه بهتر که است فضای حاکم، حاکی از دقت و توجه به سوی اصلاح و اثرات مطلوب این رویداد فرهنگی باشد.

فضای نمایشگاهی

با توجه به فعالیت کمی و کیفی ناشران، فضای مناسب برای آنها در نظر گرفته شود. در نمایشگاه دوره گذشته برخی از ناشران فعال فضای مناسبی برای نمایش کتاب های خود نداشتند و از این رو نمی توان توقع داشت که بتوانند از دکور مناسب و یا تبلیغ برنامه ریزی شده نیز بهره ای ببرند. از سوی دیگر مخاطبان را باید در نظر بیآوریم که به رغم زحمت زیاد حضور در نمایشگاه توانسته اند به کتاب های مورد نظرشان دست یابند. این یعنی لطمه زدن به یکی از اهداف نمایشگاه.

ترتیب چینش غرفه ها غیر از جداسازی فضاهای علمی شامل عمومی، دانشگاهی، کمک آموزشی، کودکان و ... باید در مرحله الفبایی شدن نیز اصلاح شود و نصب تابلو در خارج از سالن ها و داخل سالن ها و لیست ناشران هر سالن الزامی است. البته این مطلب یکی از ابتدایی ترین مسائل تشکیل نمایشگاه است ولی چون سال گذشته در روزهای نخستین، غرفه داران جوابگوی آدرس های درخواستی فراوان مردم بودند به ناچار باید مطرح شود.

پیشنهاد می شود که فعالیت های جنبی که در فضای نمایشگاه انجام می شود مناسب با شأن نمایشگاه باشد مخصوصاً این که نمایشگاه در مصلی - که قداست خاصی دارد - برگزار می شود. به عنوان نمونه، با دعوت از فعالان و شخصیت های برجسته عرصه فرهنگ به خصوص فرهنگ اسلامی در جهان نشست هایی با موضوعات مرتبط با حوزه فرهنگ، نمایشگاه و کتاب در محل نمایشگاه برگزار شود.

بخش داخلی

پیشنهاد می کنم به بخش اطلاع رسانی توجهی جدی شود به طوری که بازدید کنندگان به راحتی بتوانند از طریق اسم نویسنده، کتاب، ناشر و موضوع به محل غرفه ناشر دسترسی پیدا کنند. متأسفانه در نمایشگاه قبلی یکی از مواردی که دقت گرفته داران را می گرفت راهنمایی بازدید کنندگان بود که به دلیل نبود اطلاع رسانی مناسب سرگردان بودند. البته گاهی به دلیل اطلاعات غلط رایانه ای سردرگمی های فراوانی ایجاد می شد مانند نام های مختلف یک ناشر یا اشتراک ناشران در چاپ یک کتاب که البته کم نیست.

در سال های قبل تقدیر از ناشران برگزیده سال در افتتاحیه نمایشگاه انجام می شد که پیشنهاد می شود برای پاسداشت و قدردانی از فعالان این حوزه از هم اکنون برنامه ریزی صورت گیرد که این موضوع رعایت شود.

پیشنهاد می شود نشست هایی در سرای اهل قلم خانه کتاب با حضور مسئولان نمایشگاه و ناشران، نویسندگان و فعالان دیگر این عرصه برای نقد و بررسی نمایشگاه قبل و همچنین ارائه پیشنهادها برگزار شود و تنها به مشورت با تشکل ها اکتفا نشود بلکه به صورت مستقیم نظرات ناشران فعال کشور شنیده و به آن توجه شود. ناشران شهرستانی مهمان شهر تهران هستند. مناسب است با همکاری شهرداری یا آموزش و پرورش خوابگاه مناسبی برای اسکان ناشران شهرستانی در نظر گرفته شود.

بخش خارجی

نمونه کتاب های ناشران خارجی حتماً باید دو تا سه ماه قبل از شروع نمایشگاه برای بررسی ارسال شود تا با فرصت کافی توسط کارشناسان محترم بررسی شود. به دلیل ارسال نشدن به موقع نمونه کتاب ها، معمولاً بررسی نزدیک نمایشگاه یا همزمان با شروع نمایشگاه صورت می گیرد که به دلیل فرصت کم، کتاب های نامناسب به نمایشگاه راه پیدا می کند.

در نمایشگاه بیستم به همت معاونت محترم فرهنگی، تجربه موفق برداشتن یارانه کتاب های خارجی بخش عربی بسیار قابل اهمیت بود؛ با توجه به این که اختصاص یارانه های فرهنگی از طریق کارت الکترونیک ارائه می شود پیشنهاد می شود که این تجربه در بخش لاتین هم انجام شود تا هر کسی بتواند به سهولت کتاب خود را به طور مستقیم خریداری کند. با این تدبیر جلوی سوء استفاده احتمالی نیز گرفته می شود. البته برای تشویق ناشران خارجی می توان هزینه گمرکی را تقلیل داد و یا حذف کرد.

با توجه به این که ایران و عراق اشتراک فرهنگی - هنری خاصی دارند و ارتباط علمی نیز در حوزه های مختلف مذهبی وجود دارد، پیشنهاد می شود که تدابیر ویژه ای اندیشیده شود که ناشران عراقی حضور فعالی در نمایشگاه داشته باشند و حمایت بیشتری در این زمینه صورت پذیرد.

خوب است تدبیری اتخاذ شود تا ناشران فعال عرب شناسایی شوند و از آنها برای حضور در نمایشگاه دعوت به عمل آید مثلاً ناشران کشورهای مصر و مغرب.

شما چند سال شاگرد ایشان بودید؟

من از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۴ میلادی شاگرد ایشان بودم. اما سر کلاس ایشان حاضر نمی شدم. بلکه بیشتر در کتابخانه دانشکده و کتابخانه سلیمانیه از محضر ایشان استفاده می کردم.

شما تنها کتاب «مولانا جلال الدین، زندگانی، فلسفه و آثار» و کتاب «مولویه پس از مولانا» از گولپینارلی را به فارسی ترجمه کرده اید؟

خیر. کتاب هایی که من از گولپینارلی ترجمه کرده ام، علاوه بر دو کتابی که ذکر کرده اید، «در بیان ادبیات دیوانی»، «ملاط و ملامتیان» از جمله آثاری هستند که من از گولپینارلی ترجمه کرده ام. کتاب دیگر «فتوت نامه ها و مآخذ آنها در کشورهای اسلامی» است که یک مقاله بسیار مفصل بود و من آن را در قالب یک کتاب کوچک ترجمه و منتشر کردم. گولپینارلی علاوه بر این که در حوزه مولوی پژوهی توانایی های شگرفی داشت، دیوان حافظ را به زبان ترکی ترجمه کرد. منطق الطیر عطار را ترجمه کرد. گلشن راز شیخ محمود شبستری را ترجمه کرد. برای همه این آثار شرح های کوتاهی نوشت و ضمیمه این آثار کرد. قرآن کریم و نهج البلاغه را ترجمه کرد.

در زمینه مولوی پژوهی آیا کار دیگری هم در دست ترجمه یا تالیف دارید؟

نه. اما دیوان کبیر را داریم یک بار دیگر از صافی ذهن و زبان می گذرانیم و اعراب برخی کلمات که جایه جا شده را تصحیح می کنیم تا ان شاء الله اگر قرار شد چاپ دومی از آن منتشر کنیم، پاکیزه تر از قبل باشد و در تجدید چاپ دیوان کبیر، ایرادهای جزئی که ده - پانزده مورد بیشتر نیست برطرف و همراه با مقاله ای آن را به شکل منقح تر منتشر کنیم. **آقای سبحانی درباره مولانا کتاب های زیادی در این سال ها منتشر شده که یکی از آنها را فرانکلین دین لوئیس نوشته است. در مورد این آثار چه نظری دارید.**

تحقیق و پژوهش کار پرزحمتی است، باید سال ها وقت و انرژی صرف کرد تا چنین اثری پدید آید. فرانکلین دین لوئیس کتاب «مولانا: دیروز تا امروز، شرق تا غرب» را در فاصله یک هفته و یک ماه نوشته است.

سال ها تحقیق و مطالعه کرده است، سال ها جست و جو کرده است.

ارزیابی شما از دیگر آثاری که در این زمینه منتشر شدند، چیست؟

بعضی از این کتاب ها، واقعاً آثار خوبی هستند. آقای دکتر سجادی کتابی تحت عنوان «مثنوی از دید دیگر» آماده کرده اند که بسیار ارزشمند است.

ایشان در این کتاب استخوان بندی مثنوی را مورد مطالعه و بررسی قرار دادند. کتاب دیگری در مورد ساختار مثنوی در دست آماده شدن است که اگر منتشر شود، یکی از بهترین راهنماهای مثنوی خواهد بود و پاسخگوی این مسئله است که مثنوی بی نظم و بدون ساختار نیست، ما تا حالا قادر به کشف این ساختار نشده ایم. این کتاب را آقای دکتر سلمان صفوی نوشته اند. ایشان در مرکز مطالعات اسلامی لندن مشغول تحقیق و فعالیت هستند. من چندین بار توفیق زیارت ایشان را پیدا کردم و دو - سه سخنرانی ایشان را هم شنیده ام. این سخنرانی ها به وجه بسیار بارز و ساختارهای مثنوی را ترسیم کرده و روشن خواهد کرد همان طور که قبلاً استاد جلال الدین همایی معتقد بودند داستان پادشاه و کنیزک دفتر اول مثنوی که بعد از دیباچه آمده، ادامه اش را باید در دفتر ششم دنبال کرد. این گونه نیست که داستان در دفتر اول تمام شده باشد. شش دفتر مثنوی هر کدام دیگری را کامل می کند. همان طور که از مولانا پرسیده اند، دفترهای مثنوی آیا هیچ یک به دیگری برتری دارند؟ که ایشان فرمودند: بله، دفتر دوم برتر از دفتر اول، دفتر سوم برتر از دفتر دوم تا دفتر ششم که برتر از دفتر پنجم است. همان گونه که آسمان به زمین برتری دارد و آسمان هفتم بر آسمان اول برتری دارد. مثنوی هم سلسله مراتبی دارد. ساختاری دارد که باید کشف کرد.

باسوادتر، دیگری کم سوادتر بود. بسته به توانایی این افراد، غزل ها گاهی اشتباه ضبط می شد. اختلاف نسخه ها از همین جا ناشی می شود. بعد از وفات مولانا احتمالاً این کتابان دور هم جمع شدند و هر کدام مکتوب خودش را ارائه داد. به همین خاطر برخی غزل ها تکراری است. من در پانوشت برخی صفحات این موضوع را توضیح دادم که این غزل عیناً شبیه آن غزل است، اما این غزل ممکن است در ۹ بیت باشد، آن غزل در شش بیت، یا سیزده بیت. در اصل همه این غزل ها یک غزل بوده و مولانا این غزل را یک بار به زبان آورده بود. ولی کتابان مختلف بر اساس ضبط متفاوت آن را تبدیل به دو یا سه غزل کرده اند. مثلاً کاتبی که تندنویس بوده هم ابیاتی را که مولانا با صدای بلند می خواند، نوشته اما دیگری به دلیل کندی شاید شش بیت را نوشته و بقیه ابیات را جا انداخته است. غزل های تکراری از دو غزل، سه غزل و به ندرت چهار غزل هم هست. موارد دیگری هم هست، مثلاً مولانا گاهی غزلی از سنایی را به زبان می آورد. از خاقانی می خواند. کاتب اطلاع نداشت که این غزل به زبان مولانا جاری است سروده خود او نیست. این گونه غزل ها را هم به نام مولانا ثبت و ضبط کرده اند. بعضی از این غزل ها را استاد فروزانفر پیدا کرد و متذکر شد. مثلاً از انوری که فقط یک بیت است. از خاقانی یک غزل پنج بیتی هست که با اختلافاتی ضبط شده است. البته مشخص نیست مولانا این غزل خاقانی را با تغییراتی خوانده یا کاتبان آن را به این صورت ضبط کرده اند. من همه این موارد را در پانوشت صفحات کلیات شمس آورده ام و تصمیم دارم آنها را استخراج کنم و در قالب یک مقاله مفصل به دست چاپ بپردازم. البته من در کلیات شمس لغات مشکل را توضیح دادم. لغات عربی را معنا کردم، آیات قرآن را مشخص کردم حدیث ها را استخراج کردم. اشعار عربی را به فارسی ترجمه کردم. ابیات به ندرت یونانی معنا شده اند. اشعار ترکی ترجمه شدند. کشف ابیاتی هم برای این دیوان استخراج کردم که در صفحات ضمیمه آمده است.

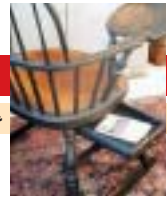
کلیات شمس را به خاطر سال مولانا تصحیح و منتشر کرده اید یا از قبل برنامه ریزی شده بود؟

من در سال ۸۱ یک بار کلیات شمس را منتشر کرده بودم. اما آن کلیات تقریباً همانی بود که فروزانفر منتشر کرده بود. یعنی کاری که در سال ۸۱ منتشر کردم نوادر لغات دارد، یعنی همه آن کارهایی که فروزانفر کرده بود، در این چاپ هست. اما من سعی کردم آنها را تلخیص کنم.

در مورد چاپ جدید کلیات شمس یا دیوان کبیر هم سعی کردم برای بهتر فهمیده شدن آن، نسخه جدیدتری که تا امروز عرضه نشده، به جامعه عرضه کنم. این بود که به دنبال نسخه قوی تر رفتم و بر اساس این نسخه دیوان کبیر را منتشر کردم.

شما زمانی که دوره دکترا را در دانشگاه استانبول می گذرانید، شاگرد گولپینارلی بودید. لطفاً در این زمینه توضیح دهید.

من خاطرات زیادی از ایشان دارم. ولی یک چیز تازه ای می خواهم بگویم. مرحوم گولپینارلی هم دیوان کبیر را به ترکی ترجمه کرده است. ایشان از ۱۹۷۴ تا ۱۹۷۷ میلادی دیوان کبیر را در هفت جلد به زبان ترکی ترجمه و منتشر کرد. این مجموعه را در سال ۲۰۰۲ تجدید چاپ کردند و در سال ۲۰۰۴ هم یک بار دیگر تجدید چاپ شد و در سال ۲۰۰۷ هم چاپ تازه ای از آن به بازار آمد. البته توضیحاتی هم مرحوم گولپینارلی به صورت ملحقات در جلد هفتم این مجموعه آورده که به درد ما نمی خورد. اما من در برخی موارد به این مجموعه مراجعه می کردم تا لغات ترکی را از روی ترجمه ایشان در دیوان کبیر چاپ انجمن آثار و مفاخر فرهنگی مورد استفاده قرار دهم. گولپینارلی انسانی جامع الاطراف و ذوجنبتین بود. هم دانشگاهی بود، هم حوزوی، بسیار آگاه و حافظه بسیار قوی ای داشت. اکثر کتاب هایی را که خوانده بود به خاطر داشت. حتی شماره ثبت کتاب ها را در کتابخانه ها به حافظه اش می سپرد. او تاریخ معاصر ایران بود. یعنی رجال برجسته ادبی و سیاسی ایران را شاید بهتر از ایرانیان می شناخت.

علی لطفی زاد

با علیرضا باستانی، مترجم «روزنامه نویسی»

روزنامه نگاری در ۲۵۰ صفحه

شما عنوان «راهنمای عملی» را هم بر کتاب گذاشته‌اید. چطور این کار صورت پذیر است؟ نکته مورد اشاره شما توسط من در کتاب گنجانده نشده بلکه خود آقای هیکس بر آن تاکید داشته‌اند. به گمان من هم این عنوان (راهنمای عملی) درباره این کتاب درست است. ببینید من فکر می‌کنم ما درباره نقد رسانه‌ای خودمان دچار مشکل هستیم. این عبارت راهنمای عملی در حالت ایده‌ال آن شاید به کار هر دو گروه حرفه‌ای‌ها و مبتدیان نیاید اما ما با روزنامه‌هایی در کشور روبه‌رو هستیم که ساده‌ترین اصول را رعایت نمی‌کنند و متأسفانه بعضی سردبیران و دبیران خبر شناخت درستی از همان عناصر که ذکرش رفت ندارند. به همین علت است که ما نباید با خودمان تعارف داشته باشیم. الان بسیاری از روزنامه‌های ورزشی به Yellow page تبدیل شده‌اند. شاید این کتاب کمک کوچکی باشد که ما در کمان را نسبت به مسائل ابتدایی فعالیت مطبوعاتی. که بسیار هم مهم هستند. افزایش دهیم.

... و به عنوان سوال آخر؛ کتاب به چهار بخش اصلی تقسیم می‌شود: خبر نویسی، مقاله نویسی، نقد نویسی و سبک. اما بخش‌هایی مانند پی نوشت مترجم، واژه‌نامه فارسی - انگلیسی، واژگان و اصطلاحات روزنامه نگاری و منابعی برای مطالعه بیشتر هم جزو سرفصل‌های کتاب قرار داده شده‌اند. چرا کتاب را عیناً ترجمه نکردید؟

راستش را بخواهید قصد من حجیم کردن کتاب نبود اما به نظر مطالب این چند صفحه ارزشش را داشت که در کتاب بیاید. در عین حال صفحات کتاب تقریباً به اندازه نسخه انگلیسی آن است. نه چیزی از کتاب کم شده و نه صفحات چندانی به آن اضافه شده است.

مثلاً در سایر کتاب‌ها عناصر خبری واقعا بدون هیچ کم و کاستی و به صورت مشابه با منابع دیگر به چاپ سپرده شده اما وینفورد هیکس در این کتاب پس از توضیح کوتاه عناصر خبری مثال جالبی می‌زند. به گفته او در انگلستان و اصولاً در کل جهان روزنامه‌ها طبقه‌بندی شده‌اند و برحسب نوع مخاطب خاص خود در گروهی قرار گرفته‌اند. او عناصر خبری را با رویکرد به مخاطب هم توضیح می‌دهد و می‌گوید که برای مخاطبان گوناگون نباید عناصر خبری را به صورت یک شکل استفاده کرد.

به گفته خودتان این کتاب هم به کار شاغلان در رسانه می‌آید و هم به کار علاقه‌مندان. در عین حال

اشاره کنم که اغلب کتاب‌هایی که در ایران ترجمه شده انداز مولفان و استادان فرانسوی ارتباطات بوده است. اما این کتاب به نوشته یکی از استادان برجسته روزنامه نگاری انگلستان است. به عقیده من این کتاب بعضی مفاهیم پیچیده را با زبان بسیار ساده‌ای آموزش می‌دهد که می‌تواند به کار شاغلان این حوزه و حتی علاقه‌مندان غیر حرفه‌ای بیاید.

بعضی مفاهیم مطرح شده در این کتاب به شکلی تقریباً یکسان در دیگر کتاب‌ها هم مطرح شده. مانند عنصر خبری؛ چه، چه کسی، کجا و ... درست است. عناصر همیشه ثابت هستند اما در این کتاب به جزئیات بسیار قابل توجهی اشاره شده است.

در سال‌های گذشته کتاب‌های حوزه رسانه و روزنامه نگاری عنوان ثابتی روی جلد داشته‌اند: «راهنمای عملی». این عبارت اشاره به این نکته دارد که همه علاقه‌مندان و حتی حرفه‌ای‌های رسانه می‌توانند از آن بیاموزند. کتاب «روزنامه نویسی» نوشته وینفورد هیکس، سالی آدامز و هریت گیلبرت هر چند این عنوان را بر پیشانی ندارد اما مقدمه و مطالب آن حاکی از همان «راهنمای عملی» است. با علیرضا باستانی مترجم این کتاب درباره ضرورت‌ها و معایب کتاب‌هایی از این دست صحبت کرده‌ایم.

در دیپاچه کتاب که به قلم دکتر محمد سلطانی فر نوشته شده، آمده است: «ترجمه کتاب روزنامه نویسی دارای اهمیتی بسیار فراتر از حوزه روزنامه نگاری و رسانه‌ای صرف است.» چرا؟

من پیش از این که این کتاب را ترجمه کنم، بارها آن را خوانده بودم. در هر مروری هم که داشتم به نظرم کتاب بسیار کارساز می‌آمد. می‌گویم کارساز چون به نظرم باقی کتاب‌هایی که در حوزه رسانه منتشر می‌شوند چندان آموزش عملی این کار را نمی‌دهند. در واقع مفاهیمی که در این دسته از کتاب‌ها مطرح می‌شود چندان برای مخاطبان ملموس نیست و فکر می‌کنم آقای سلطانی فر به این دلیل کتاب را دارای چنین اهمیتی دانسته‌اند.

اما برخلاف عقیده شما کتاب‌های بسیاری در حوزه رسانه و روزنامه نگاری منتشر شده‌اند که به آموزش به شکل ملموس تاکید دارند.

درست است. این شعار را من بر جلد کتاب‌های بسیاری دیده‌ام اما وقتی وارد کتاب می‌شویم با چنین مفهومی مواجه نمی‌شویم. خوب است به این نکته هم

در اولین مجموعه شعر شما در دو قالب نو و کلاسیک شعرهایی وجود دارد که نشان از شناخت حوزه شعر به طور خاص دارد. برای ما بگویید که ذهنیت چاپ شعر در دو قالب یاد شده از کجا آمده و اصولاً چرا به یکی از این دو گونه شعری اکتفا نکرده‌اید؟

من از همان زمان که خواندن و نوشتن را آموختم از مطالعه کتاب‌های شعر لذت می‌بردم و هر کتاب شعر با هر موضوع و در هر سبکی را مطالعه می‌کردم و تنوع و محتوا و قالب اشعارم که قبل از شما دیگران هم به آن اشاره کرده‌اند به همین علت است.

شعرهای اولیه را زیر نظر چه کسانی می‌خواندید و اصولاً مشوقانی هم در این زمینه داشتید یا خیر؟

اتفاق تلخ و شیرینی که در دوران دبستان و راهنمایی برایم افتاد این بود که معلم دبستانم وقتی یکی از انشاهایم را که درباره حضرت مریم (س) نوشته بودم سر کلاس خواندم از من خواست تا بگویم برای نوشتن این انشا از چه کسی کمک گرفته‌ام و اگر راستش را بگویم به من نمره بیست می‌دهد. او آن قدر اصرار کرد که کم‌کم خودم هم داشت باورم می‌شد که این انشا را خودم ننوشته‌ام ولی برخلاف تصور او من این انشا را به تنهایی نوشته بودم و در آخر به این انشا نمره ۱۹ داد و گفت یک نمره به خاطر دروغ‌گویی کم کرده و طبیعتاً وقتی به همین معلم شعری را نشان دادم و گفتم که این شعر را برای عروسکم سروده‌ام باز هم باور نکرد. این اتفاق به نوعی دیگر در دوران راهنمایی هم افتاد. سال اول راهنمایی معلم انشای ما خانم نیلوفر لاری پور بودند و نمره‌های انشایم همیشه بیست بود و گاهی راهنمایی‌هایی در زمینه شعر به من می‌کردند اما دو سال آخر راهنمایی وقتی یکی از

این هفته با فاطمه موسویان سراینده مجموعه «تعبیر خوب خواب من»

نخستین شعر را برای عروسکم سرودم

فاطمه موسویان متولد ۱۳۶۴ تهران و دانشجوی سال دوم رشته کامپیوتر است. وی سرودن شعر را از دوران کودکی آغاز کرده و از نظریات استاد علی معلم دامغانی در کلاس‌های حوزه هنری نیز بهره برده است.

شعرهایم را به معلم انشایمان نشان دادم از من خواست که دیگر شعرهای دیگران را با اسم خودم برایش نیاورم. اما بعد از سال‌های مدرسه در کلاس‌های استادعلی معلم که شبیه‌ها در حوزه هنری برگزار می‌شود و شب شعرهای دیگر شرکت کردم که برایم مفید بود و استاد اسدالله بقایی نیز استاد ادبیات من در دانشگاه بودند و پس از مطالعه مجموعه اشعارم من را بسیار تشویق کردند.

استاد علی معلم به طور اختصاصی با شعرهای شما برخورد می‌کرد یا به صورت کلاسی و دسته جمعی؟

شیوه کلاس‌های ایشان به این صورت بود که پس از سخنرانی تا جایی که زمان اجازه می‌داد هر کس شعری برای خواندن داشت می‌خواند و ایشان آن شعر را نقد می‌کردند. من هم که نقد ایشان را بسیار دوست داشتم همیشه سعی می‌کردم در ردیف‌های اول بنشینم تا نوبت به نقد شعرم برسد. این که می‌گویم نقد ایشان را دوست دارم چون نقدی منصفانه است و در نقد شعر بیشتر به قواعد شعر و وزن دقت دارند

شعرهایم را به معلم انشایمان نشان دادم از من خواست که دیگر شعرهای دیگران را با اسم خودم برایش نیاورم. اما بعد از سال‌های مدرسه در کلاس‌های استادعلی معلم که شبیه‌ها در حوزه هنری برگزار می‌شود و شب شعرهای دیگر شرکت کردم که برایم مفید بود و استاد اسدالله بقایی نیز استاد ادبیات من در دانشگاه بودند و پس از مطالعه مجموعه اشعارم من را بسیار تشویق کردند.

استاد علی معلم به طور اختصاصی با شعرهای شما برخورد می‌کرد یا به صورت کلاسی و دسته جمعی؟

می‌کردند.

سرودن یک شعر را چگونه آغاز می‌کنید؟ یعنی این که اول کل فضا را در ذهنتان می‌سازید یا با یک تصویر یا کلمه شروع می‌کنید؟

در مورد تمام شعرهایم این اتفاق می‌افتد که اولین بیت شعر خودش به سراغم می‌آید و بقیه شعر را براساس همان بیت می‌سرایم.

خیلی از شعرهای شما بسیار کوتاه هستند و تاثیر خودشان را می‌گذارند اما در شعرهای بلندتان نوعی تکرار به چشم می‌خورد که خسته کننده است.

چرا ذهنتان را بر شعرهای کوتاه متمرکز نمی‌کنید؟ زمانی که شعر می‌گویم به کوتاه یا بلند بودن سروده فکر نمی‌کنم و تا زمانی سرودن آن شعر را ادامه می‌دهم که احساس کنم مقصودم را رسانده‌ام. این که بعضی از شعرها تاثیرشان بیشتر است و بعضی کمتر بیشتر به احساسی که در زمان سرودن شعر در شاعر موج می‌زند بستگی دارد و گاهی همه وجود شاعر احساس می‌شود و آن احساس در چند بیت یک شعر کوتاه جای می‌گیرند و مسلماً تاثیر بیشتری بر خواننده خواهد گذاشت.

در اولین مجموعه همه شعرهایی که سروده‌اید به چاپ رسیده است یا بهترین‌ها را انتخاب کرده‌اید؟

فقط شعرهایی که از نظر قواعد شعری و یا وزن ایراد داشتند و قابل تصحیح نبودند کنار گذاشته شدند. اما بقیه شعرها همه به یک اندازه برایم ارزش داشتند و اجازه حضور در اولین مجموعه را به همه شعرهایم دادم.

کارهای دیگری هم آماده چاپ دارید یا خیر؟ کار بعدی من در زمینه شعر کودک است البته هنوز نام کتاب و انتشارات آن را انتخاب نکرده‌ام.

با ترجمه به زبان استونیایی، مجموعه ترجمه های قرآن کریم تکمیل شد

تابش نور بر زبان های جهان

با انتشار قرآن به زبان استونیایی، مجموعه ترجمه های کتاب آسمانی به زبان های مختلف تکمیل شد. سنت ترجمه قرآن به زبان های دیگر از قرن اول هجری آغاز و این نهضت با گسترش دین مبین اسلام اینک و بعد از گذشت ۱۴ قرن از نزول آن تکمیل شد. قرآن به زبان استونیایی که شاخه ای از زبان های اسلاوی است توسط هالیند آدم ترجمه شده است. مترجم این اثر اما پیش از انتشار قرآن به زبان استونیایی درگذشت.

عنوان سوره ها و آیه ها هم به زبان عربی و هم به زبان استونیایی چاپ شده است و ناشر این مصحف انتشارات اوتیاست. هدیه هر جلد از ترجمه استونیایی این کتاب شریف ۶۰۰ کرون استونی، معادل ۶۰ دلار آمریکاست.

سنت ترجمه قرآن کریم به زبان های اروپایی نخستین بار در سال ۱۱۴۳ و با ترجمه قرآن به زبان لاتینی ترجمه آغاز شد. ترجمه قرآن به زبان استونیایی به مدت سه سال به طول انجامید و پس از آن نیز به دلیل بیماری مترجم، فهرست نویسی و انجام عملیات چاپ با کندی انجام شد اما سرانجام و به رغم درگذشت مترجم، این مصحف شریف به دست انتشار سپرده شد و در بازار کتاب این کشور عرضه شد.

استقبال رنگین پوستان آمریکا از کتاب های اسلامی

آماده سازی و قرارداد بیش از صد عنوان کتاب اسلامی به صورت فایل قابل دانلود و مطالعه پی دی اف روی سایت اینترنتی مرکز تعلیمات اسلامی واشنگتن خبر قابل توجه دیگری در حوزه کتاب بود که باعث شد تا در آغاز سال جدید میلادی تعداد مراجعان این سایت تا ۶۰۰ درصد افزایش یافته و حجم معتابهی از کتب مذهبی و اسلامی این سایت که به صورت رایگان عرضه می شود، توسط علاقه مندان که عمدتاً رنگین پوستان و سیاه پوستان آمریکایی هستند مورد استفاده قرار گیرد.

درخواست برای دریافت کتاب های اسلامی از سوی سیاه پوستان باعث شد تا این مرکز به رغم ارسال ماهیانه کتاب اقدام به انتشار اینترنتی کتاب ها روی سایت خود کند.

درباره بازار کتاب در آمریکا نوشتیم بد نیست اشاره ای هم داشته باشیم به این خبر که طی هفته گذشته داستان های طنز ۲۰۰۷ آمریکا در یک کتاب منفرد به همراه کاریکاتور در کتابی با عنوان کتاب طنز آمریکا منتشر شده است.

این کتاب شامل ۳۹ داستان از ۳۹ طنزنویس معاصر آمریکاست که از میان صدها داستان منتشر شده در نشریات و کتاب ها انتخاب شده است.

سیاه چاله نوشته چارلز برن، بی خیالی از ماریم کاتین، خانه ابله اثر آلیسون بچدل و فیبرنوری اثر آدریان از داستان های این مجموعه است. گیلبرت هراندز، بن کاجور، آندرز نیلن، لیندا باری، سوفی کرام، سامی هارخام، دیوید هیتلی، و گری پانتر برخی طنزنویسان این کتاب هستند که کریس ویر و آن الیزابت مور کار گردآوری آثار را برعهده داشته اند.

این کتاب مصور به دنبال انتشار ۱۰۰ داستان برجسته طنز آمریکا در سال ۲۰۰۶ منتشر شده است و داستان های طنز کتاب براساس میزان استقبال مردم آمریکا از آن آثار انتخاب شده اند.

هزار سکه طلا، جایزه یابنده دستور زبان
هفته گذشته خبری جالب مطرح شد که در سراسر جهان تعجب همگان را برانگیخت. خبر این بود:

انجمن نویسندگان ترکیه به یابنده اولین کتاب گرامر ترکی که حدود هزار سال پیش توسط کاشغرلی محمود - زبان شناس مطرح قرن یازدهم - نوشته شده، هزار سکه طلا جایزه می دهد.

این کتاب که به منظور آموزش زبان ترکی به اعراب نوشته شده بود، پس از چند سال از نگارش در شهر کابل افغانستان مفقود شد و هنوز هیچ اثری از آن نیست. از این رو انجمن نویسندگان ترکیه با انتشار اطلاعیه ای، برای یابنده این کتاب ۱۰۰۰ سکه طلا جایزه تعیین کرد. این کتاب علاوه بر اینکه دستور زبان ترکی را کاملاً شرح داده، تاریخ زبان های کهن و زنده دنیا را هم به تفصیل و با شواهدی مستدل توضیح داده است.

کاشغرلی محمود کتاب دیگری با نام دیوان لغت ترک هم دارد که پس از نزدیک به ۹ قرن پیدا شد. او که از جمله اندیشمندان بزرگ ترکیه به حساب می آید، در سال ۱۰۷۲ م. این کتاب را نوشت و در سال ۱۰۷۴ به خلیفه عباسی در بغداد اعطا کرد. کاشغرلی در سال ۱۱۰۲ در ترکیه درگذشت.

درگذشت گراک
هفته گذشته خبر درگذشت یکی از بزرگان ادبیات فرانسه از دیگر اخبار حوزه کتاب بود. ژولیو گراک نویسنده مطرح فرانسوی در سن ۹۷ سالگی در حالی از دنیا رفت که از دوران جوانی تحت تاثیر مکتب سوررئالیسم قرار گرفت و اولین رمانش را با عنوان قلعه آرگول در سال ۱۹۳۸ منتشر کرده بود. وی در جریان جنگ جهانی دوم به همراه چند تن از افسران ارتش فرانسه زندانی شد. گراک سپس رمان دوم و مجموعه اشعار خود را در سال ۱۹۴۷ و سال بعد

مجموعه اشعار خود را در سال ۱۹۴۷ و سال بعد

سوی انجمن هوا فضای جهانی به وی اهدا شد. در این مراسم مدال افتخار فدراسیون کیهان نوردی روسیه توسط الکسی لئونوف، اولین انسانی که در سال ۱۹۶۵ به فضا پرواز کرد، به گردن این نویسنده آویخته شد.

آرتور چارلز کلارک در ۱۶ دسامبر ۱۹۱۷ در سامرست انگلستان متولد شد. او در سال ۱۹۵۴ به سریلانکا رفت و در همان جا ساکن شد. از اثر مشهور او ۲۰۰۱؛ اودیسه فضایی به گزارش خیرگزاری مهر به نقل از آسوشیتدپرس، نویسنده راز کیهان یا ۲۰۰۱؛ اودیسه فضایی در جشن تولدش که با حضور مقامات دولت سریلانکا و منجمان و دانشمندان در خانه شخصی او برپا شد، گفت: من همیشه بر این باور بوده ام که ما در این دنیا تنها نیستیم.

او آخرین عضو بازمانده از سه نامدار عرصه علمی - تخیلی است. دو عضو دیگر یعنی رابرت هاینلین و آیزاک آسیموف همگی در گذشته اند.

بازگشایی کهن ترین کتابخانه چین

درهای تیانیا پاولون، قدیمی ترین کتابخانه چین هفته گذشته در حالی به روی عموم باز شد که برای نخستین بار است که در های این کتابخانه در تاریخ چین به روی عموم گشوده می شوند.

در این کتابخانه ۱۶۰ هزار کتاب قدیمی و هزار جلد کتاب ارزشمند و قیمتی وجود دارد. این کتابخانه در سال های ۱۵۶۶-۱۵۶۱ در غرب نینگبو ساخته شده و یکی از مراکز علمی قدیمی چین محسوب می شود که مجموعه های نایاب و ارزنده ای از نسخه های دستی را در خود جای داده است.

بوش در جستجوی زندگینامه تخیلی!

یک نویسنده داستان های علمی تخیلی قرار است زندگینامه جورج بوش را به رشته تحریر درآورد. مایکل کرایتون رمان نویس آمریکایی که از سوی دولت آمریکا برای نوشتن زندگینامه رئیس جمهور فعلی این کشور دعوت به کار شده در مصاحبه ای گفته است که بوش شخصاً از او خواسته که نویسنده زندگینامه اش باشد.

بوش به او گفته است که می خواهد زندگینامه ای نسبتاً متفاوت برایش نوشته شود و حتی الامکان این زندگینامه به صورت داستان تخیلی نوشته شود.

این نویسنده رمان های تخیلی در پاسخ به این سوال که زندگینامه چطور می تواند در زمان و مکان داستانی تخیلی گنجانده شود، گفت: زندگی بوش و دوران ریاست جمهوری او کاملاً در این کتاب آورده می شود و بعد با نوعی خلاقیت سعی می کنم آن را در قالب داستانی بریزم. او مدعی شده است که بوش می خواهد که نام کتاب خداوندگار ابدی باشد، برای همین خواسته است که او را شخصیتی ماورایی نشان دهیم که دارای قدرتی اسرارآمیز است و می تواند ذهن مردم را بخواند!

بسیاری از دوستان و همفکران کرایتون از او خواسته اند به این درخواست احمقانه پاسخ نه بدهد. این در حالی است که الیزابت بیومیلر خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز و خالق کتاب کاندولیزا رایس: یک زندگی آمریکایی که زندگینامه کاندولیزا رایس را نوشته است پس از گذشت چند روز از انتشار کتابش، برای برپایی نشست های مطبوعاتی درباره اثرش به انگلستان سفر کرده است تا علاوه بر تبلیغ کتابش به سخنرانی نیز بپردازد.

الیزابت بیومیلر نویسنده و خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز است که از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۶ به عنوان خبرنگار در کاخ سفید فعال بوده است.

روایت اول شخص

جغرافیای کهن

استاد عبدالمحمد آیتی؛ متن پژوه

چندی است که مشغول ترجمه کتاب 'نزهة المشتاق' شریف ادیسی جغرافیدان بزرگ عالم اسلام از زبان عربی به فارسی هستم.

این کتاب از متون کهن عربی درباره علم جغرافیاست و از سوی بنیاد ایران شناسی منتشر خواهد شد.

همچنین 'بهارستان سخن' درباره تاریخ ادبیات و شاعران هند و پاکستان به قلم شهناز خان با تصحیح بنده و همکاری خانم حکیمه دسترنجی، توسط انتشارات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی در حال انتشار است.

شرحی نیز بر قصیده‌های سروش اصفهانی نوشته ام که با عنوان 'شمس المناقب' در مدح پیامبر (ص)، حضرت علی (ع) و ائمه اطهار (ع) توسط نشر کیوان منتشر می‌شود.

از میان دیگر آثار نیز باید به چاپ یازدهم ترجمه من از 'قرآن کریم'، چاپ هجدهم 'نهج البلاغه' و چاپ نهم 'صحیفه سجادیه' اشاره کنم.

ابن عربی به روایت چیتیک

دکتر مهدی نجفی افرا؛ مدرس و پژوهشگر فلسفه اسلامی

'طریق عرفانی معرفت؛ شرح آرا و عقاید ابن عربی' عنوان کتابی است از ویلیام چیتیک اسلام شناس برجسته آمریکایی و استاد ادیان در گروه مطالعات تطبیقی دانشگاه ایالتی نیویورک در استونی بروک که چندی پیش کار برگردان آن را به پایان برده ام. او در این کتاب که به سیاق آثار پیشین خود سعی دارد نگاهی دیگر به آرای ابن فیلسوف برجسته اسلامی داشته باشد؛ مباحثی چون هستی شناسی، الهیات، کلیات اندیشه که رستگارشناسی محی الدین را با استناد به آثار او به خصوص فتوحات مکیه مورد بازخوانی قرار داده است. ناشر این کتاب به احتمال قوی نشر جامی خواهد بود.

دو کتاب دیگر هم در دست تجدید انتشار دارم که هم اکنون مراحل نهایی بازبینی را پشت سر می‌گذارند. کتاب اول 'تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق' حکمت عملی اثری از احمد بن محمد

ابن مسکویه است که در سال ۱۳۸۳ توسط انتشارات نور الثقلین روانه بازار شد و کتاب بعدی 'معاد در فلسفه و کلام اسلامی' همراه با ترجمه و شرح معاد منظومه است که این کتاب نیز در همان سال توسط نشر جامی منتشر شده بود.

روانشناسی اقتصاد

دکتر آرش پازوکی؛ اقتصاددان

پس از انتشار همزمان دو کتاب با عناوین 'آینده آمریکا: بررسی و تحلیل وضعیت اقتصادی و جمعیت شناسی آمریکا در سال ۲۰۳۰' نوشته لارنس کاتلیکوف، اسکات لارنس که به صورت مشترک توسط بنده و جناب آقای عباس مظاهری به فارسی ترجمه شد و ترجمه کتاب قدرت بهره‌وری فقر و ثروت نوشته ویلیام لوئیس که در اولین دوره جایزه کتاب فصل برگزیده شده بود، چندی است که ناشر این دو کتاب یعنی نشر میثاق همکاران در تدارک است تا برگردان من از کتاب 'تفکر سیستم‌ها؛ عملکرد سیستم‌ها' نوشته پیتر چک‌لند را روانه بازار کند.

پیتر چک‌لند در کتاب حاضر به بررسی سیستم‌های فکری و تفکرانی که در پشت سیستم‌های اقتصادی و مدیریتی وجود دارد پرداخته موارد استفاده این سیستم‌ها را تبیین می‌کند.

جز این کتاب مشغول برگردان اثری در حوزه روانشناسی اقتصاد هستم که عنوان 'تصمیم‌آنی' را بر روی جلد خواهد داشت. نویسنده کتاب حاضر یعنی مالکوم گلدول در اثر خود ضمن بازخوانی تصمیم‌های زود هنگامی که بر اثر شرایط زمانی و مکانی توسط مدیران و اقتصاددانان گرفته می‌شود سعی دارد تا آفات این تصمیم‌گیری‌ها را با ذکر مصادیقی تبیین کند. ناشر این دو کتاب به سیاق کارهای پیشین نشر میثاق همکاران خواهد بود.

روایت یک پیاده‌روی

شهریار عباسی؛ داستان نویس

بعد از انتشار رمان 'موسم آشفستگی' از سوی نشر افراز که موضوع زلزله در تهران را به عنوان بن مایه در خود داشت، هم اکنون مشغول نوشتن رمانی با عنوان 'پیاده در مه' هستم.

من در این رمان با محوریت قرار دادن زندگی شتابزده امروز به روایت ماجرای چند دوست پرداخته ام که زندگی‌شان طی یک سفر، دستخوش اتفاقاتی قرار می‌گیرد. تصور می‌کنم نگارش 'پیاده در مه' تا پایان سال به به طول بینجامد.

'زنی پنهان میان واژه‌ها' عنوان رمان دیگر من است که در آینده‌ای نه چندان دور به وسیله نشر افراز منتشر خواهد شد. این رمان که به شیوه رئالیسم جادویی نوشته شده، از منظر سه‌راوی به نقل ماجراهای داستان می‌پردازد.

حدیث شهادت در حاشیه کویر

دکتر علی بلوکیاشی؛ مردم شناس

چندی است که کار گردآوری مجموعه‌ای از مقاله‌های این سال‌ها را با عنوان 'در فرهنگ خود زیستن' بر گرفته از یکی از مقالات کتاب به نام 'در فرهنگ خود زیستن و با فرهنگ‌های دیگر زیستن' به همراه یک برگردان دیگر با محوریت انسان شناسی به اتمام رسانده و تحویل نشر گل آذین داده‌ام.

'در فرهنگ خود زیستن' دربرگیرنده ۳۰ مقاله درباره موضوعات فرهنگ، جامعه، زبان، ادبیات و الگوهای رفتاری است که در پنج بخش مباحث مربوط به فرهنگ و تمدن، زبان و ادبیات را مورد بحث قرار داده و تعدادی از فناوری‌های کهن ایران مانند آسیاب، گاهشماری و ... را به همراه تصویرگری عامه، شمایل‌نگاری و آرمان‌گرایی در معماری تزئینی را معرفی کرده است.

بخش آخر کتاب نیز شامل مقولاتی از جمله تابوت‌گردانی در مراسم عزاداری و حدیث شهادت در حاشیه کویر است.

جز این برگردان کتاب 'تاریخ انسان شناسی از آغاز تا امروز' نوشته هایلند اریکسون و ... را نیز به اتمام رسانده‌ام و مراحل پایانی حروفچینی را پشت سر می‌گذارم که تصور می‌کنم در آینده‌ای نه چندان دور شاهد انتشار آن باشیم.

اریکسون در این اثر با رویکردی تاریخی مکاتب فلسفی در حوزه انسان شناسی را معرفی، تبیین و بررسی کرده و در ادامه به تحلیل آرای اندیشمندان این حوزه می‌پردازد.

این کتاب که در ۹ فصل با مقدمه‌ای تقریباً مفصل همراه است که نزدیک به ۶۰۰ اثر را در این حوزه بررسی کرده است.

مبانی گویش شناسی

یدالله پرمون؛ زبان شناس

هم اکنون در حال ترجمه کتاب 'گویش شناسی' نوشته جک کمبرز و پیتر ترادگیل زبان‌شناسان آمریکایی برای دست اندرکاران زبان و گویش‌شناسان هستیم.

همان طوری که سال‌ها در مجامع علمی زبان شناسی در ایران مطرح است، یکی از معضلات گویش شناسی در ایران، نبود آثار بنیادین در زمینه نظریه و روش شناسی است؛ به طوری که گویش شناسی ایرانی اساساً روشمند نیست.

با ترجمه کتاب 'گویش شناسی' می‌توان امیدوار بود که گوشه‌ای از این معضل برای دست اندرکاران زبان و افرادی که در امر گویش شناسی کار می‌کنند مرتفع شود.

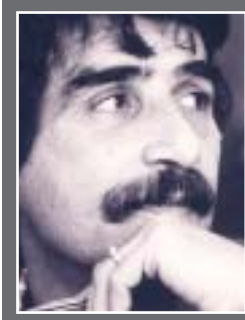
گویش شناسی در ردیف کتاب‌های آموزشی و درسی‌های

زبان شناسی به شمار می‌رود که دانشگاه کمبریج آن را منتشر کرده است. این کتاب سال هاست به عنوان اثری استاندارد در حیطه مبانی گویش شناسی در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود.

رهیافت‌های قرآنی

مهرداد عباسی؛ قرآن پژوه

'رهیافت‌هایی به قرآن' عنوان ۱۳ مقاله است که با رویکردی آکادمیک به مباحث قرآنی می‌پردازد و چندی پیش با همکاری جمعی از مسلمانان و غیرمسلمانان به سرویراستاری هوتینگ و

محمود استاد محمد

عبدالمحمد آیتی

عبدالقادر شریف تدوین و در سال ۱۹۹۳ در لندن منتشر شد. این کتاب به دلیل اهمیت زیادی که دارد موضوع کار من و همکارانم بوده تا در آینده‌ای نه چندان دور این کتاب را به جامعه علمی و دینی ایران ارائه کنیم.

مولفان کتاب حاضر در مقالات خود به مسائلی نظیر بررسی ساختار سوره‌های قرآن، تأملی در تأویلات و روش‌های تفسیری مسلمانان، همچنین گرایش اخباریان شیعی به تفسیر قرآن و نگاهی به مسائل ادبی قرآن و ... پرداخته‌اند.

کار ترجمه هشت مقاله از مجموعه 'رهیافت‌هایی به قرآن' با همکاری گروهی به پایان رسیده و انتظار می‌رود تا نمایشگاه کتاب سال آینده توسط نشر حکمت منتشر شود.

نمایش برای نوستالژی

محمود استاد محمد؛ نمایشنامه نویس

تصور می‌کنم در آینده‌ای نه چندان دور یک مجموعه سه جلدی از مجموعه کارهای قلمی بنده از سوی نشر قطره روانه بازار شود. البته باید عنوان کنم که به دلیل حجم کارها ممکن است این مجموعه به چهار جلد هم برسد.

اولین مجلد این کتاب که هنوز نتوانسته‌ام از میان نام‌هایی که در ذهنم سرگردان مانده‌اند چیزی را بر پیشانی‌اش بنویسم، مجموعه‌ای از نمایشنامه‌های مرا دربرمی‌گیرند. در این کتاب چیزی حدود پانزده نمایشنامه گرد هم آمده‌اند.

مجلد بعدی مجموعه مقالات مرا پیرامون مسائل مبتلابه فرهنگی علی‌الخصوص تئاتر در بر می‌گیرد. در این کتاب که نام‌داشتیم چی می‌گفتیم؟... بنویس را بر روی جلد خواهد داشت، مخاطب با گزارش‌ها، نقد‌ها و مقالات اجتماعی بنده در مورد تئاتر مواجه خواهد بود. جز این چند کاری که عنوان شد کتابی از بهزاد صدیقی درباره کارهای نمایشی من با یک گفت‌وگوی تقریباً مفصل در حال اتمام است. این منتقد و پژوهشگر در کتاب حاضر یک تحلیل و بررسی از کارهای من به دست داده است.

کاری شبیه به همین نیز توسط دکتر امید روحانی صورت گرفته با این تفاوت که هم نگاه او متفاوت است و هم این گفت‌وگو به شکل مفصل تری به انجام رسیده است.

دنیای تخیلی پندراگون

ویدا اسلامیه؛ مترجم کودکان و نوجوانان

قرار است جلد اول مجموعه 'پندراگون' با عنوان 'تاجر مرگ' با ترجمه من همین روزها توسط نشر کتابسرای تندیس منتشر شود. این مجموعه هفت جلدی را دی‌جی مک‌هیل، نویسنده آمریکایی در ژانر علمی تخیلی برای نوجوانان نوشته است. در 'تاجر مرگ'، پندراگون ۱۴ ساله متوجه می‌شود ماموریتی برعهده‌اش گذاشته شده است. او بی آنکه به جزئیات این ماموریت پی ببرد برای انجام آن راهی می‌شود و به دنیایی تخیلی راه می‌یابد.

در حال حاضر مشغول ترجمه جلد دوم این مجموعه با عنوان 'قار'، شهر گمشده' هستم. علاوه بر این برگردان من از کتاب 'راز آب' نوشته ایموتو توسط نشر کتابسرای تندیس منتشر می‌شود.